KL ANALYSE

PÅ VEJ MOD BEDRE SAMMENHÆNG, SAMARBEJDE OG DATADELING

Indholdsfortegnelse

Ledelsesresumé 4
Læsevejledning 7
1 Indledning 8
1.1 Baggrund 9
1.2 Formål og metode 10
1.2.1 Metode og kommunal inddragelse 10
1.2.2 Definition af datadeling 11
2. Validering og kvalificering af databehov 13
2.1. Formål, mål og opgaver 13
2.1.1. Formål, mål og opgaver § 50 – Den børnefaglige undersøgelse 13
2.1.2. Formål, mål og opgaver i § 85 Socialpædagogisk bistand 17
2.1.3. På tværs af ICS og VUM 20
2.2. Validering af databehov 21
2.3. Aktører der deler data 24
2.4. Udfordringer ved datadeling 26
2.5. Opsamling 30
3. Gevinster 32
3.1.1. Resultatorienteret - forandringer og funktionalitet 38
3.1.2. Effektivisering - forandringer og funktionalitet 39
3.1.3. Borgerinvolvering, forandringer og funktionalitet 41
3.2. Opsamling - Gevinster 42
4. Løsning – Datadeling i fremtiden 43
4.1. Rammearkitekur og løsninger 43
4.2. Løsningsmodel 44
4.2.1. Applikation 47
4.2.2. Service 48
4.2.3. Dataobjekt 50
4.2.4. Integration 51
4.2.5. Referencedata 53
4.2.6. Løsningselementernes relation til Gevinster og Udfordringer 55
4.3. Løsningsakitektur – Konkrete løsningselementer 55
4.3.1. Faglig dialog applikation 59
4.3.2. Parts applikation 60
4.3.3. Tilstand (Service) 61
4.3.4. Indsats (Service) 62
4.3.5. MOX System (agenter) 63
4.3.6. MOX Register (agenter) 64
4.4. Opsamling 64
5. Udviklingsplan 65

5.1. Applikation 67
5.2. Services 68
5.3. Integration 68
5.4. Reference 68
5.5. Serviceimplementering 70
5.6. Opsamling 70
6. Konkluderende anbefalinger 71
7. Bilag 74
7.1. Persona: Rikke, 13 år 74
7.2. Persona: Mads, 19 år 75
7.3. Udvalgte generelle egenskaber 75
7.4. Databehov 77
7.4.1. Foranalysens databehov og analysens løsningselementer for § 50 78
7.4.2. Foranalysens databehov og analysens løsningselementer for § 85 78
7.5. Integrationsformer – Analysens baggrund 79
7.6. Procestrin (Tilstandsservice og Indsatsservice) 83
7.6.1. Tilstand (Service) 83
7.6.2. Indsats (Service) 83
7.7. Analysens anvendelse af forskellige typer af byggeblokke 84
8. Referencer og links 85

Ledelsesresumé

De statslige parter og KL har et fælles mål om at styrke datadeling på socialområdet for derved at sikre, at borgeren oplever en helhedsorienteret og koordineret social indsats, hvor borgeren engageres i egen sag og modtager den rette indsats til rette tid.

Samtidig er ønsket, at sagsbehandlere og andre parter, der er involveret i borgerens velfærd undgår besværlige og ineffektive arbejdsgange. Datadeling skal dermed samlet set styrke helhed og resultater af den sociale indsats.

Derfor er der igangsat initiativ 4.4a *Kortlægning af konkrete databehov på sagsbehandlerniveau i socialsektoren,* i regi af den Fællesoffentlige Strategi for Digital Velfærd. Som del af initiativet har KL dels valideret og kvalificeret de udfordringer og behov, der er for at dele data i dag, samt undersøgt, hvilke tekniske løsningselementer der skal til for at skabe nødvendige forudsætninger for datadeling på socialområdet. Rapporten undersøger Service Lovens § 50 den børnefaglige undersøgelse samt § 85 tildeling af socialpædagogisk bistand. I denne rapport præsenteres KL's resultater som er blevet endeligt godkendt af styregruppen for digital velfærd (KL, regionale og statslige parter) i december 2015.

KL's analyse og resultater bygger på den kommunale rammearkitekturs intentioner om sammenhæng og genbrug af data. Hvor de eksisterende IT-systemer ofte er meget fagspecifikke og i høj grad understøtter en silotænkning, er rammearkitekturens formål at få hele den kommunale opgavevaretagelse til at hænge sammen på tværs, hvilket forudsætter, at det er muligt at udveksle data mellem kommunale, regionale og statslige myndigheder. Nye systemer og ændringer til eksisterende systemer skal i kommunerne bygge på principperne i rammearkitekturen.

Samtidig er udgangspunktet for rapporten, at alle data som udgangspunkt skal være tilgængelige, men i en styret proces, hvor data alene indgår i de processer og for de sagsbehandlere, der har brug for dem for at udføre en helhedsorienteret opgaveløsning.

Det betyder, at alle data som udgangspunkt kan være genstand for deling, således at den konkrete proces i hvilken data er etableret, eller ændret i, IKKE har afgrænsende betydning for, hvorvidt data er genstand for deling. Det betyder ikke, at data skal eller bør flyde frit på tværs af systemer, men blot at de relevante data er mulige at dele.

Validering og kvalificering af databehov

Første del af analysen viser, at den kommunale forretning oplever en række udfordringer og behov ved at dele data i dag. For at imødekomme de konstaterede udfordringer, forudsætter en styrket datadeling på socialområdet følgende:

1. *Overblik over data og digitalt samtykke* **-** Datadeling omhandler koordinering på tværs af forvaltninger, det kræver derfor et overblik for sagsbehandler og borger om, hvilke sager der er i gang. Samtidig er det nødvendigt at skabe mulighed for, at borgeren let kan give samtykke fx ved at blive inddraget igennem dialog.

2. *Egenskaber* **–** Data mangler i dag en række egenskaber, som gør det muligt at vurdere om data kan anvendes i den pågældende kontekst, såsom *hvem er kilden, metoden der er anvendt, hvornår er data udarbejdet og opdateret* m.v. Ved at data får de rette egenskaber, vil man sikre, at data oplæves som troværdig og hensigtsmæssig at dele. Hertil er det nødvendigt at data bliver struktureret efter den kommunale rammearkitekturs byggeblokke *Tilstand* og *Indsats.* Dette vil styrke sammenhængen på tværs og trinvist øge mulighederne for måling af progression om borgerens *tilstand* har ændret sig og at *indsatsen* har virket efter målene.
3. *Integrationer mellem de forskellige systemer* – yderligere er det en forudsætning, at der sker en integration mellem de forskellige systemer, således at de nuværende systemer kan tale sammen og reelt dele data.
4. *Klassificerede begreber* **-** Modtageren skal opleve at data er forståelig, dvs. data skal "oversættes" til modtagers fagsprog, således at data er præcist. Det betyder endvidere, at data med fordel kan udstilles systematisk og med entydige definitioner af begreber (fx på tværs af arbejdsmarkeds-, sundheds- og socialområdet) for at sikre en tværprofessionel forståelse og derved reducere misforståelser, når data deles.

Løsning – Datadeling i fremtiden

Med afsæt i de identificerede udfordringer og behov, opstilles en løsningsmodel. Løsningsmodellen består af en række løsningselementer, der til sammen kan sikre målet.

Udgangspunktet for arbejdet med løsningsmodellen har været at sikre genbrug af så meget som muligt og at bygge videre på det arbejde, der allerede er sat i gang. De elementer der indgår i løsningen er derfor alle i tråd med den kommunale rammearkitektur og spiller ydermere sammen med igangværende digitaliseringsprojekter[1].

Kortlægningen af de tekniske forudsætninger for at skabe en styrket datadeling viser følgende behov:

1. **Applikation –** På baggrund af nedenstående løsningselementer, bør der udvikles en brugergrænseflade, som giver mulighed for at få overblik over data, give digital og involverende samtykke, indgå i tværfaglig dialog mellem de faglige aktører samt dialog med borgeren/pårørende (parten) i en og samme proces.
2. **Service** – For at imødekomme udfordringen omkring egenskaber og manglende struktur ved oplysninger, skal der udvikles en *Tilstandsservice* og en *Indsatsservice*. De skal understøtte at de strukturerede tilstands- og indsatsoplysninger stilles til rådighed i applikationerne.

[1] Det kommunale arkitekturråd i regi af KL og som repræsenterer kommunerne har tilsluttet sig de overordnede konklusioner (ultimo april) og har vurderet at analysens intentioner er yderst relevant for datadeling på socialområdet i fremtiden. Herunder hvordan det håndteres, at data deles på socialområdet på tværs af kommunale, regionale og statslige myndigheder (aktører) samt hvordan borger og pårørende (parten) kan involveres og engageres mere fremover.

3. **Integration –** Der skal udvikles systemintegration til nye eller eksisterende systemer, bl.a. ved brug af såkaldte MOX-agenter[2]. Integrationen kan i princippet ske på mange måder, men ved at anvende den anbefalede metode vil man sikre en høj fleksibilitet og lave omkostninger.
4. **Reference –** For at fagsystemer og begreber kan kobles, skal der udvikles et *reference-løsningselement*. Elementet gør det muligt, at ordne fagsprog og metoder i *Klassifikation* (Service) og koble det til faglige aktørers roller og rettigheder i *Organisation* (service) og til borgerens/partens *Grunddata* (Service).

Anbefalinger

Samlet set giver rammearkitekturen samt de igangværende digitale initiativer mulighed for at styrke datadelingen på socialområdet. Det vil imidlertid kræve, at der igangsættes et udviklingsarbejde, dels i forhold til de konkrete løsningselementer, men også i forhold til at skabe den nødvendige forandring der skal til for en styrket datadeling i kommunerne.

På baggrund heraf, anbefales det, at der i det videre arbejde sker følgende:

1. At der tilvejebringes konkrete **applikationer** således at det bliver muligt at skabe et **overblik** over data, give **digital samtykke** og understøtte **tværfaglig dialog** mellem de offentlige aktører og som involverer og åbner op for en dialog med borgeren (parten), der kan engagere, motivere og skabe ejerskab. KL anbefaler her særligt at 2 applikationer tilvejebringes såsom en *Dialog app* og *Part app* der kan understøtte overblik, samtykke og tværfaglig dialog.
2. At der igangsættes et udviklingsarbejde om løsningselementerne - **service, integration og reference** som sammen skaber den nødvendige infrastruktur til at kunne dele data. Dette skal ske i et tæt samarbejde mellem kommuner og leverandører.
3. Der igangsættes et udviklingsarbejde for på sigt at styrke **standardisering og klassifikation** af de domænefaglige begreber, som går på tværs af sundheds-, arbejdsmarkeds-, skole- og socialområdet. Det kan fx ske med inspiration fra det fælleskommunale arbejde der er gjort med at udvikle Fælles Sprog III.
4. At der igangsættes et **pilotprojekt** i udvalgte kommuner, hvor applikationerne (1) og løsningsarkitekturen afprøves og kvalificeres (2), herunder standardisering og klassificering af metoderne (3) samt udvikling af gode arbejdsgange og processer. Endeligt bør der med afsæt i erfaringerne fra pilotprojektet igangsættes et større projekt for at understøtte den tekniske og metodefaglige **forandring og implementering** for datadeling på socialområdet.

[2] MOX-agenten (Messaging, Offentlige standarder og X-change) er en slags "oversætter" der transformerer data og procesintegrerer beskeder mellem forskellige fagsystemer.

Læsevejledning

Indledningsvist vil ***Kapitel 1*** introducere til baggrunden for analysen, herunder med hvilket formål og hvordan den metodisk set er blevet udarbejdet i samarbejde med 10 kommuner.

Kapitel 2 er en validering og kvalificering af hvilke udfordringer og behov, der er ved at dele data på socialområdet i dag, særligt for § 50 - den børnefaglige undersøgelse og § 85 - socialpædagogisk bistand i Lov om Social Service. Her præsenteres de to opgaveområder ud fra et borger- og sagsbehandlerperspektiv samt undersøger hvilke aktører og parter, der deler data på de to opgaveområder, bl.a. med afsæt i foranalysens 22 + 21 identificerede databehov[3]. Kapitlet afrundes med de udfordringer, der opleves med datadeling i kommunerne i dag samt hvilke behov der arbejdes videre med i kapitel 3 om gevinster og kapitel 4 om løsninger.

Kapitel 3 præsenterer de potientielle gevinster, som en styrket datadeling vil kunne realisere. Gevinsterne tager afsæt i de udfordringer og behov identificeret i kapitel 2, og danner baggrunden for løsningsarkitekturen, løsningsmodel og løsningselementer, der anbefales i efterfølgende kapitel 4.

Kapitel 4 beskriver mulige løsningselementer for hvordan socialområdet kan dele data i fremtiden. Løsningselementerne tager afsæt i den kommunale praksis og indeholder bl.a logiske applikationer, forretningsservices og byggeblokke, der i forskellige grader kan anvendes og ibrugtages inden for den nærmeste fremtid.

I ***kapitel 5*** beskrives en mulig udviklingsplan for hvordan de forskellige dele i løsningsarkitekturen, der samlet set udgør løsningen, kan introduceres og tages i anvendelse, hvad de forskellige dele koster at anskaffe sig, hvad løsningens dele forudsætter samt hvilke forandringer dette igangsætter. Udviklingsplanen suppleres visuelt med et roadmap, der illustrerer vejen hen mod bedre forudsætninger for datadeling.

Endeligt afsluttes rapporten i ***kapitel 6*** med konkluderende anbefalinger og videre perspektivering for hvilket arbejde, der ligger forude for at bringe en styrket datadeling nærmere sin realisering.

I ***kapitel 7*** findes bilag, hvor man finder baggrundslæsning for analysens resultater.

I ***kapitel 8*** findes referencer og links til videre inspiration og læsning.

[3] Der henvises løbende til **Foranalysen** "Datadelingsbehov i sagsbehandlingen på socialområdet – Kortlægning og foranalyse", udarbejdet af Deloitte (2014). Læs mere her.

1 Indledning

Deling af data handler om samarbejde. Tværfagligt samarbejde mellem forskellige typer af faglige aktører og den enkelte borger og pårørende (parten). Kommunerne oplever, at borgeren bevæger sig på tværs af mange forskellige fagområder og holder sig ikke nødvendigvis til de faglige, organisatoriske og juridiske skel, som offentlige myndigheder agerer efter i dag. Hvor der er mennesker vil der altid være kompleksitet og mobilitet .

Men det stiller særlige store krav til den digitale understøttelse og den sammenhæng, som datadeling på tværs af faglige aktører forudsætter i dag. Borgerne i dagens velfærdssamfund forventer øget sammenhæng og i et større omfang end hvad kommuner, regioner og statslige myndigheder er i stand til at levere. Den enkelte borger er ikke optaget af, hvilket paragrafområde deres situation falder ned i eller hvilken forvaltningsenhed, der skal betale. Det kan de fleste godt se fornuften i. Men hvordan skabes de tekniske forudsætninger for datadeling på socialområdet bedst muligt? Det vil denne analyserapport give et kvalificeret bud på.

Analysens løsningsforslag peger på datadeling som noget der skal rammesættes således, at data kan deles struktureret og systematisk indenfor nogle ordnede rammer alt efter hvilken type data, der er tale om. Her er det ikke centralt, hvorvidt der er 22 + 21 eller flere forskellige databehov, men hvordan vi systematiserer de data i nogle 'kategorier' som kan genbruges på tværs af aktører, forvaltninger og andre offentlige myndigheder sådan som blandt andet den fælleskommunale rammearkitektur foreslår det.

For KL er borgeren en central ressource der skal inddrages mere og mere. Samtidig oplever KL, at øget deling af data vurderes at indeholde perspektiver for at borgere, i højere grad oplever en samlet offentlig sektor, der tilbyder en mere helhedsorienteret og sammenhængende indsats på tværs af offentlige myndigheder og skel. Hvor borgere i mindre grad skal indrapportere samme information til mange forskellige forvaltninger og myndigheder, og hvor medarbejderen oplever at it-systemerne kan understøtte mere effektive og smidige arbejdsgange.

Der er derfor et stor behov for at skabe bedre forudsætninger for datadeling. Staten, Danske Regioner og KL er blevet enige om at arbejde for at styrke forudsætningerne for øget deling af data på socialområdet, og har derfor indgået et samarbejde om initiativ 4.4a *Kortlægning af konkrete databehov på sagsbehandlerniveau i socialsektoren*.

For at styrke en distribution, udveksling og deling af data mellem relevante aktører og med respekt for, at det er borgerens egne data, vil denne rapport give sit bud på fremtidige teknisk løsningsarkitektur og løsningsmodel. KL vil på baggrund af identificerede databehov og udfordringer anbefale konkrete løsninger på, hvordan det offentlige kan understøtte en udvikling og skabe bedre forudsætninger for datadeling på socialområdet. Men ikke nok med det. Fremtidens datadeling skal være kendetegnet ved

at være transparent og involvere borgerens egne ressourcer mere og af den vej sikre en effektiv, helheds- og resultatorienteret social indsats4.

1.1 Baggrund

Initiativ 4.4a *Kortlægning af konkrete databehov på sagsbehandlerniveau i socialsektoren* (herefter initiativ 4.4.a) er igangsat i regi af den Fællesoffentlige Strategi for Digital Velfærd. Initiativet tager afsæt i Service Lovens § 50 den børnefaglige undersøgelse samt § 85 tildeling af socialpædagogisk bistand (herefter § 50 og § 85).

Som led i at undersøge datadelingsbehovet i sagsbehandlingen på socialområdet, har Deloitte udarbejdet en foranalyse i foråret 2014. Analysen indikerede, at der kan realiseres kvalitative og kvantitative gevinster ved øget datadeling mellem kommunale forvaltninger når der foretages sagsbehandling efter § 50 eller § 85. Særligt fandt Deloitte 22 + 21 konkrete databehov, som kan forbedre effektiviteten og servicen for borgeren.

Foranalysen viste desuden, at der er en række udfordringer forbundet med øget datadeling både af juridisk og teknisk karakter. På baggrund heraf har Staten, Danske Regioner og KL igangsat et videre arbejde for at kortlægge de juridiske og tekniske forudsætninger. Resultaterne heraf forventes at danne grundlag for økonomiforhandlingerne 2016 om operationalisering af initiativets målsætning. Parterne har indgået en samarbejdsaftale, hvor Digitaliseringsstyrelsen kortlægger de juridiske forudsætninger, mens KL har til opgave, at validere og kvalificere databehovene fra foranalysen samt afdække tekniske forudsætninger for øget datadeling[5].

Denne rapport indeholder en validering af foranalysen samt en analyse af de tekniske forudsætninger, blandt andet med fokus på hvordan den specifikke sammenhæng er mellem de *konkrete identificerede databehov* og *den kommunale rammearkitektur.* I forlængelse heraf, i hvilket omfang *de identificerede databehov* dækkes i *allerede igangsatte digitaliseringsinitiativer*.

Initiativ 4.4.a består af følgende 4 delelementer, som afdækkes af hhv. Digitaliseringsstyrelsen, Deloitte og KL:

1. Validering og kvalificering af databehov (KL)
2. Afdækning af juridiske forudsætninger for øget datadeling (Digitaliseringsstyrelsen)
3. Afdækning af tekniske forudsætninger for øget datadeling (KL)
4. Udarbejdelse af business cases (Deloitte)

[4] Dette understøttes oså med den fælleskommunale digitaliseringsstrategi 2016-2020: ”Lokal og Digital – Et sammenhængende Danmark”. Læs mere her.

[5] Denne rapport har undersøgt de tekniske forudsætninger for at skabe en styrket datadeling. Rapporten afdækker således ikke faglige og juridiske aspekter ved denne deling, såsom hvilke data der er relevant og lovligt at dele og hvornår.

Analysen som den fremstår her i rapportform, præsenterer primært aktivitet 1 og 3, som en samlet KL leverance for, hvilke databehov og tekniske forudsætninger der skal til for, at løse øget datadeling på socialområdet nu og i fremtiden.

Projektets fire aktiviteter er beskrevet hver for sig, men supplerer og rækker ind i hinandens aktiviteter, hvorfor der har været behov for samarbejde og input mellem disse.

1.2 Formål og metode

Det overordnede formål med at styrke datadeling på socialområdet er, at: *"Myndighederne skal have de relevante informationer om den enkelte borger til rette tid. Viden skal deles på tværs, så borgerne får en mere effektiv, helhedsorienteret social indsats…".* Dertil skal øget datadeling bidrage til at effektivisere sagsbehandlingen og skabe hurtigere sagsbehandlingstider, samt mindske behovet for indrapportering fra den enkelte borger.

Samtidig skal den sociale indsats fortsat skabe en positiv effekt for borgeren, blandt andet ved at styrke borgernes indsigt i og muligheder for at handle på egen situation. Det motiverer, skaber ejerskab og engagement for egen indsats som ifølge kommunerne har betydelige indvirkninger på indsatsens effekt. Dialog, samarbejde og transparens samt selvbetjening af borgerens egen sag er derfor nogle af de elementer der er afgørende for målet.

På baggrund af analysen opererer denne rapport med en målsætning og vision som er retningsgivende for, hvad KL mener indgår i en styrket datadeling fremover og som analysens udfordringer og hovedgevinster bygger på. Se **mål og vision** fremhævet nedenfor:

Deling af data på det sociale område fremmer en effektiv og resultatorienteret indsats, hvor borgeren er involveret med oplevet ansvar for egen situation

Formålet med denne rapport er således, at anvise konkret i rapportens gevinst- og løsningsafsnit hvordan man kan skabe bedre sammenhæng og koordination mellem alle aktører, så løsningerne fremmer en effektiv og resultatorienteret indsats ud fra et helhedsorienteret perspektiv for borgeren.

1.2.1 Metode og kommunal inddragelse

Kommunerne arbejder i stigende grad med rammearkitekturen, som kan understøtte sammenhæng i den kommunale opgavevaretagelse. Derfor er rammearkitekturen og dens byggeblokke også det metodiske udgangspunkt for både valideringsanalysen og analysen af de tekniske løsningselementer på forskellige niveauer.

Denne analyse er funderet på et workshopforløb bestående af 2 workshops; den første om *validering af databehov* og den anden om *tekniske forudsætninger.* Begge workshops blev opdelt i to spor for hhv. §50 børnefaglige undersøgelse og §85 socialpædagogisk bistand. For at fastholde fokus på tværs

af de 2 spor blev der udarbejdet en rammearkitekturmodel, der blev anvendt i en iterativ proces på begge opgaveområder[6].

For at sikre en kommunal forankring, har der på begge workshops, været inddraget følgende 10 kommuner:

- Albertslund Kommune
- Lyngby-Taarbæk Kommune
- Københavns Kommune
- Roskilde Kommune
- Helsingør Kommune
- Rudersdal Kommune
- Aarhus Kommune
- Vejle Kommune
- Ishøj Kommune
- Holbæk Kommune

Omtrent halvdelen af de udvalgte kommuner har også deltaget og bidraget til foranalysen, som har været afsætsgivende for valideringen af de 22 + 21 datadelingsbehov, som KL har analyseret i denne rapport. Den anden halvdel har først været involveret i workshops til denne rapport omkring valideringen af databehovene (fra foranalysen) og input til de tekniske forudsætninger for øget datadeling.

Kommunerne er fordelt på en måde der sikrer, at viden fra foranalysen blev videreført i KLs videre arbejde samt at der ligeledes blev set med nye friske øjne på resultaterne fra foranalysen.

1.2.2 Definition af datadeling

I **foranalysen** er datadeling defineret som *"de informationer, én kommunal forvaltning har indhentet til ét formål hvor informationen samtidig kan være relevant for en/flere kommunale forvaltninger i behandling af andre sager for borgeren og således anvendes til et andet formål".* Data, der blot indhentes til et enkelt formål, hvor den afgivende part producerer eller sammenstiller informationer til formålet, er i foranalysen defineret som dataindsamling og ikke datadeling.

I denne analyse vil vi *ikke* skelne mellem *datadeling* og *dataindsamling*. Indsamling af data er en konsekvens af de tekniske forudsætninger og begrænsninger der er i dag, hvorimod datadeling er præget af åbenhed og gennemsigtighed og er udtryksgivende for der hvor vi gerne vil hen i fremtiden.

KL mener derfor, at ALLE data, som udgangspunkt, kan være genstand for deling, herunder at den konkrete proces i hvilken data er etableret - eller ændret i, IKKE har afgrænsende betydning for hvorvidt data er genstand for deling.

[6] På de 2 workshops indgik følgende perspektiver i modellen: Personabeskrivelse (Typiske træk ved en borger), Kontekstoverblik (aktører og systemer), forretningsmæssige mål, formål og opgaver, hvilke aktører der deler data, information der datadeles, udfordringer ved information der datadeles, visioner og ønsker for datadeling, gevinster, forandringer og løsningselementer ved datadeling. Derudover systematisk anvendte domænefaglige metoder og begreber for de 2 paragrafområder.

Som udgangspunkt er det altså ikke muligt på forhånd at vide hvad der skal deles, derfor kunne alle data deles. Det bliver således i stedet de aktører med et konkret databehov som definerer hvilke data der er relevante at abonnere på og i den sammenhæng et krav at data er tilgængelige[7].

Ved datadeling henføres altså til behov for deling af data om borgeren (parten) på tværs af kommunale forvaltninger – og ikke alene socialforvaltningen men både aktører i mellem forskellige forvaltninger og aktører indenfor og udenfor socialforvaltningen såsom statslige myndigheder og regionale myndigheder herunder almen praksis mv. I analysen gør vi gennemgående brug af følgende 3 beslægtede begreber:

Databehov defineres ud fra aktørers behov for at gennemføre egne processer. I nærværende analyse er det henholdsvis 22 + 21 identificerede databehov.

Datadeling defineres som at data, i henhold til databehov, stilles til rådighed, udveksles og distribueres mellem forskellige aktører. Forudsætningen for effektiv datadeling er at data er ordnet som dataobjekter.

Dataobjekter defineres således ved at være data (fx diagnose, tandsundhed eller fravær fra skolen) efter aftalte standarder for struktur og semantik i henhold til rammearkitekturens byggeblokke. Dataobjekter besidder en række generelle egenskaber, der bl.a. understøtter deling på tværs af systemer og aktører.

De identificerede databehov, som er kortlagt i henholdsvis foranalysen samt nærværende analyse forudsættes at være ordnet som dataobjekter med tilhørende generelle egenskaber for at indgå i en distribueret arkitektur. De generelle egenskaber er udviklet i henhold til kommunernes vedtagne it-arkitekturprincipper[8], herunder udvalgte principper:

- Viden om data, når de opstår, ændres og slettes, er tilgængelig (princip B7):
  Rationalet er her at data skal være tilgængelige og at det skal være muligt at abonnere på udvalgte data. Databehovet defineres af den konkrete aktør der har et specifikt databehov.
- Data er uafhængige af de systemer hvori de er skabt og dermed tilgængelige (princip C2):
  Rationalet er her, at data ikke må være bundet til konkrete systemer. Det skal være muligt at distribuere og dele data på tværs af systemer.

Hvor it-arkitekturprincipperne rammesætter ansvaret for databehov samt datatilgængelighed, er opgaven med at definere struktur og semantik ofte en fælles opgave. En opgave der dog har et entydigt ejerskab (princip B6).

[7] Det skal påpeges, at der skal tages nærmere stilling til de etiske og juridiske aspekter og som ikke er indenfor scope af denne analyse.

[8] De fælleskommunale arkitekturprincipper – Læs mere her.

2. Validering og kvalificering af databehov

Kapitel 2 har til hensigt at validere og kvalificere de kommunale databehov, der er på socialområdet. For at identificere relevante databehov og de udfordringer kommunerne oplever ved at dele data i dag, er kapitlet opbygget af 4 afsnit, der hver besvarer centrale spørgsmål vedrørende databehov på socialområdet;

3.1 Hvilke mål og opgaver skal databehov understøtte for hhv. §50 og §85?
3.2 Hvilke data deles - databehov?
3.3 Hvem deler data med hvem – relevante aktører?
3.4 Hvad er udfordringerne i forbindelse med datadeling?

De identificerede databehov skal ses i relation til de anvendte metoder og redskaber, der karakteriserer opgaveområderne på § 50 og § 85. Derudover vil analysen tage sit afsæt i den kommunale rammearkitektur.

2.1. Formål, mål og opgaver

Alt data kan deles, men ikke al data er relevant at dele. For at vurdere hvilke data, der er behov for at udveksle, er det derfor afgørende først at forstå de ønskede mål og opgaver databehovene skal understøtte. I det følgende undersøges det derfor hvilke formål, mål og opgaver databehovene skal understøtte når der deles oplysninger i forhold til socialområdet for hhv. §50 og §85.

2.1.1. Formål, mål og opgaver § 50 – Den børnefaglige undersøgelse

På § 50 om den børnefaglige undersøgelse er der beskrevet følgende i serviceloven (SEL):

> *"Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold"*.

Under § 50 gemmer sig altså den kommunale opgave at foretage en *undersøgelse* af et barns fysiske og psykiske funktionsevne med henblik på at vurdere om der er behov for at igangsætte indsatser overfor barnet eller den unge og dennes familie.

En §50 undersøgelse kan igangsættes af mange forskellige årsager. Typisk modtager kommunens afdeling for børn og unge en underretning, hvori en anden medarbejder i kommunen (indenfor eller uden-

for enhedsforvaltningen), udtrykker en bekymring over barnets/den unges trivsel. En skolelærer kan fx foretage en underretning med bekymring over barnets høje fravær fra skolen og lignende[9].

Kommunens arbejde med §50 sker ud fra følgende målhieraki. Der arbejdes ud fra følgende formål, mål og opgaver, jf. lov om social service, når der i dag foretages en § 50 undersøgelse i kommunen – se illustration nedenfor:

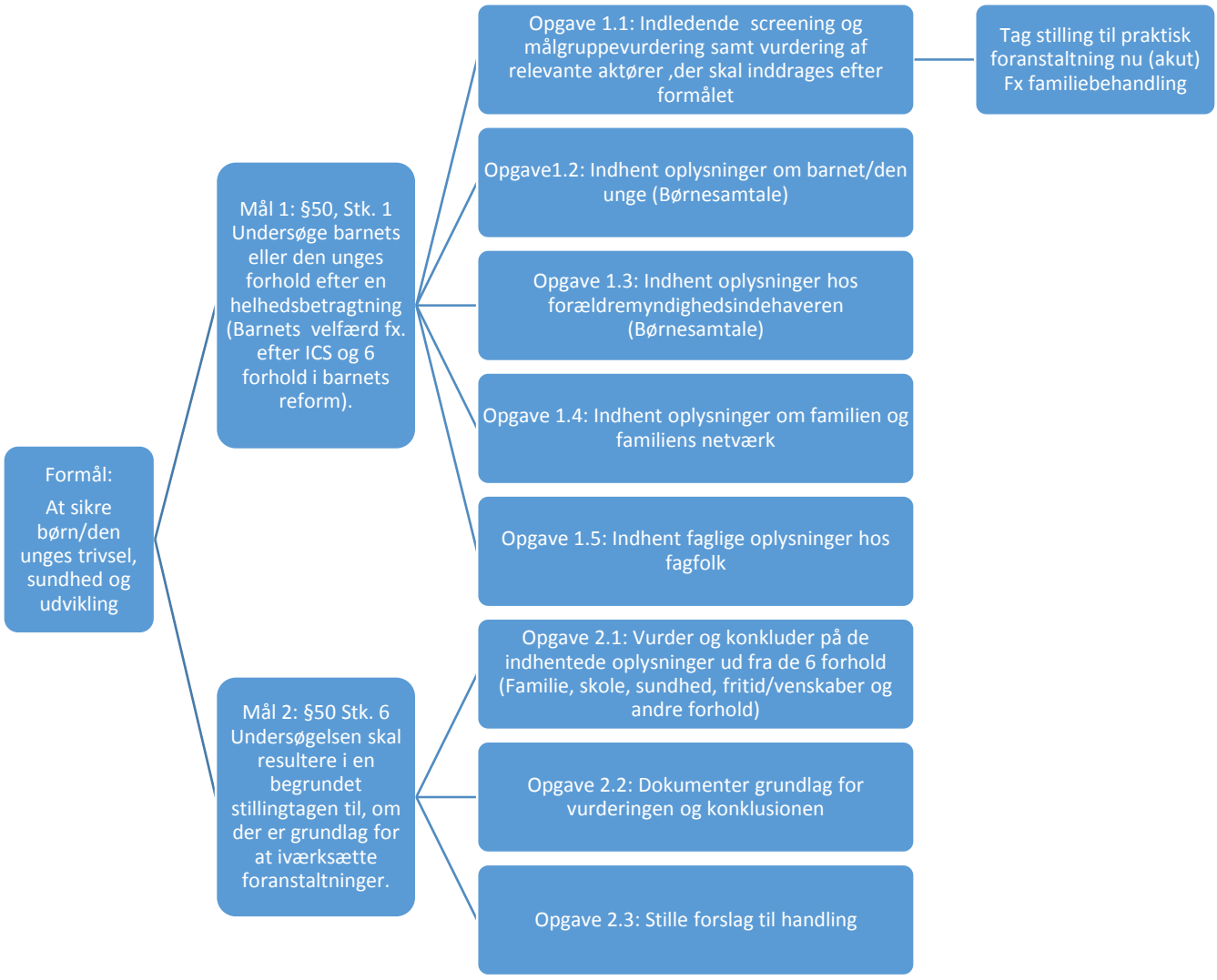

Figur 1 - formål, mål og opgaver § 50 børnefaglig undersøgelse (SEL)

Kommunens arbejde ifm. § 50 i dag kan illustreres ved følgende målhierarki. Arbejdet består af 2 hovedgrene. Den første at *indsamle informationer til den børnefaglige undersøgelse* (afdække behov for

[9] Ifølge tal fra Ankestyelsen har kommunerne fra 1. april 2014 til 30. marts 2015 modtaget 6.500 underretninger, hvor kommunen har igangsat en § 50 børnefaglig undersøgelse. Derudover kan kommunen igangsætte en §50 undersøgelse, uden en underretning, men fx ved en henvendelse fra forældre, der ønsker støtte og bistand

særlig støtte og/eller fysisk og psykisk funktionsevne) fra en lang række forskellige kilder, hvor barnet eller den unge og dennes forældre er de primære kilder, og suppleres af relevante fagfolk såsom psykologer, sundhedsplejersker, tandlæger/plejere, pædagoger, skolelærere, praktiserende læger, psykiatere m.fl. (afsnit 2.3 giver et mere detaljeret aktøroverblik)[10]. Den anden er at undersøgelsen skal stille forslag til hvilke indsatser (foranstaltninger) der skal støtte barnet/den unge i sin videre trivsel og velfærd.

Det er en yderst varierende borgergruppe, som er i målgruppen for den børnefaglige undersøgelse, med mange forskellige behov og udfordringer (I bilag 7.1. i er beskrevet ét eksempel på en persona med typiske borgertræk). En børnefaglig undersøgelse kan fx omhandle særlig støtte til børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, omhandle mindre børn, som kan være særligt sårbare på grund af forskellige grader af omsorgssvigt eller omhandle unge, der mistrives psykisk eller socialt, fx på grund af misbrug.

Kendetegnene ved en børnefaglig undersøgelse er således, at der ofte er mange aktører og informationer involveret. Samtidig gælder det, at undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og den må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger. På den baggrund vurderes det, om der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse nu eller om der skal foretages akutte foranstaltninger med det samme.

2.1.1.1. ICS metoden

88 kommuner arbejder med ICS[11], der er en socialfaglig systematik og metode, som definerer en række begreber, som anvendes i sagsbehandlingen af børn og unge med særlige behov. Derudover systematiserer ICS de punkter, der indgår i undersøgelse og handleplan og hjælper med at definere hensigten og målet med en indsats.

> *"Integrated Children's System (ICS) er en sagsbehandlings- og udredningsmetode, der kan anvendes i sagsbehandlingen af børn og unge med særlige behov. ICS hjælper sagsbehandleren med at komme rundt om de faktorer, som påvirker og har betydning for barnet eller den unges situation. ICS er den socialfaglige metode, der indgår i DUBU."*[1]

For at undersøge hvilke databehov der er relevante, når der udarbejdes en §50, er det derfor væsentligt at forstå ICS-metoden. Det skal dog påpeges, at der er andre metoder, som også anvendes i kommunerne. Når ICS-metoden særligt fremhæves er det fordi størstedelen af kommunerne arbejder med denne metode til at udrede barnet eller den unge.

ICS bygger på forståelsen af, at børn og unges velfærd formes i samspillet mellem tre hovedområder:

- Barnets udviklingsmæssige behov
- Forældrekompetencer

[10] De 6 forhold, som ifølge loven skal undersøges nærmere er: *udvikling og adfærd*, *familieforhold*, *skoleforhold*, *sundhedsforhold*, *fritidsforhold og venskaber* samt *andre relevante forhold*.

[11] ICS begrebsdiagram – Læs mere her.

- Familieforhold – familie og omgivelser

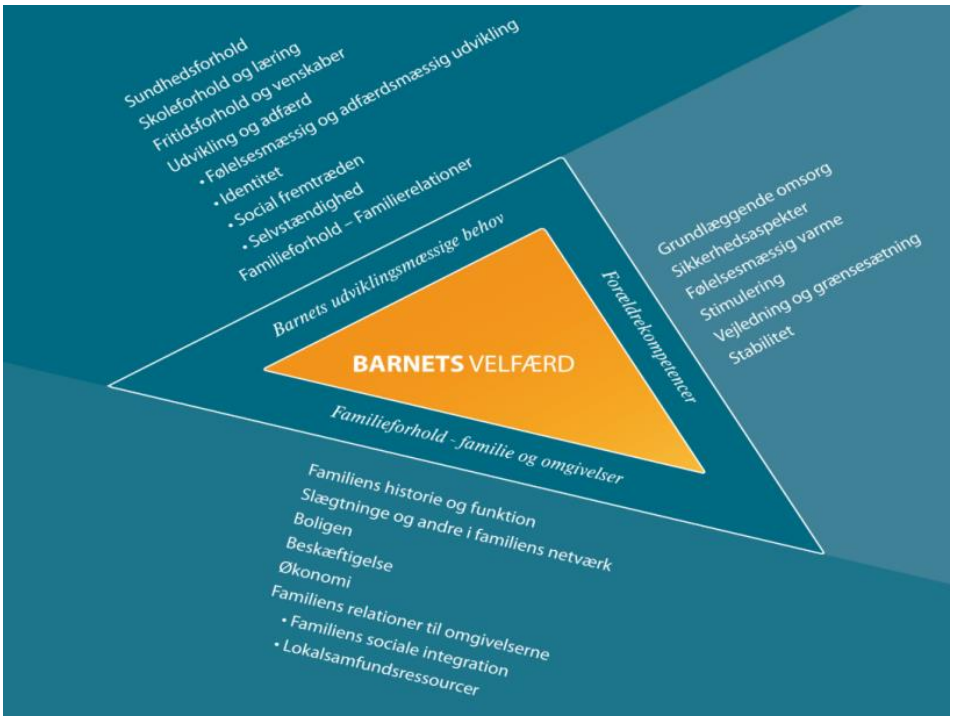

Figur 2 – Informationer i ICS modellen vedrørende borgerens tilstand

Den sammenhæng illustreres som en trekant (ICS-trekanten), hvor de tre sider repræsenterer de faktorer, som påvirker barnet eller den unges velfærd og udviklingsmuligheder.

Tilsammen peger ICS-modellen også på en række databehov i samspillet mellem familie og omgivelser,der er centrale for barnet eller den unges velfærd, og for forældrenes muligheder for, at varetage forældrerollen.

Det betyder, at der her er tale om, at *både* barnet/den unges tilstandsoplysninger og forældrenes tilstandsoplysninger (jf. senere om socialpædagogisk bistand) samlet set indgår i vurderingen af, om kommunen skal igangsætte særlige foranstaltninger såsom særlig støtte til barnet/den unge og forældrene.

Forældrenes tilstand (og tilstandsoplysninger) er således en lige så vigtig omgivelsesfaktor for barnets trivsel og velfærd (tilstand), hvilket også fremgår af nogle af de identificerede databehov i foranalysen. Her bliver overgange og sammenhænge mellem børne/ungeområdet og voksenområdet særligt centralt, idet databehovene griber ind i hinanden.

Mange af de databehov der deles handler om, at indhente oplysninger om barnets/den unges funktionsevne og tilstand, herunder de miljømæssige omgivelsesfaktorer som borgeren indgår i. Det være sig forældrene, anden familie eller omkringværende netværk eller tilsvarende fællesskaber (fritidsaktiviteter og foreninger).

Databehovene der deles og som kan sige noget om psykiske og fysiske funktionsevner kunne eksempelvis være misbrug, forældrekompetence, fravær fra skolen eller kriminalitet, altså data som kan sige noget om hvordan funktionsevnen (tilstanden) er lige nu. Men det kunne også være af sundhedsmæssig karakter såsom diagnoser (ICF[12],herunder ICD-10[13] og ICF-CY[14]).

Tilsammen siger det noget om den variation og forskellige sammensætning af databehov, der er, som alt efter borgerens situation og funktionsevne, vil skulle datadeles på socialområdet. Nedenfor skal vi se nærmere på opgaveområdet for § 85 socialpædagisk bistand, der blandt andet anvender voksenudredningsmetoden (VUM).

2.1.2. Formål, mål og opgaver i § 85 Socialpædagogisk bistand

Socialpædagogisk bistand efter Servicelovens § 85 (SEL) ydes til voksne, der af den ene eller anden årsag har brug for hjælp til at klare sig selv eller støtte til at forbedre livskvaliteten. § 85 er formuleret således at:

> *"Kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne"*

Kommunens arbejde ifm. § 85 sker ud fra nedenstående målhierarki. Der er to hovedgrene. Den øverste er at forbedre eller bevare funktionsevne, hvoraf der følger 7 opgaver; og den anden at vælge det økonomisk mest fordelagtige tilbud, der leverer den effekt og resultater, som kommunen og den voksne sammen har fastsat (se figur 2 nedenfor).

[12] International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) er en helhedsmodel (bio-psyko-social). Ved at anvende ICF er det muligt at beskrive funktionsevnen med fokus på krop, aktivitet og deltagelse – samt de helbredsmæssige og kontekstuelle (personlige og omgivelsesmæssige) faktorer, der påvirker funktionsevnen. Læs mere her.

[13] WHO´s diagnoseklassifikation ICD-10 klassificerer sygdomme og er et nødvendigt redskab i diagnostik og behandling. ICD-10 giver dog kun et minimalt bidrag, når man skal afdække behov for rehabilitering på individ og samfundsniveau. Læs mere her.

[14] En lignende klassifikation er udarbejdet til børn og unge, International Classification of Functioning, Disability and Health: Children and Youth (ICF-CY) , hvor en dansk version er under udarbejdelse. Læs mere her.

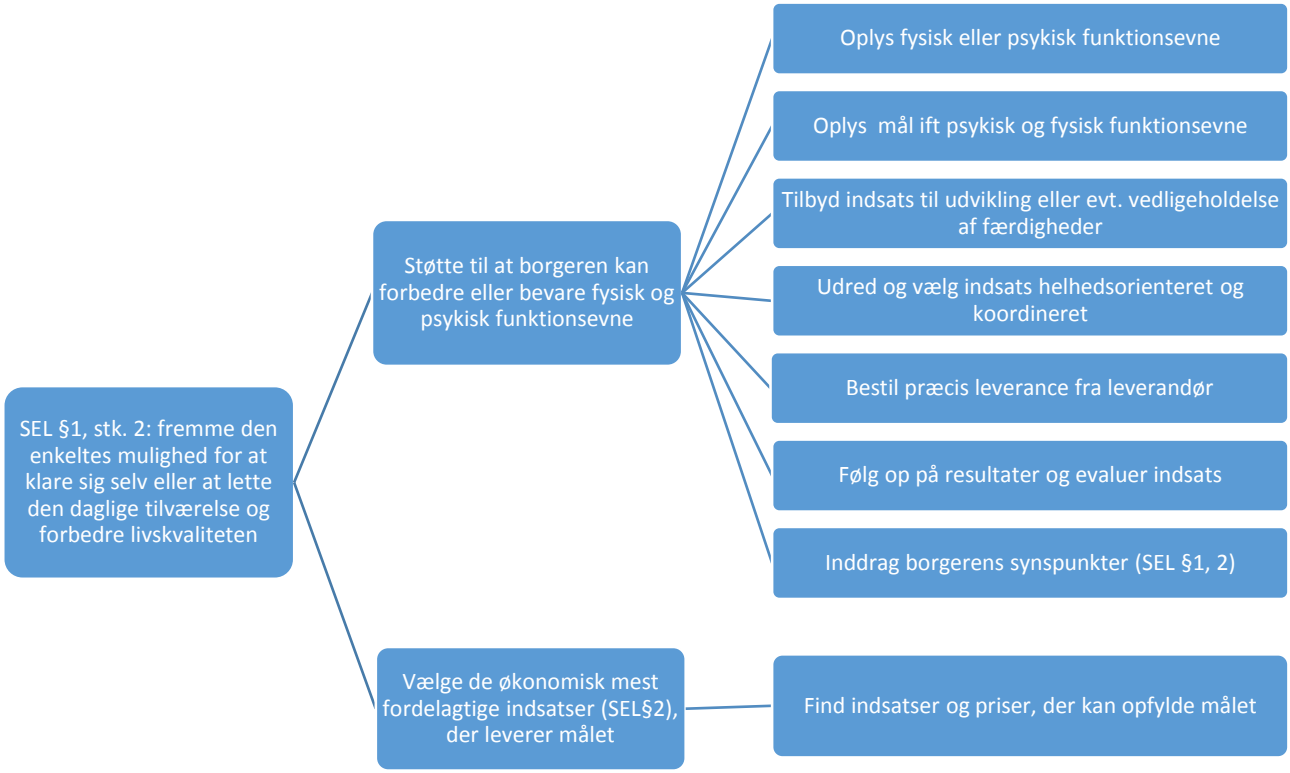

Figur 2 - formål, mål og opgaver § 85 Socialpædagisk bistand (SEL)

Ligesom for den børnefaglige undersøgelse, omfatter § 85 opgaverne en omfattende udredning af de væsentlige forhold omkring borgerens situation – borgerens tilstand på mange måder – som sker ved hjælp af indsamling og vurdering af en lang række oplysninger. Den voksne er også her den primære kilde, men en lang række fagfolk i og uden for kommunen er også i spil.

De oplysninger, der skal indhentes i sagsbehandlingen skal understøtte en helhedsorienteret udredning af borgerens støttebehov som basis for oplyst beslutningstagning vedrørende indsatser. Til det formål anvender de fleste kommuner den såkaldte voksensudredningsmetode (VUM), der bl.a. bruges til at sikre, at oplysningen af sagen kommer rundt om de centrale forhold vedrørende borgeren.

En udredning og indsats under § 85 igangsættes typisk ved, at den voksne bliver henvist fra andre steder i kommunen – fx fra jobcentret, hvor det er vurderet at borgeren har brug for særlig bistand. Voksne med behov for socialpædagogisk bistand favner en bred borgergruppe (I bilag 7.1. er beskrevet ét eksempel på en persona med typiske borgertræk). Modtagerne er fx personer med nedsat kognitiv funktionsevne, fx udviklingshæmmede, sindslidende eller personer med fysisk og psykisk nedsat funktionsevne enten som følge af ulykker eller medfødte lidelser.

2.1.2.1. § 85 socialpædagogisk bistand og VUM

Ved § 85 socialpædagogisk bistand kan anvendes voksenudredningsmetoden VUM[15]. Metoden (VUM) anvendes af ca. 85 kommuner til at:

> *"sikrer en systematisk og helhedsorienteret afdækning af borgerens samlede behov og identifikation af den relevante indsats samt en målrettet sagsbehandling på området, der lever op til lovgivningen."*

VUM er således en metode til understøttelse af sagsbehandling og udredning på handicap- og udsatte voksen-området. Den er udarbejdet som et redskab til tildeling af ydelser indenfor serviceloven og almenboligloven, men kan også anvendes på andre områder.

Udover information og vejledning om praksis og lovgivning, rummer den en hel række standardiserede begreber til registrering af indsatserne. Dette giver mulighed for en både ensartet og præcis dokumentation på tværs af kommuner. Udredningen skal give sagsbehandleren en struktureret viden om borgerens problemer, ressourcer og ønsker og dermed skabe et grundlag for at træffe beslutning om en eventuel indsats og udarbejdelse af en afgørelse. På baggrund heraf kan myndigheden iværksætte hjælpen og følge op på indsats og resultater.

Figur 3 Informationer i VUM metoden vedrørende borgerens tilstand

I Voksenudredningsmetoden[16] er begreberne foldet ud. Afhængig af sag vil forskellige dele af ovenstående fylde sagens oplysninger. Sagsbehandlingen skal udfolde sig efter problem, mål og relevans.

[15] VUM – Læs mere her.

[16] VUM metodehåndbog – Læs mere her.

2.1.3. På tværs af ICS og VUM

De to begrebs- og metodeapparater (ICS/VUM) giver et større indblik i hvilke data, der er i spil på socialområdet og giver en mere struktureret kontekst for databehovene.

Fælles for de to paragrafområder og deres to begrebs- og metodeapparater er, at de gennem forskellige aspekter forsøger at beskrive *borgerens tilstand* og at aspekterne – fx sundhed, fysisk eller psykisk funktionsevne, diagnoser, forældrekompetence eller udviklingsmæssige behov – i sig selv kan beskrives som en tilstand borgeren har på et givent tidspunkt og som kan ændre sig over tid.

Selve formålet med aktiviteterne under paragrafferne, jf. målhierarkiet er netop, at forsøge at ændre disse tilstande til det bedre, der hvor det er muligt gennem forskellige indsatser, som enten borgeren selv, kommunen eller andre aktører leverer. Metoderne anvender på mange måder forskellige ord for den samme tilstand.

De kommunale aktører på begge paragraffer opererer med både *borgerens egen vurdering* af sin tilstand inden for de forskellige aspekter såvel som *tilstanden som vurderet af en fagperson* – fx diagnoser. Ligeledes blev det klart, at der i datadelingsøjemed er brug for, at kunne skelne mellem en tilstand og en vurdering af tilstandens konsekvens for borgeren i forhold til nogle behov eller mål der altid eksisterer inden for nogle bestemte rammer alt efter hvilken kontekst vurderingen er foretaget i.

Ifølge kommunerne er der for langt størstedelen af de validerede databehov et potentiale for datadeling, idet flere forskellige aktører anvender de samme oplysninger i andre kontekster. Bare inden for de to paragraffer kan man se et overlap i hvilke tilstande vedrørende borgeren, der søges belyst, fx boligsituation, økonomisk/forsøgelsessituation og funktionsevne. Dermed er der alene indenfor socialområdet et potentiale for at dele (og genbruge) disse databehov.

Overlap kan endvidere ses ved, at ICF – den internationale klassifikation af funktionsevne, funktionsnedsættelse og helbredsstilstand –i forvejen anvendes i det danske sundhedsvæsen. Heri indgår netop en række af de samme aspekter vedrørende borgerens tilstand, som også ICS og VUM dækker – ”funktionsevne”, ”aktiviteter” som modsvarer fx VUMs praktiske opgaver i hjemmet eller egenomsorg, ”omgivelsesfaktorer” og ”personlige faktorer”, som ligeledes modsvarer fx Social fremtræden eller fritidsforhold og venskaber i ICS eller socialt liv i VUM.

Det handler derfor ikke bare om oplysninger om stamdata på sager og sagernes parter, som der er oplagt potentiale for at dele. Det drejer sig heller ikke udelukkende om objektive oplysninger såsom økonomi, civilstatus eller diagnoser. Også mere umiddelbart uhåndgribelige tilstande i forhold til sociale aspekter, netværk og familie med videre går igen på tværs af bare tre her nævnte begrebs- og metodeapparakter (ICS, VUM og herunder ICF, der spænder på tværs af social- og sundhedsområdet og dermed på tværs af myndigheder – kommunale, regionale og statslige aktører).

Endelig bør også nævnes andre klassifikationer fra jobcentre, hospitaler, kriminalforsorgen med flere som ikke er dækket i denne analyse og som også bør indgå i datadeling på tværs af kommunale, regionale og statslige myndigheder.

2.2. Validering af databehov

Dette afsnit vil gennemgå de væsentligste resultater af den del af analysen, der omhandler de konkrete informationer, som anvendes på socialområdet – eksemplificeret ved de af **foranalysens** opstillede 22 + 21 databehov for hhv. §§ 50 og 85. Da der, som afsnittet vil vise, er stort overlap mellem de to paragraffers informationsbehov, vil der ikke blive skelnet mellem paragrafferne, men resultaterne vil blive præsenteret samlet for de to.

Helt grundlæggende gælder det, at de informationer som anvendes i forbindelse med henholdsvis opgaveområderne for § 50 en børnefaglig undersøgelse og § 85 socialpædagogisk bistand, repræsenterer en helhedsorienteret afdækning af forhold vedrørende borgerens situation. Som det fremgår af de hhv. 22 + 21 datadelingsbehov opstillet nedenfor:

Foranalysen kommer i sin afdækning vidt omkring og dækker både sundhedsaspekter, familie- og netværksrelaterede aspekter, boligforhold og psykiske samt fysiske forhold på begge paragraffer/opgaveområder.

Workshops med kommunale deltagere kunne verificere, at de af foranalysen opstillede datadelingsbehov var relevante data, som blev anvendt på socialområdet. Der blev i den forbindelse også fundet yderligere informationer for hver af de to paragraffer (se figur 4 nedenfor).

For § 50 er der dermed tilføjet informationer om *vold* og *husspektakler* (Politi), *skift i dagtilbud* og *Skoleskift* (Dagtilbud/Skole) samt *skilsmisse* (Statsforvaltningen) som også kan være afgørende for at undersøge barnet eller den unges velfærd.

For § 85 blev der ligeledes tilføjet informationer om *kriminalitet* (Politi, SSP) som havende betydning for den fulde udredning af den voksne idet problemer med kriminalitet spiller ind på de mål, der sættes for den voksne. Det skal bemærkes, at foranalysen har identificeret kriminalitet som et databehov på opgaveområdet for § 50, men at det også har vist sig at være et ligeså relevant databehov på området for § 85.

Ud fra de to figurer fremgår det, at en del af de data, der er i spil i forhold til datadeling på socialområdet helt enkelt drejer sig om stamoplysninger for henholdsvis sager og sagers parter. Sagsoverblik går igen for begge paragraffer ligesom kontaktoplysninger på både borgeren, sagsbehandleren og andre relevante parter (borgerens pårørende, familie, netværk m.fl.).

Databehovene identificeret i foranalysen giver et umiddelbart indtryk af centrale oplysninger, som anvendes på socialområdet og ikke overraskende kan de genkendes i VUM og ICS metoderne.

Samtidig bliver det også klart, at ved at anvende ICS, VUM og ICF vil man kunne skabe struktureret datadeling i fremtiden med anvendelse af entydige begreber for datadelingen på socialområdet. Ser vi på ICS og VUM metoderne er der flere datadelingsbehov end dem både foranalysen og KL har fundet gennem workshops med kommunerne.

Eksempler på databehov – § 50

1) Medlemmer af hustanden
2) Samværsordninger
3) Sagsoverblik
4) Bopælshistorik
5) Kontaktform og kontaktoplysninger
6) Overblik over familien – misbrug
7) Overblik over familien – Kriminalitet
8) Overblik over familien – sundhed
9) Overblik over familien – Forsørgelsesgrundlag
10) Boligsituation (Bopælshistorik)
11) Boligforhold (Bopælshistorik)
12) Dagtilbuds- og skoleudtalelses (statusnotat)
13) Beskrivelser fra dagtilbud/skole
14) Daginstitutionsfravær
15) Fravær fra skole/anden uddannelse
16) Tandsundhed
17) Psykiske forhold
18) Sundhedsforhold
19) Forældrekompetence
20) Netværk
21) Kriminalitet
22) Misbrug

Yderligere afdækkede databehov:

a) Vold og husspetakler (Politi, SSP)
b) Skift i dagtilbud og skoleskift
c) Skilsmisse

Eksempler på databehov - § 85

1. Stamdata
2. Sagsoverblik
3. Bopælshistorik
4. Kontaktform og kontaktoplysninger
5. Kontaktoplysninger på samarbejdsparter
6. Indlæggelser og ambulant behandling
7. Overblik over misbrugsproblematikker
8. Familieforhold
9. Boligforhold
10. Praktiske færdigheder i hjemmet
11. Sundhed
12. Tilbagemelding/status fra udfører
13. Økonomiske forhold
14. Mål for den jobrettede indsats
15. Psykisk funktionsnedsættelse
16. Socialt liv
17. Netværk
18. Fritidsliv
19. Egenomsorg
20. Misbrug
21. Funktionsniveau

Yderligere afdækkede databehov:

a) Kriminalitet (Politi, SSP)
b) Ludomani
c) Fremmøde og sanktioner (Jobcentret)

Figur 4: Eksempler på databehov

Analysen peger på, at de 22 + 21 behov samt de yderligere afdækkede databehov *ikke* kan betragtes som en udtømmende liste over databehov for socialområdet. Ved en kort gennemgang af eksempelvis af de domænefaglige metoder og begreber på § 50 (ICS) og § 85 (VUM) indikerer, at der også er andre databehov, som fx retter sig mod funktionsevnevurderinger (ICF) såvel som andre databehov fra kriminalforsorgen, arbejdsmarkedsområdet, hospitaler m.fl. (ikke analyseret nærmere).

Det tyder derfor også på, at der ikke alene er overlap i de eksisterende databehov mellem metoderne men at der samtidig i metoderne er anlagt en faglig helhedsorientering på borgeren, som ikke er medtaget i de 22 + 21 identificerede databehov i foranalysen. Ifølge kommunerne sker dataindsamling i dag altid med udgangspunkt i dialog med borgeren. Det blev understreget hyppigt, at beskrivelsen af borgerens tilstand altid tager udgangspunkt i at spørge borgeren.

Ligeledes når det drejer sig om sagsoverblik og om at danne sig et overblik over hvilke andre aktører, det vil være relevant at indhente data fra. Kommunerne slog fast, at en øget datadeling ikke skal erstatte dialogen med borgeren, men skal understøtte og kvalificere mødet med borgeren og sagsbehandlingen. ICS og VUM som klassifikationer kan bidrage til at kvalificere den dialog med borgeren.

Fælles for disse klassifikationer er, at de bygger på omfattende, systematisk og metodisk velfunderet begrebsarbejde og faglig vidensindsamling. Det giver dem et højt fagligt kvalitetsniveau, men gør dem også velegnede til datadeling i kraft af den kortlægning og definition af centrale socialfaglige begreber og indsatser, som de tilbyder.

At ICS og VUM rummer forskellige perspektiver på socialområdet er ikke en hindring for datadeling. Etablerede klassifikationer som disse to muliggør kontrolleret og konsistent beskrivelse af data og skaber dermed en sikker forståelsesramme for alle parter i kommunikationen i og med, at de udvekslede data refererer til fastlagte, entydigt definerede og formaliserede begreber.

Internt i kommunen kan dette bidrage til anvendelsen af en mere ensartet terminologi samt give en øget forståelse af de forskellige terminologier, der bruges af medarbejdere med forskellig faglig baggrund og forskellige funktioner og dermed perspektiver i forhold til sagsbehandlingen. Det kan også mevirke til en ensartet terminologianvendelse i kommunens eksterne kommunikation – og såfremt andre offentlige myndigheder, der modtager data, er bekendt med den anvendte klassifikation, har de et kendt referencepunkt til korrekt forståelse af data, hvilket reducerer fortolkningsmulighederne.

At forskellige myndigheder benytter forskellige klassifikationer – eksempelvis ICS og VUM – er heller ikke en hindring for effektiv datadeling. Netop når begreberne i klassifikationerne er defineret og deres anvendelsesrum er specificeret, giver det myndighederne mulighed for at lave entydige koblinger mellem de klassifikationer, der anvendes. Men dette kræver et større klassifikationsudviklingsarbejde som ikke er analyseret her.

Det er desuden vigtigt, at bemærke, at klassifikationer kun fastlægger myndighedens sprog – det låser det ikke. Fagsprog udvikler sig i takt med at det faglige område udvikler sig, og klassifikationer skal blot afspejle det anvendte fagsprog. Herunder kan FORM[17] og KLE[18] klassifikationer ligeledes bidrage til datadeling på socialområdet.

Samlet set beror de databehov der deles på de to områder i høj grad på en række faglige metoder som med fordel kan bidrage til at dele data på en hensigtsmæssig måde. Der er således behov for at dele mange informationer, men samtidig sker datadelingen på tværs af mange aktører.

[17] **FORM** er en forkortelse for den FællesOffentlige ForretningsreferenceModel. Kernen i FORM er et katalog over de opgaver, som det offentlige løser overfor borgere og virksomheder samt over den offentlige sektors interne administrative opgaver. Opgavekataloget er et analyse- og struktureringsredskab, som skaber overblik og et fælles sprog på tværs af den offentlige sektor.FORM er velegnet til overblik og deling af data på tværs af forskellige myndigheder og myndigheder i forskellige sektorer. FORM vedligeholdes i et samarbejde mellem Digitaliseringsstyrelsen, KL og Danske Regioner og er tilgængeligt på www.form-online.dk.

[18] **KLE** (KL Emnesystematik) er en lovbaseret kommunal taksonomi (journaliseringsnøgle), der bruges til at registrere de kommunale opgaver og forvaltningshandlingen ift. opgaven på den enkelte sag. KLE er således et redskab til systematisk registrering og identificering af sager og dokumenter i hele den kommunale forvaltning. Læs mere her.

2.3. Aktører der deler data

En *aktør* defineres i denne analyse som:

Aktør	Betegner en bruger af et it-system eller en applikation. Det kan fx være sagsbehandlere eller fagpersoner indenfor social, sundhed, uddannelse og beskæftigelsesområdet (indenfor kommunal, regional eller statslig myndighed).

Som vi skal se nedenfor, er der mange aktører og systemer, som er i spil når der skal deles data på tværs af organisatoriske skel (Kommunale, regionale og statslige myndigheder).

På workshoppen blev der på begge områder tilkendegivet, at kommunerne ofte bliver mødt med borgernes undren og ønske om, at kommunens forskellige fagpersoner taler og koordinerer mere sammen på tværs. Faktisk er det for de fleste borgere nærmest forventningen som led i en effektiv helhedsorienteret indsats.

Det kan i nogle tilfælde gå ud over den resultatorienterede indsats overfor borgeren, hvis man ikke koordinerer opgavens mål for indsatsen, hvilket igen kan resultere i, at man ender med at modarbejde hinandens arbejde. I andre tilfælde gælder det, at kommunerne ikke har informationerne til rådighed.

Det er valgt at fremstille konteksten for §50 og §85 med samme illustration, da der i dette perspektiv, er tale om hovedsageligt de samme aktører på tværs af de to opgaveområder. For §85 er det eksempelvis aktøren "Udfører" der afspejler opgavens BUM-model, som også er unik for denne opgave.

Kontekstdiagrammet (figur 5) indeholder både de allerede identificerede aktører i foranalysen og en række andre aktører (og parter, som kommunerne i valideringen pegede på som væsentlige, herunder borgeren selv og pårørende.

At sætte borgeren og herunder borgerens relationer (familie, pårørende og netværk) i centrum for opgaveløsningen og dertil databehovene er en af analysens vigtige pointer. Dette gælder for såvel §50 som for §85.

Som listen af "nye" identificerede aktører fortæller, har foranalysen for datadeling *ikke* beskrevet borgeren som part omkring deling af de identificerede databehov - hverken for §50 eller §85. Behovet for ikke blot at synliggøre borgeren samt borgerens relationer, men også synliggøre borgeren som den primære part har i nærværende analyse derimod vist sig at være en del af løsningen, da der i overvejende grad er tale om borgerens data.

Med afsæt i kontekstdiagrammet (figur 5) gives her en kort indføring i hvem der er hvem på de 2 fagområder og deraf de afhængigheder, der gør sig gældende for de fremtidige løsningsbeskrivelser. De eksisterende systemer er ligeledes afbilledet.

Det er kendetegnende for alle aktører, at der er et unikt 'view', en faglighed og dertil en række ønsker til den fælles opgave. Dette kan illustreres med nedenstående kontekst- og aktøroverblik – der dækker et uddrag af kommunale, regionale og statslige aktører:

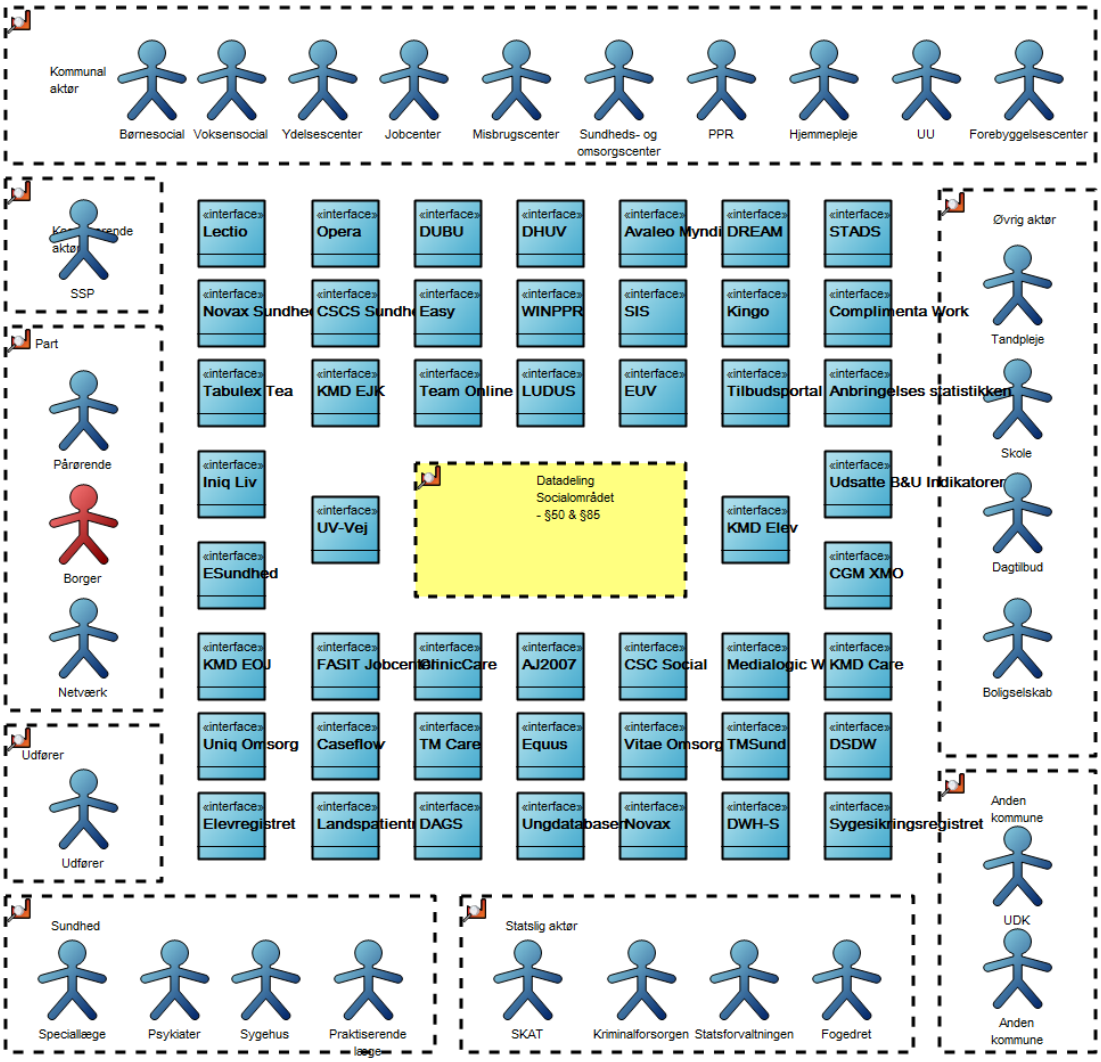

Figur 5 - Kontekstdiagram

En *part* defineres i denne analyse som:

Part	Betegner den eller de personer, datadeling vedrører. Part kan dele data som bruger af en applikation – herunder at afgive samtykke.

Part er i denne kontekst *primært* borgeren og *sekundært* pårørende, relationer, netværk samt familie.

I kontekstdiagrammet fremstår det med tydelighed at antallet af aktørtyper for henholdsvis §50 og §85 er stort. Med det omfattende antal af aktører følger også en meget kompleks opgave i at koordinere,

herunder at dele relevant information mellem aktører samtidig med at involvere parten.

For hovedparten af aktørerne er det kendetegnende at den logiske fremstilling i diagrammet ikke afspejler antallet af konkrete aktører i virkeligheden. I praksis vil der eksempelvis være mange skoler, mange daginstitutioner mv.

Endvidere er rækken af aktører fra såvel den statslige-, den regionale-, den kommunale- samt den private sektor. Det er altså langt fra en delingsopgave der kan henføres til aktører inden for eksempelvis enhedsforvaltningen. Eksempelvis er 'Skole', Daginstitution' og 'Tandlæge' grupperet særskilt da der her ikke er tale om en del af enhedsforvaltningen. Dertil kan disse aktører såvel være kommunale som private[19].

De mange systemer i kontekstdiagrammet afspejler eksisterende systemer afledt af de identificerede databehov.

De samme databehov har synliggjort at databehovene er af forskellig "karakter". Rammearkitekturen giver mulighed for at vurdere denne "karakter" i et tværgående perspektiv på tværs af disse systemer og understøtter derved systematisk at afgrænse hvad der eksempelvis er grunddata (eks. CPR og e-indkomst) fra hvad der eksempelvis er oplysninger om indsatser for borgeren. Med denne metode er det muligt at afgrænse hvad der afhængigheder til (herunder i forhold til det enkelte system) og hvad der er i fokus for at etablere de nødvendige forudsætninger for at dele data.

I eksemplet med grunddata vil det være grunddataprogrammet der er ansvarlig for at fastlægge og definere grunddata således at grunddata kan udveksles ensartet. I denne analyse vil grunddata indgå som en del af de nødvendige dataobjekter, men definitioner, struktur mv. vil være adresseret i grunddataprogrammet.

At fastlægge og definere indsatser, herunder hvordan de udveksles vil derimod vise sig at være uafklaret og være inden for scope. I løsningskapitlet bliver denne analyse foldet ud og senere konkretiseret i forhold til hvilke dataobjekter der indgår i løsningsarkitekturen og bliver omsat til konkrete initiativer og projektaktiviteter i kapitel 5 vedrørende implementering.

2.4. Udfordringer ved datadeling

På tværs af de to opgaveområder for § 50 og § 85 er der identificeret 7 overordnede udfordringer for at dele data på socialområdet i dag. Udfordringerne er identificeret med udgangspunkt i de to paragraffers formål, mål og opgaver som beskrevet i afsnit 2.1, de bagvedliggende udredningsmetoder (ICS/VUM) samt de tidligere identificerede 22 + 21 databehov. Ved hver udfordring er særligt beskrevet hvilke *konsekvenser* udfordringen medfører.

[19] Da foranalysen allerede beskriver de kanaler (eks. mail, tlf…) og mekanismer (eks. excel, word.,) som anvendes til at dele (ustruktureret) data i dag, gengives det ikke her.

Nedenfor gennemgås de syv identificerede udfordringer:

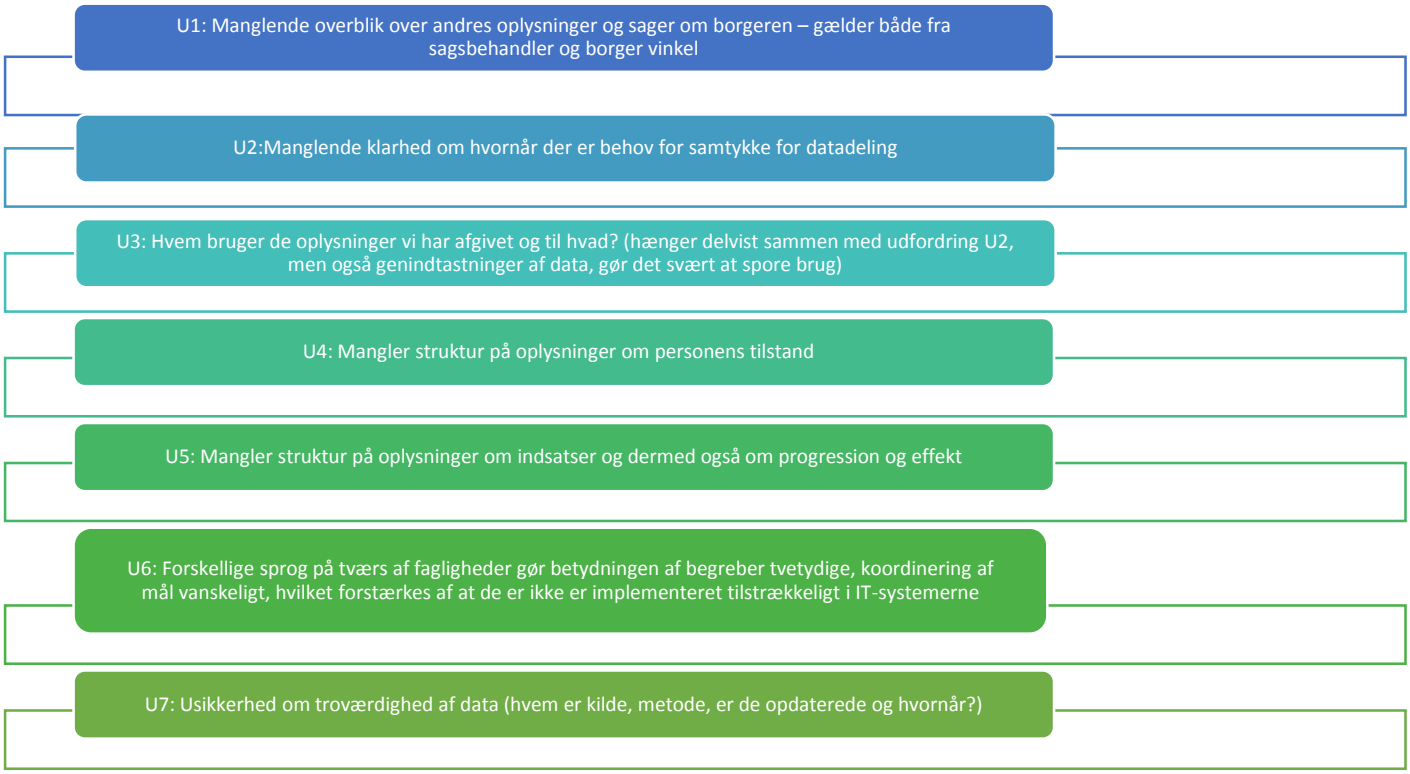

Disse 7 udfordringer er uddybet nærmere nedenfor:

U1. Manglende overblik over andres oplysninger og sager om borgeren

Sagsbehandlere og borgere mangler overblik over hvilke sager og oplysninger der findes om og på borgeren. Sagsbehandleren spørger derfor borgeren om de har en sag i andre dele af forvaltningen eller med andre myndigheder. Men det kan også være borgeren, der spørger hvilke sager kommunen har på borgeren.

Alt dette gælder i særlig grad på tværs af myndigheder eller enhedsforvaltninger. Men selv inden for enhedsforvaltninger er der udfordringer. For det første fordi adskillige fagsystemer ikke meddeler til andre overblikssystemer, at der er en sag. For det andet fordi oplysninger i sagerne, kan ligge mange steder.

Konsekvensen af denne udfordring er, at der spildes tid på at lede efter oplysninger og at genindhente oplysninger; at sagerne ikke systematisk oplyses; og at borgerne oplever mange henvendelser om det samme samt selv mangler overblik over de oplysninger og sager, der er aktive.
De løsninger der senere peges på adresserer alle tre typer af konsekvenser

U2. Manglende klarhed om hvornår der er behov for samtykke for datadeling

Hvis man har identificeret en oplysning eller en sag, der kan være nyttig i §50 eller §85 sagen, mangler der klarhed om:

- Hvornår der er behov for samtykke? Der hersker forskellige fortolkninger af hvad en enhedsforvaltning er og hvilke dele af kommunen, der er omfattet. Forvaltningslov, retssikkerhedslov persondatalov og de fagspecifikke love med vejledninger og bekendtgørelser skal tolkes i sammenhæng.
- Sagsbehandlerne ved ikke, hvem der har en oplysning, og derfor ikke hvem de skal bede om samtykke til at få oplysningen[20]. Kræver det samtykke, at trække et sagsoverblik med sagen fra en anden afdeling/forvaltning i kommunen?

Den mest udbredte reaktion på denne situation er, at kommunerne henter mange samtykker og mange specifikke samtykker, for ikke at overtræde lovgivningen. I nogle kommuner for mange.
Borgerne har tilsvarende ikke overblik over hvem de har givet samtykker til, eller hvem der bruger deres oplysninger. De skal selv sammenstykke dette overblik ud fra mange henvendelser og breve.

Konsekvensen af denne udfordring er primært at der spildes tid på at overveje om der skal indhentes samtykker, og at der spildes tid på faktisk at indhente samtykkerne. Det er også en konsekvens, at borgeren oplever en usammenhængende og forvirrende kontakt med myndigheden.

U3. Hvem bruger de oplysninger vi har afgivet og til hvad?
Når en borger giver samtykke til at en oplysning kan bruges af andre, eller en forvaltningsgren videregiver oplysninger til en anden forvaltningsenhed, mangler der kendskab til, hvad de oplysninger konkret bliver brugt til. Skoler ved fx ikke om og hvad socialforvaltningen bruger en underretning om fravær til. Hvem handler og på hvilken baggrund, ud fra hvilke mål og ud fra hvilket fagligt perspektiv er uklart

Når en fagperson bliver usikker på om en oplysning bruges forkert af andre, kan de vælge at slette data. Oplysninger, der er relevante for andre videregives dermed ikke systematisk – og kan betyde at relevante beskeder om indlæggelser, fængsling m.v ikke tilgår relevante parter.

Konsekvensen er dels, at man risikerer at spilde tid på at genindhente oplysninger, eller at arbejde ud fra data, der ikke viser sig at være korrekte. Men også at borgerne kan opleve utryghed om brug af data. Der er også tilfældet, hvor den enhed der afgiver oplysninger til fx en underretning, henvender sig flere gange, da de ikke ved om og hvad oplysningerne bruges til.

U4. Mangler struktur på oplysninger om personens tilstand
Den tilstand personen har i en §50 undersøgelse beskrives ud fra en standard – DUBU, der delvis bygger på ICS og for §85 ud fra VUM-metoden, der hviler på ICF. De to standarder har mange paralleller. Men skoleområdet har sine egne klassifikationsystemer til at beskrive elevens tilstand (karakterer, vurderinger af opførsel, fremmøde/fravær); beskæftigelsesområdet har ligeledes sine egne unikke klassifikationssystemer o.s.v.

[20] Sideløbende med denne analyse er udarbejdet en juridisk afdækning, som blandt andet har afdækket enhedsforvaltningen og samtykke begrebet.

De forskellige fagområder dokumenterer oplysninger om borgerens tilstand på forskellige vis i en blanding af blanketter, selvbetjeningsløsninger med mere eller mindre strukturerede data, journaloptegnelser og dokumenter. I valideringen af databehovene fremgik det, at de kommunale aktører på begge paragraffer opererer med både borgerens egen vurdering af sin tilstand inden for de forskellige aspekter såvel som tilstanden som vurderet af en fagperson – fx diagnoser. Her blev det endvidere klart, at der i datadelingsøjemed er brug for, at kunne skelne mellem en *tilstand* og en *vurdering af tilstandens konsekvens* for borgeren i forhold til nogle behov eller mål.

Konsekvensen er, at det gør det vanskeligt effektivt at samle et overblik over en borgers tilstand og oplysningerne er ikke egnede til at dele på tværs af fagområder, fordi deres forståelse er afhængig af et specifikt fagsprog. Det gør det ligeledes stærkt vanskeligt at spore progression. Der spildes også tid i forhold til at samle informationer om tilstand fra forskellige sagssystemer, og endelig at borgerens eget overblik og ansvar for at forbedre tilstanden vanskeliggøres. Dette sidste er problematisk, da bl.a. metoderne på socialområdet for både børn og voksne er lagt an på, at borgeren er bæreren af sine egne oplysninger og indhentning af viden til sagsoplysning altid tager udgangspunkt i dialog med borgeren selv.

U5. Mangler struktur på oplysninger om indsatser og dermed også om progression og effekt
Når man har fået adgang til oplysninger, udtrykker sagsbehandlerne at det er vanskeligt at danne sig overblik over hvilke indsatser, der er hhv. planlagt, aktive, afsluttede og hvad målene med indsatserne er/har været.

Indsatser dokumenteres forskellige steder – måske i et fagsystem, eller i en journal, eller i et aftaledokument. Der er heller ikke et fælles sprog for hvordan indsatser beskrives.

Der mangler generelt et sprog for beskrivelse af den indsats som personen selv, personens netværk eller pårørende, har ansvar for (fx at møde til behandling, passe sin skolegang o.s.v). VUM har en standard for beskrivelse af indsatser, men den findes ikke for de øvrige fagområder. Det er problematisk da erfaringerne på især socialområdet viser, at det er den lokale indsats – fx i et udsat barns netværk, eller personens egen indsats, der giver de største og bedste resultater i modsætning til myndighedens eller myndighedens underleverandørers indsats.

Det er stort set umuligt digitalt at samle et overblik over de indsatser forskellige aktører har planlagt, igangsat eller afsluttet og målene med hver af disse indsatser.

Konsekvensen af denne udfordring og den forrige udfordring er, at det er tidskrævende og besværligt at koordinere indsatser på tværs af fagområder således at der kan opnås synergieffekter samt at indsaser ikke modarbejder hinanden. Derudover bliver det meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt, systematisk at spore ændringer i personens tilstand over tid (progression) samt at koble eventuelle progressioner sammen med indsatserne, der også er vanskelige at systematisere.

Dermed mistes muligheden for at evaluere hvilke indsatser, der rent faktisk giver den ønskede effekt således, at der kan arbejdes resultatorienteret i stedet for indsatsorienteret. Udover tabet af potentialer for øget effekt er konsekvensen også, at der spildes meget tid til at samle information om indsatser

fra forskellige sagssystemer. Endelig betyder ovenstående udfordring, at borgerens eget overblik forvanskes og borgerens mulighed for at være sin egen "primære" aktør og selv tage ansvar for at forbedre sin tilstand vanskeliggøres.

U6. Forskellige sprog på tværs af fagligheder gør betydningen af begreber tvetydige, koordinering af mål vanskeligt, hvilket forstærkes af, at de er ikke er implementeret tilstrækkeligt i IT-systemerne
Hvert fagområde har sit eget interne fælles sprog. Det er en konsekvens af flere forhold, men især af forskellige sektorlovgivninger og uddannelsesområder. Det er heller ikke i sig selv et problem, at man taler om diagnoser på sundhedsområdet, funktionsevne på det sociale område og beskæftigelsesevne på jobområdet. Men den digitale understøttelse er mangelfuld. Især er det problematisk at klassifikationerne ikke vedligeholdes i systemerne samt at der kun i begrænset omfang sker oversættelse mellem klassifikationer, hvilket giver for stort rum for misforståelser, når data deles uden for den faglige kontekst, de er opstået i.

Konsekvensen af denne udfordring er, at oplysninger om personens tilstand og om indsatser åbner ukonstruktive usikkerheder om tolkning, som skaber spildtid på at forskellige aktører skal forstå hinandens forskellige sprog.

***U7. Troværdighed af data er usikker* - Derudover er det meget vanskeligt at koble eventuelle progressioner sammen med de indsatser, der også er vanskelige at systematisere.**
Når man har fået adgang til oplysninger, er det ikke altid indlysende om data er troværdige:

- Det er ikke altid sikkert hvem der er kilden, eller hvilken metode der er anvendt til at fremskaffe data. Det kan være fx en oplysning om personens psykiske og fysiske ressourcer eller udfordringer, men også relativt simple data om opholdsadresse. Hvis man er i tvivl om kilde og metode og dermed troværdighed, vil mange vælge at indhente nye data til at belyse det samme forhold
- Et anden usikkerhed kommer med datering af oplysninger og deres gyldighed i tid. Er et alkoholmisbrug fx stadig gældende, eller er personen stoppet med misbruget? Når data genindtastes i et register til en journaloplysning eller til et fagsystemer, bliver data ikke automatisk opdateret, og det øger usikkerheden.

Konsekvensen af denne sidste udfordring betyder især, at der spildes tid på at genindhente data, og at borgernes indblik i oplysninger om dem selv og hvad de bruges til sløres.

2.5. Opsamling

Kapitel 2 har haft til formål, at validere og kvalificere de databehov der er for at dele data på socialområdet. Samlet set viser analysen at de i foranalysen opstillede 22 +21 datadelingsbehov er gode eksempler på data der anvendes og deles på socialområdet, men databehovet er bredere og samtidig skaber de ikke i sig selv bedre sammenhæng eller koordinering mellem aktørerne. Rapporten vil derfor ikke begrænses til de 22 + 21 datadelingsbehov, men i stedet arbejde med løsningsforslag der kan understøtte gevinster vedrørende datadeling mere generelt.

Valideringen peger på 7 udfordringer, der på forskellig vis udgør barrierer for at kunne dele data fx for de 22 + 21 databehov. Samlet set peger udfordringerne på følgende behov for at kunne understøtte en styrket datadeling:

- ***Overblik over data og mulighed for at give digital samtykke,*** vil imødegå udfordringerne U1 og U2, som peger på et behov for at skabe et bedre overblik over data samt digitalt at understøtte et samarbejde med borgeren og herunder afgive digitalt samtykke.

- For at muliggøre datadeling, er der behov for, at den relevante data får særlige **egenskaber**, for at imødekomme en række af udfordringerne, herunder U4, U5 og U7. Nærmere bestemt semantiske egenskaber og kvalitetsegenskaber, der bidrager til at data får entydige betydning og angivelser af datas validitet.

  Hvor de semantiske egenskaber især knytter sig til udfordringerne vedrørende manglende struktur på tilstands- og indsatsoplysninger, knytter kvalitetsegenskaberne sig til *datas kontekst*, altså *hvor og hvornår data er opstået*, af hvem, med hvilken metode og med hvilket formål (informationernes *temporale* egenskaber).

  Ligeledes er bitemporalitet (dobbelthistorik) en væsentlig temporal egenskab ved mange data. Ved bitemporalitet forståes den egenskab, at det ikke bare vides hvornår data sidst blev ændret, men at det også er registreret *hvad der var registreret på forskellige tidspunkter*. Disse egenskaber er afgørende for, at der kan være tillid til data og at data ikke anvendes uhensigtsmæssigt på tværs af fagligheder og opgaver.

- ***Integration mellem de forskellige systemer,*** for at man ikke deler data flere gange, vil det være en forudsætning at data kan deles på tværs af forskellige fagsystemer. Således en generel forudsætning, men særligt for U3.

- ***Ordnet klassificering*** - Et centralt behov for at kunne dele data på tværs af forskellige parter er at få forankret et subsæt af entydige begreber der kan anvendes på tværs af klassifikationerne på områderne uddannelse, sundhed, social og arbejdsmarkedsområdet. Denne forudsætning er i tråd med ovenstående og henvender sig bl.a til U6.

  Ved at anvende de forskellige klassifikationer kan de forskellige domænebegreber kobles. På det sociale område er der klart definerede fagbegreber, ex. ICS, VUM og ICF med flere, men som ikke anvendes struktureret til datadeling på socialområdet. Analysen har også vist, at ICF har mange brugbare og overlappende begreber med ICS og VUM omkring borgerens funktionsevne, hvilket man med fordel bør gå mere i dybden med for bedre at kunne dele data på tværs.

I det næste vil vi gennemgå de gevinster som borgeren, kommunale, regionale og statslige myndigheder vil opleve ved en styrket datadeling. Samlet set er de oplistede forudsætninger samt gevinsterne med til at sætte rammen for de løsningselementer som præsenteres i kapitel 4.

3. Gevinster

I dette kapitel 3 sammenknyttes sammenhængen mellem de løsninger rapporten peger på (kapitel 4) og de forventede gevinster løsningerne giver. De forventede gevinsterne er struktureret som mål og visioner, hovedgevinster og gevinster for datadeling på socialområdet. Analysen af blandt andet udfordringerne peger på, at der er følgende potientielle hovedgevinster:

1. At deling af viden skal fremme effekt/resultater af indsatserne (HG1).
2. At tid og ressourcer anvendes effektivt, med mindst mulig spild (HG2)
3. At borgerne er inddraget og motiveret af transperens om og ejerskab til proces, mål, ejerskab og data (HG3)

Dette afsnit består af to dele: For det *første* et afsnit, der redegør for hver potientiel hovedgevinst, (HG1, HG2 og HG3 ovenfor) der udfoldes med konkrete gevinster. Dernæst præsenterer *andet* afsnit hvilke organisatoriske forandringer og funktionaliteter, som er nødvendige for at opnå gevinsterne (og derved løse udfordringerne). I figuren nedenfor fokuserer vi først på mål og vision (brun), samt hovedgevinsterne (mørkegrønne) og gevinsterne (grønne) for øget datadeling på socialområdet:

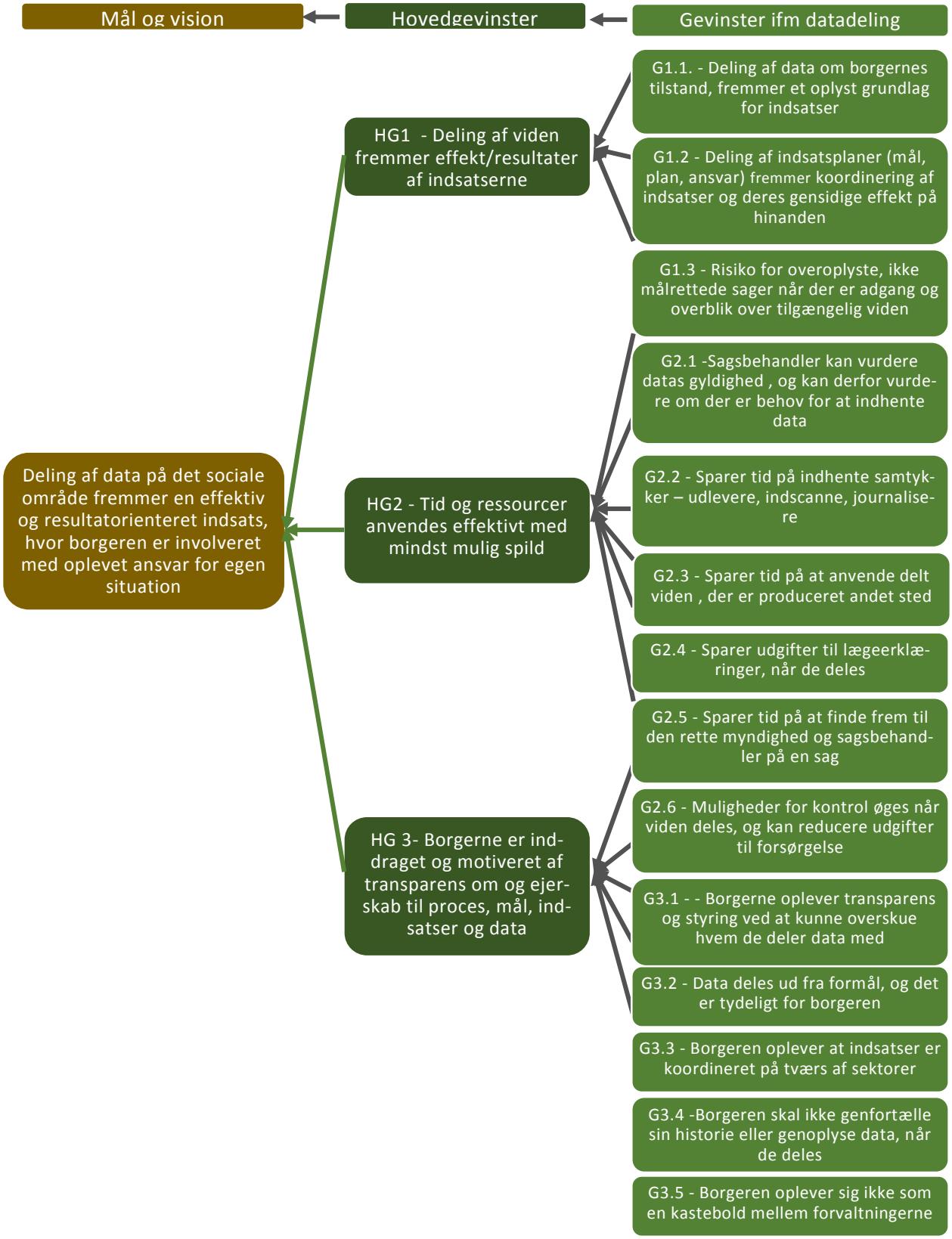

Figur 6 Gevinsttræ - Mål og visioner og Hovedgevinster

Vision og mål

En bedre og styrket datadeling skal både understøtte en administrativ effektiv indsats og en resultatorienteret indsats. Effektivitet i den første forstand er alene defineret som forholdet mellem ressourcer og output. Jo flere underretninger eller §85 indsatser man kan klare pr. årsværk desto mere effektiv. Denne del af visionen er understøttet af hovedgevinsten "Tid og ressourcer anvendes effektivt med mindst mulig spild". Spild skal forstås som ethvert tidsforbrug eller ressourceanvendelse, som ikke fremmer målet. Det er fx spild at genindtaste eller genindhente oplysninger, når denne proces i sig selv ikke fremmer sagen.

Det er også målet at arbejdet skal skabe resultater, dvs. skabe bedring i borgernes forhold. Enten forbedret eller vedligeholdt funktionsevne og trivsel. Hovedgevinsten "Deling af viden fremmer effekt/resultater af indsatserne" modsvarer denne del af målhierakiet.

Det er endelig visionen og målet at borgeren faktisk er involveret i sin egen sag, med sine pårørende og sit netværk, og kan bringe sine ressourcer i spil og aktivt medvirke til at løse de udfordringer borgeren står overfor. Dette mål har ikke kun sin begrundelse i borgernes ønsker, men understøtter også resultater, fordi borgere, der oplever sig involveret, har større chancer for at forbedre deres situation.

Borgeren og dennes pårørende og netværk er parterne for både §50 og §85, og det er en yderligere begrundelse for dette mål. Hovedgevinsten "Borgere er inddraget og motiveret af transparens om og ejerskab til proces, mål , indsatser og data" modsvarer målet. Begrundelsen er, at gennemsigtighed (transparens) om hvad der sker i borgerens sag (proces), målene for denne, indsatser og hvornår de falder og data om borgerens tilstand understøtter målet.

Gevinster relateret til resultater (HG1)

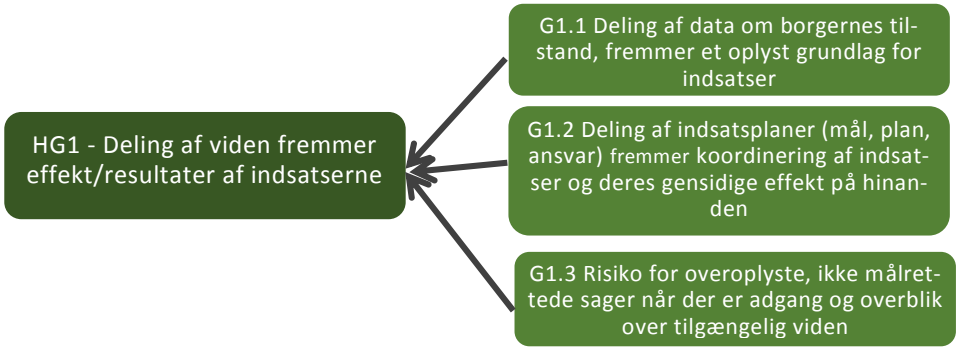

Figur 7: Gevinster der understøtter resultatorienteret effekt

Tre gevinster understøtter hovedgevinsten - den effekt- eller resultatorienterede sociale indsats

1. Deling af viden om borgerens tilstand fremmer et oplyst grundlag for indsatser.
   Jo bedre og mere opdateret komplet viden vi har om borgerens tilstand, desto bedre kan vi vælge indsatser. Det er fx relevant for familieafdelingen i en §50 sag, også at kende til barnets fravær i skolen, eller forældrenes jobsituation, misbrug m.v.

2. Deling af indsatsplaner (mål, plan og ansvar) fremmer koordinering af indsatser og deres gensidige effekt. I den forrige gevinst kender vi tilstanden på tværs. Her deler vi også data om hvilke *indsatser* der er planlagt, hvornår, målet med indsatserne og hvem der har ansvar. Hvis man arbejder efter faglige standarder kan de evt. understøtte hinandens effekt eller i det mindste ikke modarbejde hinanden.

3. En negativ gevinst er risikoen for at den lettere adgang til data giver flere ikke-målrettede sager, de er overoplyste på irrelevante forhold.
   Flere irrelevante data reducerer klarsynet og effekten af indsatsen, og er desuden ineffektiv. Dette er en reelt stor negativ gevinst ved øget datadeling. Den kan modvirkes af fagligt kompetente medarbejdere, konsulenter og ledere og anvendelse af faglige processtandarder

Den løsningsmodel der præsenteres senere i rapporten argumenterer for at alle IT-systemer skal arbejde med standarder for *Tilstand* og *Indsats.* Vi skal ikke gå langt ind i den redegørelse nu, men her understrege at en resultatskabende indsats:

1) kræver gode, strukturerede data om borgerens tilstand før og efter indsatsen, så man kan evaluere på progression i tilstanden;
2) evaluerer på om indsatsen har skabt resultater (de forventede resultater) og lærer af det.

Standarder for *Tilstand* og *Indsats* skaber på længere sigt de centrale forudsætninger for en "Indsatseffekt" (udenfor løsningsmodellens scope i denne analyse), der i form af et statistikværktøj henter viden fra alle borgerforløb, herunder hvilke indsatser der virker bedst på bestemte borgertilstande.

Gevinster relateret til effektivisering (HG2)
Seks gevinster understøtter hovedgevinsten om administrativ effektivisering:

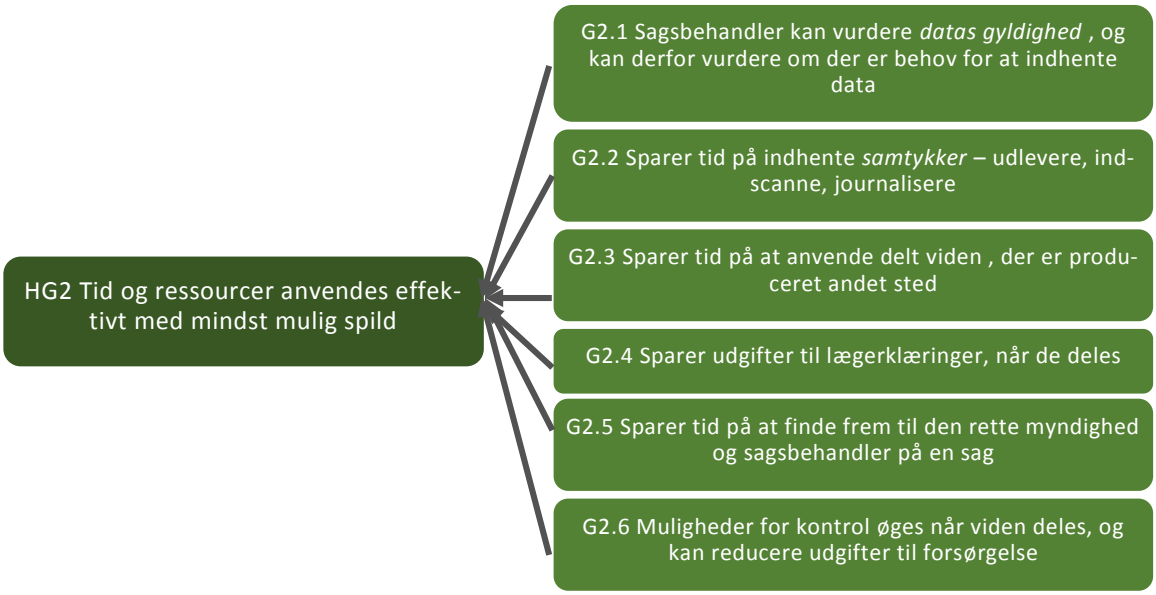

Figur 8 Gevinster der understøtter effektivisering

1. *Datas gyldighed*
   Løsningen baserer sig på at kvaliteten af data - stamdata og data om tilstande – er dokumenteret og synlig og derfor vil give færre anledninger til at hente ekstra data. Det er fx væsentligt om en sundhedsoplysning er givet af borgeren, pårørende, en læge, speciallæge eller anden, og om hvordan oplysningen er fremkommet. Dvs at det fremgår hvem der har givet den; hvornår den er givet og hvilken metode den er fremkommet ved. Disse kontekstoplysninger har betydning for hvilken konsekvens eller betydning oplysningen har i den konkrete sagskontekst og er derfor væsentlig for at sagbehandleren på et oplyst grundlag kan anvende data, der er delt fra et andet fagområde. Hvis der er usikkerhed om oplysningens oprindelse kan sagsbehandleren se sig nødsaget til at indhente oplysningen igen, for at være sikker på informationens gyldighed og betydning.

2. *Samtykker*
   I den grad at sagsbehandlerne kan undlade at indhente samtykke, fordi det er gennemskueligt at en anden part, som har en relevant oplysning er en del af enhedsforvaltningen (efter saglige behov), eller det er gennemskueligt, at der allerede er indhentet samtykke (i samme sag) til at videregive eller hente oplysningen, spares tid på udlevere samtykkeerklæringer, indscanne dem og journalisere dem.

3. *Tidsbesparelser på genbrug af viden*
   I den grad hvor det er let og overskueligt at se hvor der ligger relevant viden for sagen og det er let at få adgang til den, spares der tid på selv at indhente den samme viden. Det kunne fx være en undersøgelse af personens ressourcer og funktionsevne. Den understøttes af den første gevinst.

4. *Lægeerklæringer*
   I den grad at der er overblik over om der tidligere, men stadig aktuelt, er indhentet lægeerklæringer af andre parter, som kan genbruges i den konkrete sag i forbindelse med en §85 udredning, spares udgifter til lægeerklæringerne. Mange kommuner løser allerede denne problematik i dag med fælles lægemapper eller Netblanket sundhed.

5. *Myndighed og sagsbehandler*
   I den grad det er synligt eller ladesiggørligt, at lokalisere en oplysning hos en bestemt sagsbehandler i en bestemt myndighed vil man spare tid på at finde frem til sagsbehandleren. Både §50 og §85 er områder med relativ stor udskiftning i sagsbehandlere.

6. *Kontrol*
   Der kan spares udgifter, hvis adgangen og overblikket over data bliver bedre, mere komplet og med højere kvalitet. Det er særligt spørgsmål om ansøgninger om og modtagelse af flere ydelser, der løser samme behov, det er væsentligt at kunne samkøre data på. Kontrolelementet skal afvejes overfor hensynet til borgerens tillid til at data anvendes til at fremme de konkrete sager, hvor de er indhentet i.

Involvering af borgerne (HG3)

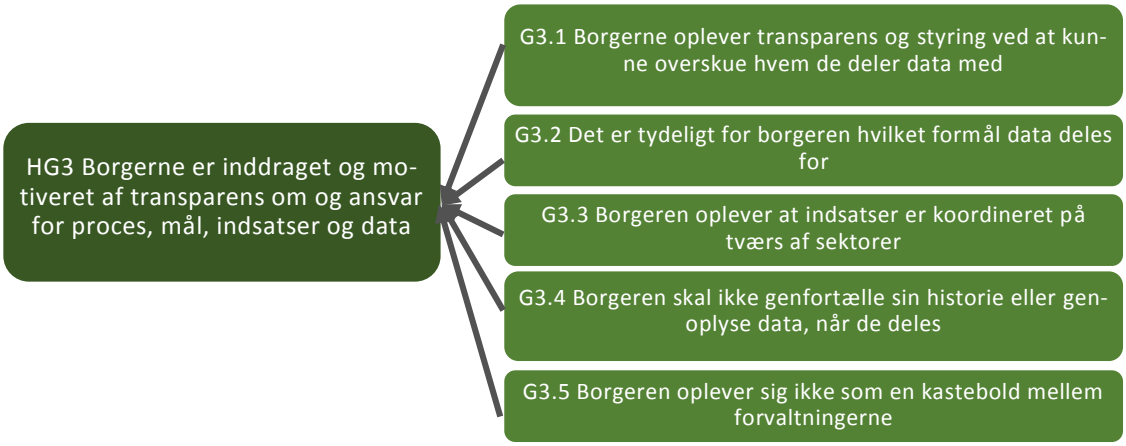

Figur 9: Gevinster der understøtter involvering

Fem gevinster understøtter hovedgevinsten, at borgeren bliver involveret og oplever ansvar for sin sag. Vi holder her fast i, at borgeren er denpart(som primær aktør) i sagen, sammen med familie, pårørende og netværk. Kommunen er hjælper (Faciliterer) gennem:

1. *Transparens og styring*
   Borgerne udtrykker et ønske om at vide hvad deres oplysninger bruges til og af hvem. I §50 og §85 sager, afgives der ofte følsomme oplysninger, som borgeren ønsker kontrol med. Når man oplever styring skaber det tryghed.

2. *Data deles ud fra formål*
   Når der skal gives samtykke til at data deles, eller de deles uden samtykke (fx i en §50 sag, eller fordi det sker inden for enhedsforvaltningen), fremmer det borgerens medvirken i egen sag, at de forstår og kan gennemskue formålet.

3. *Koordinerede indsatser*
   Konfliktende indsatser (på mål, tid, ansvar, ressourcer m.v.) virker forstyrrende for borgerne, og flere oplever "at kommunen ikke taler med sig selv". Koordinerede indsatser skaber oplevelse af, at der er styr på sagerne og for borgerne bliver det muligt at se sammenhænge mellem indsatserne.

4. *Skal ikke genfortælle sin historie*
   Genbrug af data betyder indlysende nok, at borgeren ikke skal genfortælle sin historie igen og igen, som mange ellers oplever.

5. *Oplever sig ikke som kastebold*
   Når borgere oplever, at forskellige enheder ikke koordinerer, ikke deler viden og ikke tager et samlet ansvar, oplever de sig som kastebolde. Som en "sag", der kastes rundt mellem myndig-

hedsenheder, der evt. ikke kan blive enige om mål, planer, ansvar og økonomi. Deling af viden om tilstand og indsats skal afhjælpe den.

3.1.1. Resultatorienteret - forandringer og funktionalitet

Nu tager vi hver af hovedgevinsterne og deres gevinster og ser på hvilke funktionaliteter i løsningen (Orange) og organisatoriske forandringer (blå), der skal til, for at gevinsterne skabes.

- *Deling af data om tilstand giver oplyst grundlag for indsatser samt deling af data om indsatser fremmer koordinering og gensidig effekt*
  Det forudsætter at IT-systemerne anvender standarder for *Tilstand* og *Indsats* og standarden for *Klassifikation*, og at de deler data efter åbne standarder (disse uddybes i afsnit 5.2 Løsningsarkitektur). I dag kan oplysninger om fx en indsats eller borgerens sociale tilstand ligge mange steder i sags- og journalsystemer. Det er svært og vanskeligt at finde, og det er ikke altid klart om en oplysning rent faktisk er en aktuel eller historisk beskrivelse af borgerens tilstand og indsats, eller for den sags skyld modsvarer de begreber sagsbehandleren bruger. Derfor skal der arbejdes standardiseret, og det skal være klart om en del af en klassifikation anvendes til at beskrive en tilstand, eller til at angive en indsats.

1. *Risiko for overoplyste sager*
   Når data deles, skal aktørerne i udpræget grad evne at arbejde målrettet og formålsorienteret med dataindhentning og deling, således at sagerne kun oplyses sålænge som det er nødvendigt for at kunne skabe den effekt der ønskes.

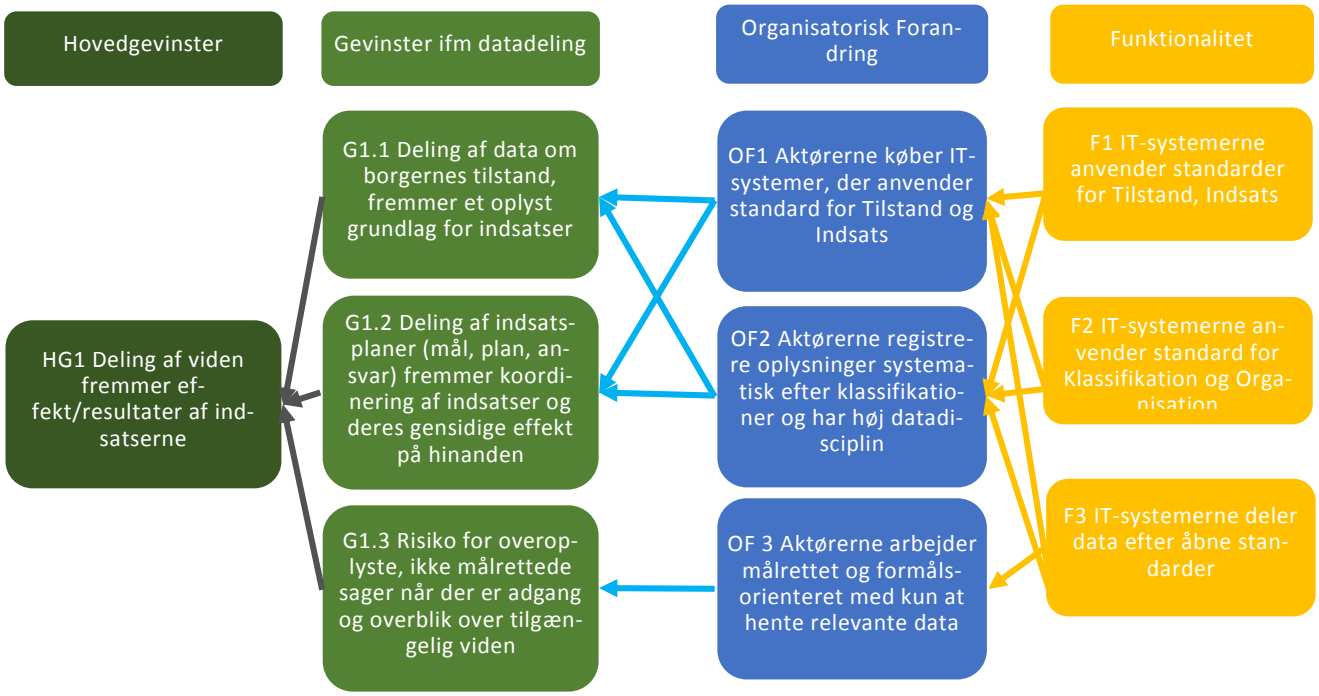

Figur 10: Resultatorienteret - Funktionalitet og forandringer

3.1.2. Effektivisering - forandringer og funktionalitet

Her ser vi på effektiviseringshovedgevinsten (HG2):

Figur 11: Effektivisering - Funktionalitet og forandringer

Samtykkebesparelser
Det kræver to organisatoriske forandringer: At sagsbehandlerne retter sig efter anvisningerne og kun indhenter samtykke når det er nødvendigt, herunder uden for enhedsforvaltningen, og at borgerne anvender de devices, der muliggør et digitalt samtykke.

Den første del kræver, at den juridiske analyse der er lavet for datadeling udbredes, forstås og accepteres hos alle aktører og i alle forvaltninger. Den anden del kræver, at borgerne (parten) er digitale og at de løsninger, der udvikles er intuitive og lette at bruge.

Løsningen skal kunne pege på om en aktør, der har en oplysning, er en del af enhedsforvaltningen og om det i givet fald er nødvendigt, at indhente samtykke.

Der er følgende gevinster:

1. *Spare tid på at indhente, delt viden*
   Det forudsætter at de aktører, der har skabt viden gør det med høj datadisciplin og efter de standarder der anbefales i rapporten. Det vil sige anvender de klassifikationer, der stilles til rådighed og registrerer de oplysninger andre har brug for. Det kræver også, at sagsbehandlerne vurderer datas kvalitet, inden de indhenter nye data, hvis de er i tvivl om kvaliteten er god nok. Det forudsætter at løsningerne registrerer og formidler kvalitet – bl.a. hvem der er kilde, datering og metode.

2. *Lægeerklæringer*
   Især på §85 sager anvendes mange lægerklæringer og aktørerne vil i mange tilfælde også have indhentet lægeerklæringer i andre dele af organisationen om de samme problemstillinger. Det forudsætter, som i den forrige dot, at oplysninger gemmes struktureret og løsningerne anvender de klassifikationer der er vedtaget.

3.1.3. Borgerinvolvering, forandringer og funktionalitet

Flere af de forandringer og funktionaliteter der er en forudsætning for den resultatorienterede indsats, gælder også for borgerinvolvering.

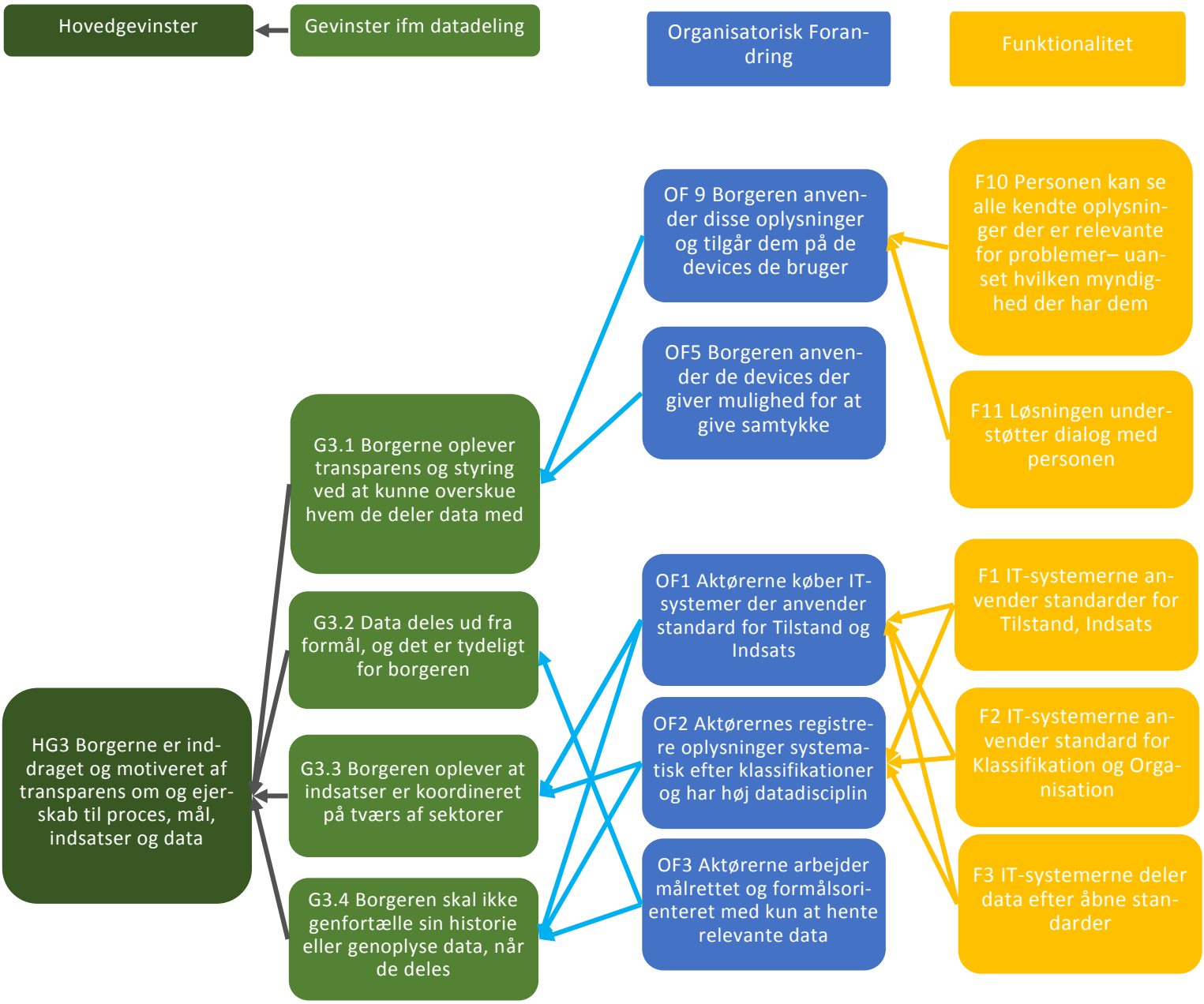

Figur 12: Borgerinvolvering - Funktionalitet og forandringer

- Borgerne oplever transparens og styring ved at kunne gennemskue hvem de deler data med Det forudsætter, at borgeren anvender de oplysninger, der ligger via de devices der stilles til rådighed og at borgeren anvender dem til at give involverende samtykke. Funktionelt skal borgeren kunne se alle de oplysninger der gemmes om hende vedrørende et særligt problem og/eller igangværende sager. Løsningen skal understøtte dialog med borgeren, så temaer og udfordringer kan drøftes med en sagsbehandler og øvrige aktører.

- Det er tydeligt for borgeren hvilket formål datadeling har; indsatser er koordineret og borgeren skal ikke genfortælle sin historie. Det kræver de samme forandringer og forudsætninger der er beskrevet under hovedgevinsten om resultatorientering.

3.2. Opsamling - Gevinster

Analysen har peget på en række hovedgevinster, gevinster, organisatoriske forandringer og funktionaliteter, der sætter retningen for en styrket datadeling i fremtiden.

Resultaterne peger på, at foranalysens fokus på effektiviseringspotentialet, som udtrykt ved tidsomkostningen ved indhentning af data, kun udgør én ud af tre hovedgevinster. Gevinsterne ved øget datadeling på socialområdet skal derfor i høj grad findes som kvalitetsforbedringer ift. en effektorienteret indsats og sammenhængende, involverende service overfor borgeren.

Ved at skabe løsninger som kan imødegå de 7 identificerede udfordringer jf. kapitel 2 for øget datadeling, vil det således være muligt at opnå 3 af de følgende hovedgevinster.

Udfordringer		Hovedgevinst 1 Fremmer effekt/resultater af indsatser	Hovedgevinst 2 Administrativ effektivisering	Hovedgevinst 3: Borgerne er inddraget og motiveres af transparens
U1	Manglende overblik over om der er sager og oplysninger andre steder – gælder både fra sagsbehandler og borger vinkel	X	X	X
U2	Uklarhed om samtykke (Når man har fundet frem til en oplysning eller sag)		X	X
U3	Usikkerhed om hvem der bruger og ser mine data (hænger delvist sammen med 2, men også genindtastninger af data, gør det svært at spore brug)			X
U4	Mangler struktur på tilstandsoplysninger (når man har fået oplysningerne)	X	X	
U5	Mangler struktur på indsatsoplysninger (når man har fået oplysningerne)	X	X	
U6	Forskellige sprog på tværs af fagligheder, gør betydningen af begreber tvetydig. Og det er heller ikke implementeret i alle IT-systemer	X	X	
U7	Usikkerhed om troværdighed af data (hvem er kilde, metode, er de opdaterede og hvornår?)	X	X	

I det næste kapitel 4 vil vi se nærmere på, hvordan løsningen på udfordringerne og de gevinster vi ønsker at opnå med løsningerne, kan realiseres.

4. Løsning – Datadeling i fremtiden

På baggrund af analysens udfordringer og gevinster vil vi i dette kapitel 4 opstille en løsningsarkitektur, der anbefales anvendt til deling af data. Løsningsarkitekturen er baseret på en generisk løsningsmodel, der består af en samling af løsningselementer. Løsningsarkitekturen benytter sig af disse løsningselementer til at imødekomme de tidligere identificerede udfordringer ved at dele data, og således bidrage til at opnå de forventede gevinster ved en styrket datadeling.

> ***"Intet er så nytteløst som med stor effektivitet at gøre noget, som slet ikke burde gøres"***
> Peter F. Drucker, *The Effective Executive – The definitive guide to getting the right things done, 2006*

Derfor citatet fra Drucker. Vi skal ikke bare effektivisere, men også understøtte, at borgeren involveres i at løse egne udfordringer, og at der skabes resultater, jf. kapitel 3 om gevinster.

Kapitel 4 om Løsning af datadeling i fremtiden er opdelt i to dele:

1) *Løsningsmodellen:* Introducerer den generiske tilgang til at lave løsninger til datadeling. Dette afsnit præsenterer de konceptuelle løsningselementer i modellen for læseren og fungerer dermed som forudsætning for forståelsen af rapportens anbefalinger. Afsnittet vil ydermere koble løsningselementerne til de tidligere identificerede udfordringer samt gevinsterne.
2) *Løsningsarkitekturen:* Præsenterer og beskriver de logiske løsningselementer, som hvis de realiseres og implementeres kan skabe de tekniske forudsætning for at høste gevinsterne og imødekomme udfordringerne ved øget datadeling. Dette er kernen i rapportens anbefaling.

Først en kort gennemgang af den fælleskommunale rammearkitektur i forhold til løsninger.

4.1. Rammearkitekur og løsninger

Løsningen bruger den fælleskommunale rammearkitektur (eller blot rammearkitekturen) som arkitektonisk grundlag og forudsætning. Rammearkitekturen er ikke en løsningsarkitektur. Det er et sæt rammer, som man skal holde sig indenfor når der udformes løsningsarkitekturer. Rammearkitekturen indeholder en række konceptuelle løsningselementer af forskellig art – det er disse konceptuelle løsningselementer, som løsningsarkitekturen i denne rapport er baseret på.

Rammearkitekturen er et middel til at opnå en række målsætninger, som er fastlagt i de mål og strategier, der gælder for den kommunale virksomhed. Rammearkitekturen fastlægger rammer for, hvordan man skal understøtte den kommunale virksomhed med digitalisering. Det er altså et bredere mål end datadeling. Se www.rammearkitektur.dk for yderligere information.

Rammearkitekturen har som formål at skabe grundlag for bedre og billigere it-løsninger på et flerleverandørmarked. Bedre it-løsninger opnås med *innovation, fleksibilitet og integration*, mens billigere it-løsninger opnås med *konkurrence og genbrug*. Rammearkitekturen tager udgangspunkt i en situation,

hvor markedet er karakteriseret af et monopol samt mange hundrede it-systemer, der understøtter en afgrænset opgave og som er dyre at integrere på tværs af leverandører.

Rammearkitekturen definerer fællesmængden af dataobjekter i den kommunale forretning (enterprise). Som beskrevet i rapportens indledning er dataobjekter det som fastsætter rammer for hvordan de skal bruges og udveksles, fx princippet om, at et it-system ikke må "eje" de dataobjekter, de arbejder med og at hvis det ændrer ved dataobjektet, skal det give besked derom. Dermed løser den en del af integrations- og genbrugsmålet.

Fleksibilitetsmålene opnås ved at bygge på en lagdelt arkitektur, som adskiller præsentation, proces, forretningsregler og datalag, som skal kunne indgå i flere forskellige arkitekturmønstre fx en service-orienteret arkitektur og hændelsesorienteret arkitektur.

Rammearkitekturens princip om adskillelse af det uforanderlige fra det foranderlige er også med til at understøtte fleksibiliteten[21]. Det er et vilkår, at kommunerne er forskellige og deres it-understøttelse også skal være forskellige.

Det giver grobund for innovation af nye måder at løse opgaverne på, baseret på en fælles basis af services implementeret på flere forskellige serviceplatforme (Datafordeleren, serviceplatformen fra Kombit og lokale serviceplatforme). Nye løsninger forventes at bliver både bedre og billigere, fordi de dels understøtter den lokale opgave bedre og dels genbruger og fordeler omkostninger til fælles services.

Rapporten vil ikke genfortælle rammearkitekturen, men vil i uddrag uddybe relevant indhold fra rammearkitekturen eller henvise hertil[22].

4.2. Løsningsmodel

Modellen viser aktører (forskellige fagpersoner såsom socialrådgivere, sundhedsplejersker, psykologer m.fl.) og en part (fx borger og pårørende, der deler data (fx en oplysning om diagnose eller fravær fra skolen) med hinanden, og de løsningselementer (indenfor den stiplede linje), der skal tages i anvendelse for at styrke en effektiv helhedsorienteret (og koordineret) indsats med udgangspunkt i socialområdet.

Det *gule løsningselement* definerer de **applikationer,** som de forskellige aktører anvender i eksempelvis kommunikationen med hinanden og når parten (fx borger og/eller pårørende) inddrages, jf. senere.

Det *grønne løsningselement* er de forskellige slags **services** (fx Tilstand og Indsats), som data(objekterne) udstilles og distribueres fra (fx tilstandsoplysninger såsom tandsundhed, misbrug, kriminalitet, forældrekompetence, familieforhold).

[21] Eksempelvis referencedata/klassifikationer for udredningsmetoder kan forandre sig uden at det griber ind i løsningsmodellen.

[22] For yderligere materiale om rammearkitekturen her.

Det *blå løsningselement* beskriver **integrationen** mellem systemerne. Integrationen kan etableres på forskellige måder, som beskrives senere i dette afsnit.

Det *røde løsningselement* er **referencedata,** der refererer til borgerens stamdata og dataobjekter (fx den unges bopæl og familieforhold) til den organisation (fx skolen) og de domænefaglige begreber aktørerne (fx skolepsykologen) anvender.

Figuren herunder viser den konceptuelle løsningsmodel og dens løsningselementer. Det er denne model og dens elementer, som ligger til grund for løsningsarkitekturen, som denne rapport anbefaler til at understøtte øget datadeling og som præsenteres i afsnit 4.3. For at forstå anbefalingerne er det derfor nødvendigt først at se nærmere på løsningselementerne.

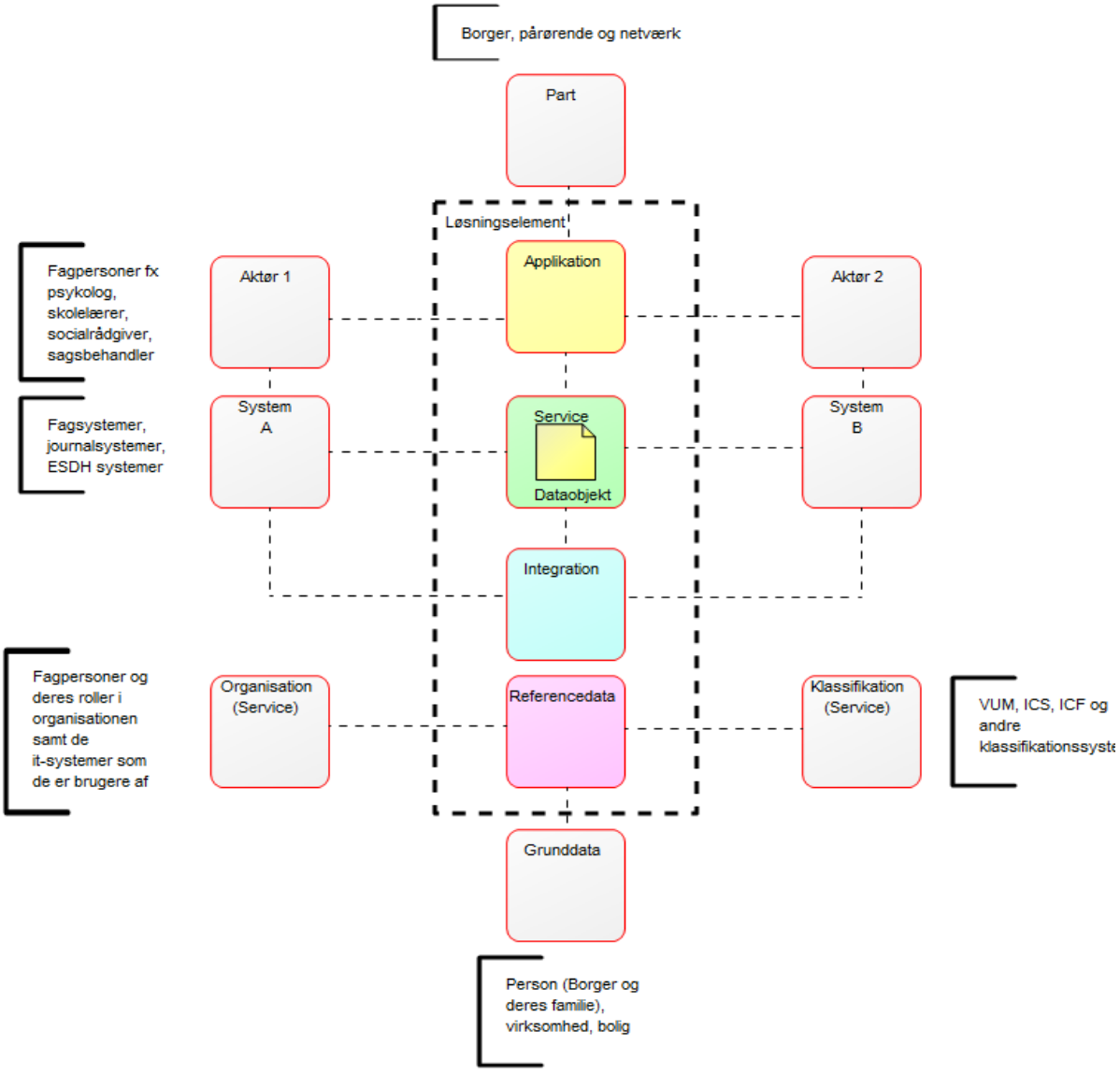

Figur 13 Løsningsmodel

Se den eksakte definition på løsningselementerne i tabellen om løsningsmodellen beskrevet nedenfor – hvor de konceptuelle løsningselementer er fremhævet med fed.

Element	Beskrivelse
Part	Betegner den eller de personer, som datadeling vedrører. En part kan fx være en borger, en virksomhed, en myndighed etc. Parter kan dele data digitalt som brugere af en applikation.
Aktør	Betegner en bruger af et it-system – kan fx være sagsbehandlere eller fagpersoner. It-systemer og Applikationer kan også være systemaktører.
System	Betegner it-systemer, der forvalter data og har en dialoggrænseflade. Det kan fx være EDSH- og journalsystemer eller Fagsystemer. De kan udstille en systemgrænseflade eller servicegrænseflade (se nedenfor) og kan benytte andre systemers system- og servicegrænseflader.
Applikation	Betegner en dialoggrænseflade (portal eller app), som benytter services. Disse applikationer kan skabe overblik, advisere og understøtte datadeling – afhængig af indholdet i de pågældende services, både for parten og/eller for aktøren.
Service	Betegner en service med en grænseflade, der udstiller dataobjekter til applikationer eller systemer, hvorigennem dataobjekter vedligeholdes. En rammearkitektur servicegrænseflade håndterer aftalte dataobjekter, mens en systemgrænseflade håndterer data via proprietære grænseflader. Systemer kan udveksle dataobjekter via services (serviceintegration).
Dataobjekt	Betegner data (fx misbrug, kriminalitet, fravær fra skolen/daginstitution), som er defineret og aftalt mellem aktører og som overholder rammearkitekturens generelle egenskaber[23]. Det er en egenskab, at der skal dannes en ***besked***, når et dataobjekt er opstået eller ændret. Kaldes også hændelsesbesked jf. standard for hændelsesbesked.
Integration	Betegner en mekanisme til udveksling og evt. transformation af data i et system til data i et andet system. Der kan være forskellige former for integration som har meget forskellige egenskaber.
Referencedata	Betegner dataobjekter, der bruges på tværs af systemer, organisationer, institutioner og aktører og som beriger andre dataobjekter med betydning.
Organisation	En service med referencedata, der repræsenterer aktører (inkl. systemer) og deres rolle i organisationen. Bidrager til at give dataobjektet kontekst.
Klassifikation	En service med referencedata, der giver andre dataobjekter betydning i form af kategoriseringer mv.
Grunddata	En række af services med referencedata i form af dataobjekterne Person, Adresse,Virksomhed m.fl., der anvendes som grundlag i den offentlige administration.

[23] Generelle egenskaber – Læs mere her.

Løsningsmodellen er en logisk model baseret på nogle af rammearkitekturens konceptuelle løsningselementer, nemlig byggeblokke og konceptuelle integrationsmodeller. Byggeblokke er dannet ud fra en objektorienteret analyseaf den kommunale forretning[24]. En byggeblok indkapsler én eller flere centrale forretningsobjekter, altså centrale "ting" (fx borgerens tilstand), som indgår i den kommunale forretning. Læs eventuelt mere om hvordan rammearkitekturen skelner mellem forskellige typer af byggeblokke i bilag 7.5.

Alle løsningselementerne tages i brug i løsningsarkitekturen, og danner tilsammen de nødvendige forudsætninger for at kunne dele data på socialområdet. De forskellige løsningselementer uddybes nedenfor, både deres virkemåde og rationale for deres anvendelse i løsningsarkitekturen.

4.2.1. Applikation

Applikationer udgør den brugergrænseflade hvor de forskellige parter (borgeren og pårørende) og aktører – fx sagsbehandleren, sundhedsplejersken eller jobcentermedarbejderen – kan se, dele og ændre data mv. Deling af data mellem aktører via applikation kan både skabe overblik, advisere om ændringer og dele data om tilstande og koordinere indsatser (U1). Det er via dette løsningselement den berørte Part får adgang til sine egne data og får mulighed for at give samtykke når det er nødvendigt (U3).

Applikation kan ikke stå alene, men er afhængig af bagvedliggende services (der strukturerer oplysninger om borgerens tilstand og hvilke indsatser der er initieret). Men Applikationer har ansvar for at sammenstille data fra flere forskellige services, jf senere om dialog og part applikation. Ved at trække på services (om fx tilstand og indsats) kan Applikationer give mulighed for at lave målrettede brugergrænseflader til forskellige aktører og er instrumentel ift. at understøtte alle tre hovedgevinster.

Det er i en applikation, at relevante datatilstande, mål og indsatser kan samstilles så udredningen (§85) eller undersøgelsen (§50) er effektiv og fyldestgørende og så de rette indsatser kan vælges og koordineres med eventuelle andre indsatser (HG1). Ved at trække på forskellige services kan Applikation give sagsbehandlere en målrettet brugergrænseflade med hurtigt overblik og adgang til relevante data (HG2).

Applikation giver ligeledes mulighed for målrettede brugergrænseflader til borgeren, hvor der vha. de bagvedliggende services kan gives adgang til, indblik i og overblik over borgerens egne data, herunder indsatser, således at borgeren i højere grad er i stand til at agere som part som sin egen primære aktør (HG3).

Applikation kan fx anvendes til at give borgeren mulighed for at se, hvilke samtykker vedkommende har givet samt at redigere i disse digitalt (U3). Applikation kan indeholde meget andet end selve indholdet fra de services, applikationen trækker på. Så en applikation målrettet sagsbehandlere kan derfor, udover at udstille relevante fagspecifikke data, også anvende referencedataservices til at hjælpe sagsbehandleren med at navigere i, hvornår der er behov for at indhente samtykke for at indsamle yderligere oplysninger mv. (U2).

[24] For en kort introduktion til objektorienteret analyse, læs mere her.

	Applikation understøtter disse **hovedgevinster**
HG1	Fremmer effekt/resultater af indsatser
HG2	Administrativ effektivisering
HG3	Borgerne er inddraget og motiveres af transparens
	Applikation imødekommer disse **udfordringer**
U1	Manglende overblik over om der er sager og oplysninger andre steder – gælder både fra sagsbehandler og borger vinkel
U2	Uklarhed om samtykke (Når man har fundet frem til en oplysning eller sag)
U3	Usikkerhed om hvem der bruger og ser mine data (hænger delvist sammen med 2, men også genindtastninger af data, gør det svært at spore brug)
	Applikation tilbyder denne **funktionalitet**
F5	Personen kan digitalt giver samtykke til oplysninger, der ligger uden for enhedsforvaltningen
F9	Løsningen giver overblik over søgte og bevilgede ydelser
F10	Personen kan se alle kendte oplysninger der er relevante for problemer– uanset hvilken myndighed der har dem
F11	Løsningen understøtter dialog med personen

4.2.2. Service

Der kan være tale om lokale, selvstændige services, der bruges indenfor en organisation, centrale, selvstændige services såsom dem der udstilles på Serviceplatformen eller services, der er implementeret som en del af et system. Løsningselementet bruges, fordi det er en forudsætning for løsningselementet Applikation.

Services i rammearkitekturen håndterer distribuerede dataobjekter, som skal være løst koblede. Løs kobling betyder, at dataobjekter alene anvender objekt-id i relationerne. Dermed kan objekter kopieres eller flyttes uden at de påvirker øvrige objekter. Services i rammearkitekturen er *ikke* baseret på en central database, men derimod at *data kan udstilles* og *anvendes* i mange forskellige systemer på samme tid.

Dermed adskiller løsningselementet sig konceptuelt fra **foranalysens** løsningselement L8[25]. Services er afgørende for at imødekomme særligt udfordringen vedrørende usikkerhed om hvem der ser/anvender data og at data er svære at spore, som følge af genindtastning (U3).

Ved brug af services, der gør applikationer i stand til at anvende distribuerede dataobjekter er der nemlig ikke behov for genindtastninger på tværs af systemer og registre og derfor kan data bedre spores. Det er også services der muliggør, at data der bor i ét system kan udstilles i et andet system eller i

[25] L8 er i foranalysen beskrevet som en central opsamling og deling af data fra fagsystemer, hvor det i foranalysen foreslås, at der skal bygges en helt ny central database.

en applikation, som beskrevet ovenfor og dermed kan bidrage til overblik og nem adgang til data for aktørerne (U1).

En service kaldes via en servicegrænseflade, der giver mulighed for at udføre et *procestrin* på et eller flere dataobjekter (hver service stiller nogle processer til rådighed, jf senere afsnit om Tilstandservice og Indsatsservice). Det er på denne måde at applikationer og systemer anvender services og får adgang til de data, som servicen administrerer.

Det er en Service der skal håndhæve rettigheder til dataobjekter og tage ansvar for objekters registrering (transaktions historik[26]). På den måde imødekommer løsningselementet udfordringen ved at aktører ikke altid kan være sikre på datas troværdighed – særligt ift. hvor aktuelle data er (U7). Services er i kraft af deres rettighedsstyring også med til at imødekomme udfordringer vedrørende uklarhed om, hvem der har adgang til de data, man deler (U3).

Applikation og services kan ikke adskilles, da services er forudsætningen for applikationer. Dermed understøtter services også alle tre hovedgevinster (se beskrivelsen af applikation ovenfor).

Løsningselement	Understøtter disse hovedgevinster:	Imødekommer særligt disse udfordringer:	Benytter disse funktionaliteter:
Service	HG1, HG2, HG3	U1, U3, U7	F1, F2

	Service understøtter disse **hovedgevinster**
HG1	Fremmer effekt/resultater af indsatser
HG2	Administrativ effektivisering
HG3	Borgerne er inddraget og motiveres af transparens
	Service imødekommer disse **udfordringer**
U1	Manglende overblik over om der er sager og oplysninger andre steder – gælder både fra sagsbehandler og borger vinkel
U2	Uklarhed om samtykke (Når man har fundet frem til en oplysning eller sag)
U3	Usikkerhed om hvem der bruger og ser mine data (hænger delvist sammen med 2, men også genindtastninger af data, gør det svært at spore brug)
U4	Mangler struktur på tilstandsoplysninger (når man har fået oplysningerne)
U7	Usikkerhed om troværdighed af data (hvem er kilde, metode, er de opdaterede og hvornår?)
	Service tilbyder denne **funktionalitet**
F1	IT-systemerne anvender standarder for Tilstand, Indsats
F2	IT-systemerne anvender standard for Klassifikation og Organisation

[26] Den ene dimension i bitemporale egenskaber (dobbelthistorik). Det svarer til en transaktions datalog.

4.2.3. Dataobjekt

Et dataobjekt i rammearkitekturen adskiller sig fra data i de forskellige eksisterende systemer, ved at overholde en række egenskaber, der gør det muligt at udveksle dataobjekter, uden at de mister eller ændrer kontekst og betydning. Det kaldes distribuerede objekter, når de kan opdateres i enhver service – og via beskeder holde andre udgaver af objektet opdateret.

De fleste referencedata vil kun blive vedligeholdt et sted, men vil blive distribueret til de steder, hvor de skal bruges. Systemdata derimod betegner data, som er afhængige af det specifikke system, de bor i, for at have kontekst og betydning og som derfor ikke kan distribueres.

Hvis alle systemer brugte den samme definition af dataobjektet som det er defineret i en byggeblok, ville de kunne udveksle data uden større problemer. Men sådan er virkeligheden ikke. Løsningsmodellen tager som forudsætning, at det er muligt at omsætte den fysiske implementering af data i et eksisterende it-system til et eller flere dataobjekter fra rammearkitekturen – således at de netop anvender samme definition på tværs af implementeringer.

Ved at strukturere data efter rammearkitekturens dataobjekter som defineret i byggeblokkene kan data gøres distribuerede. Det vil sige at data – struktureret som dataobjekter – kan administreres i mange forskellige systemer samtidig og opdateres og udveksles med hinanden.

I bilag 7.2.3. er listet udvalgte generelle egenskaber (arkitektektur egenskaber, semantiske egenskaber, kvalitetsegenskaber og ejerskabsegenskaber) der forudsættes for at dele data[27]. Det er disse egenskaber der gør, at data kan være distribuerede og at de er delingsparate. Disse egenskaber er afgørende for at imødegå udfordringerne vedrørende manglende overblik (U1), problemer som følge af genindtastning (U3) og særligt datas troværdighed, som følge af ejerskabs og temporale egenskaber (U7).

Det er ligeledes disse egenskaber der er instrumentelle ift. at opnå alle tre hovedgevinster:

	Dataobjekt understøtter disse **hovedgevinster**
HG1	Fremmer effekt/resultater af indsatser
HG2	Administrativ effektivisering
HG3	Borgerne er inddraget og motiveres af transparens
	Dataobjekt imødekommer disse **udfordringer**
U1	Manglende overblik over om der er sager og oplysninger andre steder – gælder både fra sagsbehandler og borger vinkel
U3	Usikkerhed om hvem der bruger og ser mine data (hænger delvist sammen med 2, men også genindtastninger af data, gør det svært at spore brug)
U4	Mangler struktur på tilstandsoplysninger (når man har fået oplysningerne)
U5	Mangler struktur på indsatsoplysninger (når man har fået oplysningerne)
U7	Usikkerhed om troværdighed af data (hvem er kilde, metode, er de opdaterede og hvornår?)

[27] Den fulde liste over egenskaber kan ses her.

	Dataobjekt tilbyder denne **funktionalitet**
F3	IT-systemerne deler data efter åbne standarder
F4	Data om tilstande viser kvaliteten af data (kilde, datering, metode)

4.2.4. Integration

Betegner en mekanisme til udveksling og evt. transformation af data i et system til data i et andet system. Der er flere forskellige former for integration med forskellige omkostninger givet at der er mange systemer involveret. Fordi deling af data handler om integration vil vi se nærmere på de forskellige former.

Analysen skelner mellem *systemintegration*, *serviceintegration* og *beskedintegration*. Analysen peger på, at *beskedintegration* er den bedste og billigste integrationsform, hvorfor systemintegration og serviceintegration er at finde i bilag. De 3 integrationsformer er kort gengivet nedenfor, hvorefter beskedintegration via en MOX-agent udfoldes nærmere:

Med ***systemintegration*** udveksles data via en proprietær systemgrænseflade. Hver streg mellem de fire systemer repræsenterer en integration, hvor der skal foretages transformation af data fra det ene system til det andet. Systemerne er tæt koblet til hinanden. Se Bilag 7.3. for detaljeret illustration og specisering.

Med ***serviceintegration*** udveksler systemerne dataobjekter via en service. Alle systemer kalder de samme services. Hvert system skal transformere data til dataobjekter. Systemet er løst koblet til hver service. Det er en mere og mere almindelig form for integration. Det er relativt billigt, at basere sig på serviceintegration. Se bilag 7.3 for detaljeret illustration og specificering.

Med ***beskedintegration*** udveksler systemerne dataobjekter via beskeder, som afsendes og modtages af systemet selv eller af en såkaldt MOX-agent[28], som bliver tæt koblet til det enkelte system.

En MOX-agent er et selvstændigt system, der kan udvikles uafhængigt af det system, som det er agent for. MOX-agenter er en implementering af et eller flere *procestrin* fra rammearkitekturens byggeblokke. Disse procestrin kan kun aktiveres med en besked.

MOX-agenten anvender en *systemintegration* mod systemet og *beskedintegration* til beskedfordeleren. MOX-agenten kan transformere data til dataobjekter eller lade en særlig service (MDM) udføre dette. Beskeden tilgår de services, der registrerer dataobjekterne – også via MOX-agenter, der dog anvender *serviceintegration* (uden transformation).

Beskedintegration

[28] MOX står for Messaging, Offentlige standarder og X-change. Læs mere her.

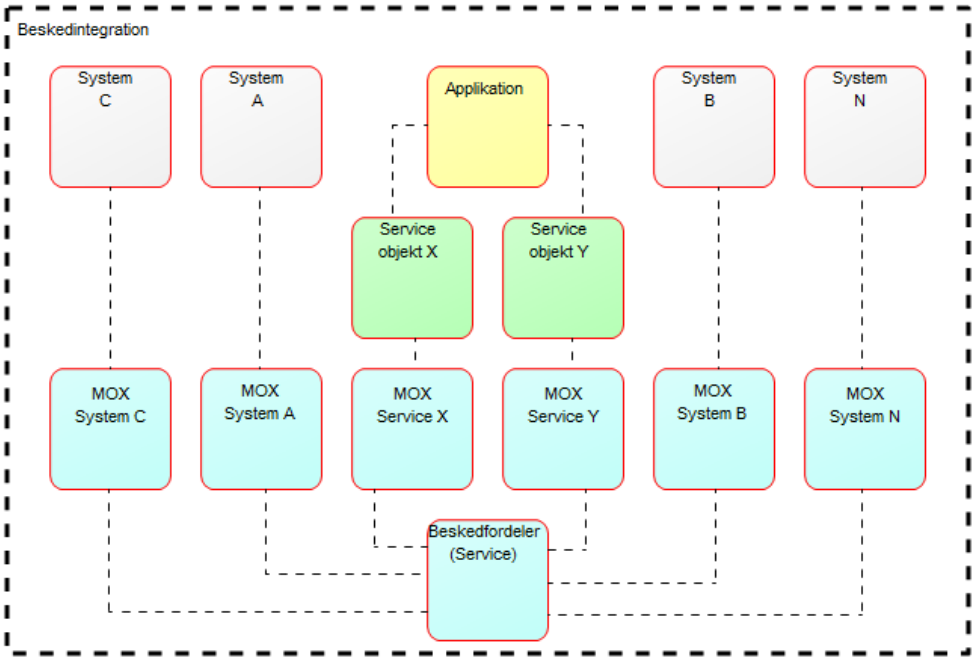

Figur 14 - Beskedintegration via MOX-agenter

De enkelte systemers MOX-agenter kan abonnere på beskeder, når services bliver opdateret og udføre et procestrin, der fx vedligeholder eller fremfinder dataobjektet, som om det var en service. Tilsvarende kan MOX-agenten få ansvaret for at sende en besked, når systemet bliver opdateret.

Dermed bliver systemerne helt afkoblet til de øvrige systemer, der kan udskiftes med et nyt system eller udfases, når det er blevet overflødigt.

Det er billigt at basere sig på beskedintegration. Et system skal kun integrere med én MOX-agent. Med 40 systemer skal der integreres 40 gange plus én gang pr. service. Men denne integration anvender eksisterende snitflader og ingen systemer skal ændres.

MOX er etableret af KL som en måde at sætte eksisterende systemer i kommunernes systemlandskab i stand til at indgå i service- og beskedintegration. Mange eksisterende systemer er nemlig kun i stand til at integrere via systemintegrationer, som beskrevet tidligere i dette afsnit.

Service- og beskedintegration er den mest hensigtsmæssige måde at etablere integrationer mellem systemer mhp. nemmest og billigst at kunne udskifte systemer og ændre integrationerne. Det er også forudsætningen for, at dataobjekter kan være distribuerede og at der kan udvikles applikationer som beskrevet tidligere i afsnitt 4.1.1.

Imødegår derfor indirekte de samme udfordringer som de foregående løsningselementer, men er særlig relevant ift. manglende overblk (U1) og datas troværdighed (U7) idet at serviceintegrationen sikrer at data kan udstilles til applikationer som kan skabe overblik og beskedintegration betyder særligt at aktører såsom sagsbehandleren kan modtage advis når relevante data opdateres. Løsningselementet Integration understøtter alle tre hovedgevinster idet det i selve dette løsningselement at data reelt deles.

	Dataobjekt understøtter disse **hovedgevinster**
HG1	Fremmer effekt/resultater af indsatser
HG2	Administrativ effektivisering
HG3	Borgerne er inddraget og motiveres af transparens
	Dataobjekt imødekommer disse **udfordringer**
U1	Manglende overblik over om der er sager og oplysninger andre steder – gælder både fra sagsbehandler og borger vinkel
U7	Usikkerhed om troværdighed af data (hvem er kilde, metode, er de opdaterede og hvornår?)
	Dataobjekt tilbyder denne **funktionalitet**
F1	IT-systemerne anvender standarder for Tilstand, Indsats
F2	IT-systemerne anvender standard for Klassifikation
F3	IT-systemerne deler data efter åbne standarder

4.2.5. Referencedata

Referencedata betegner dataobjekter, der anvendes på tværs af forskellige systemer, for at skabe en fælles reference til en fælles semantik. Man kan sige at referencedata er data man deler. Anvendelse af referencedata har været udbredt i begrænset omfang. Eksempler på anvendelse af referencedata er:

- Personnummer, som er en reference til en person i cpr-systemet
- Kontonummer, som et en reference til en konto i økonomisystemet
- KLE-nummer, som er en reference til KL's emnesystematik
- Email, som er en reference til en bruger i et mail-system

I de fleste tilfælde forudsætter det en integration hvis man anvender referencedata. Rammearkitekturen bruger i meget stor grad referencedata og det skyldes at dataobjekterne er forberedt til distribution, jf. afsnit 2.2.2.

- Dataobjekter har en eller flere relationer til en 'Klasse' i en klassifikationssystem, der tilfører dataobjektet betydning i en faglig kontekst. Eksempelvis en Sag som får betydning ved relation til en klasse i *KLE: 27.27.27 Anbringelse i døgninstitutioner for børn og unge med sociale adfærdsproblemer.*
- Dataobjekter har en eller flere relationer til en aktør i en Organisationsservice, der tilfører dataobjektet kontekst. Det kan være den bruger som findes i en Organisationservice, der har udført registreringen eller den afdeling i kommunen, der er ansvarlig for sagen: Myndigheds- og socialafdelingen i Norddjurs kommune.
- Dataobjekter har én eller flere relationer til grunddataobjekter – fx person.

Uanset hvor dataobjekterne findes – i et system, på vej i en besked eller i en service, er referencen altid med i dataobjektet, så betydning og kontekst ikke mistes.

Mange referencedata udvikles løbende. Det er ikke ualmindeligt med organisationsændringer som medfører nye ansvarsområder og nye betegnelse på aktørerne. Og ikke mindst udvikling i klassifikati-

ons systemer, hvor ny viden betyder nye eller ændrede klasser. Derfor er det vigtigt at holde det foranderlige fra det uforanderlige. Således at ændringer i referencedata eller metoder ikke får indflydelse på deling af data på tværs af systemer.

Der er fordele ved at anvende referencedata i tilknytning til dataobjekter. Det ville være nærmest umuligt at dele data hvis ikke man kunne anvende referencedata. Forudsætning for at anvende referencedata er, at der findes service, hvor man kan slå den konkrete betydning op.

Referencedata spiller en vigtig rolle ift. datadeling, da det er referencedata der skal sikre, at de individuelle oplysninger kan forståes på tværs af fagområder og ikke mister deres betydning (U6). Referencedatas betydning er tidligere nævnt i afsnit 4.1.

Løsningselementet referencedata er især væsentligt ift. at imødegå udfordringerne vedrørende manglende struktur på tilstands- og indsatsoplysninger (U4 og U5). Her vil anvendelse af klassifikationer baseret på fx de faglige metode- og begrebsapparater ICS og VUM tilføre kontekst og betydning til data som mangler i dag.

Ved anvendelse af referencedata i form af klassifikationer bliver data ligeledes "hængt op" på en bestemt metode der er anvendt til at skabe eller fremfinde data hvilket bidrager til at hæve datas troværdighed (U7). Det er ligeledes referencedata i form af Organisation som vil anvendes til at angive hvorvidt der er behov for samtykke fra borgeren for at dele bestemte data (U2).

Referencedata i form at klassifikationer og særligt muligheden for at kunne "oversætte" mellem klassifikationer er grunden til at løsningselementet Referencedata understøtter alle tre hovedgevinster. Som beskrevet tidligere i rapporten er opmærkning vha. klassifikationer og mapning mellem klassifikationer blandt de forudsætninger der skal være til stede for at data kan deles effektivt og anvendes på tværs af eller uden for de fagområder, hvor de er skabt. Genbrugspotentialet for data afhænger netop af fx at kunne opmærke noget data som en diagnose jf. fællessprog III og funktionsevne jf. VUM.

	Referencedata understøtter disse **hovedgevinster**
HG1	Fremmer effekt/resultater af indsatser
HG2	Administrativ effektivisering
HG3	Borgerne er inddraget og motiveres af transparens
	Referencedata imødekommer disse **udfordringer**
U2	Uklarhed om samtykke (Når man har fundet frem til en oplysning eller sag)
U4	Mangler struktur på tilstandsoplysninger (når man har fået oplysningerne)
U5	Mangler struktur på indsatsoplysninger (når man har fået oplysningerne)
U6	Forskellige sprog på tværs af fagligheder, gør betydningen af begreber tvetydig. Og det er heller ikke implementeret i alle IT-systemer
U7	Usikkerhed om troværdighed af data (hvem er kilde, metode, er de opdaterede og hvornår?)
	Referencedata tilbyder denne **funktionalitet**
F2	IT-systemerne anvender standard for Klassifikation og Organisation

F6	Løsningen viser hvilke oplysninger der er en del af enhedsforvaltningen og de aktører, som man typisk samarbejder med givet problemet
F7	Ud fra problem og faglige metode, fx VUM, icf OG dubu. deles kendte oplysninger i enheds-forvaltningen
F8	Oplysninger om hvem der gør hvad vedligeholdes efter Organisationsstandarden

4.2.6. Løsningselementernes relation til Gevinster og Udfordringer

I nedenstående tabel kan vi se løsningselementerne koblet til hovedgevinster og udfordringer i et samlet overblik:

Hovedgevinster (HG 1-3)	Applikation	Service	Dataobjekt	Integration	Referencedata
HG1 - Deling af viden fremmer effekt/resultater af indsatserne	X	X	X	X	X
HG2- Tid og ressourcer anvendes effektivt med mindst mulig spild	X	X	X	X	X
HG3 - Borgerne er inddraget og motiveret af transparens om og ejerskab til proces, mål, indsatser og data	X	X	X	X	X
Udfordringer (U1-7)	**Applikation**	**Service**	**Dataobjekt**	**Integration**	**Referencedata**
U1 Manglende overblik over om der er sager og oplysninger andre steder – gælder både fra sagsbehandler og borger vinkel	X	X	X	X	
U2 Uklarhed om samtykke (Når man har fundet frem til en oplysning eller sag	X				X
U3 Usikkerhed om hvem der bruger og ser mine data (hænger delvist sammen med U2, men også genindtastninger af data, gør det svært at spore brug)	X	X	X		
U4 Mangler struktur på tilstandsoplysninger (når man har fået oplysningerne)			X		X
U5 Mangler struktur på indsatsoplysninger (når man har fået oplysningerne)			X		X
U6 Forskellige sprog på tværs af fagligheder, gør betydningen af begreber tvetydig. Og der er heller ikke implementeret i alle IT-systemer					X
U7 Usikkerhed om troværdighed af data (hvem er kilde, metode, er de opdaterede og hvornår?)		X	X	X	X

Det er muligt i bilag 7.4.1. og 7.4.2. at se tabel for hvordan foranalysens 22 + 21 datadehov på hhv. § 50 og § 85 kan kobles til hvilke løsningselementer.

4.3. Løsningsakitektur – Konkrete løsningselementer

Som præsenteret i forige afsnit 4.2., er der en lang række forskellige generiske og konceptuelle løsningselementer, som tilsammen kan imødekomme de udfordringer og ønskede gevinster der er ved en øget datadeling. Dette afsnit vil uddybe den faktiske løsningsarkitektur som kan skabe de tekniske for-

udsætninger for øget datadeling på socialområdet. Løsningsarkitekturen er en målarkitektur, der anviser hvordan man bruger løsningsmodellen i den aktuelle situation – til datadeling på socialområdet.

De konkrete løsningselementer, der kan skabe de nødvendige tekniske forudsætninger for løse de identificerede udfordringer er:

1. Applikationer der understøtter tværfaglig *dialog*, involverende *samtykke* (part) og *overblik* (SAPA).
2. Forudsætningen for applikationer understøttes af *Tilstandservices* og *Indsatsservices* samt sag, dokument, organisation og klassifikationsservices og at
3. Forudsætningen for sammenhæng og datadeling er *MOX system-beskedintegration* mellem disse services nævnt i pkt. 2.

Løsningsarkitekturen er illureret i figur 11 og 12. Hvor figur 11 illusterer de komponenter, der udgør det stabile (blivende) fundament, mens figur 12 viser de komponenter, der udvikles for at kunne integrere til systemerne, herunder MOX agenten. Det er én MOX agent for hvert system. Der kan være færre eller flere end de nævnte. Der er på nuværende tidspunkt allerede en række digitaliseringsinitiativer i gang (elementer markeret med lyserød) mens de resterende elementer er del af de anbefalede løsningselementer. For dem gælder at:

- Løsningsarkitekturen baserer sig på nye services, der understøtter nye applikationer.
- Referencedata er implementeret i Organisationsservice og Klassifikationsservice.
- Services tilbyder serviceintegration til nye eller eksisterende systemer og MOX-agenter.
- Eksisterende systemer anvender systemintegration til MOX-agenter som anvender beskedintegration.

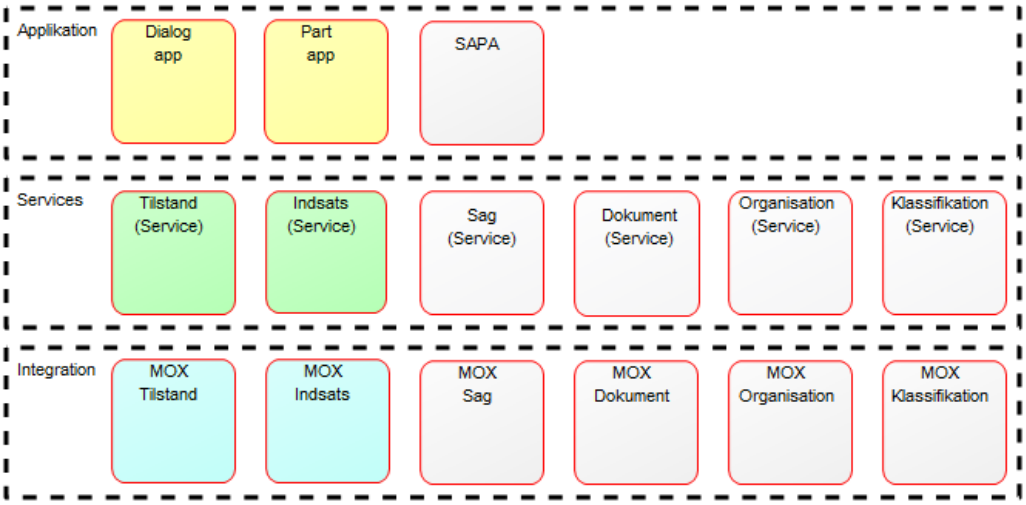

Figur 15 Løsningsarkitekturen stabile fundament

Nedenfor i figur 12 kan man se hvordan MOX-agenten tilkobles de 40 kendte fagsystemer på socialområdet:

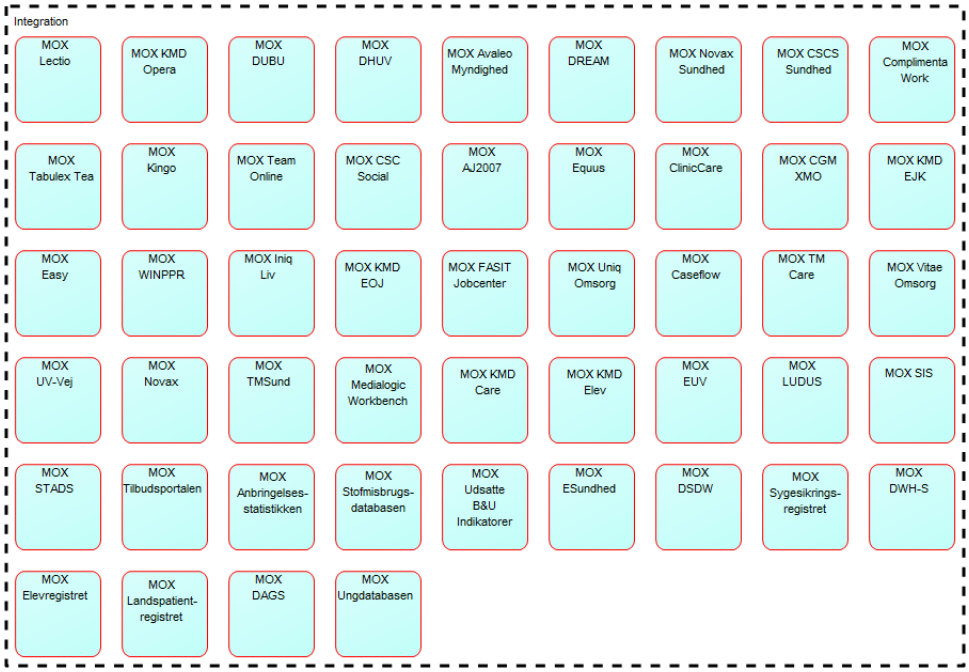

Figur 16 Løsningsarkitekturen foranderlige komponenter

I det følgende præsenteres de enkelte løsningselementer som KL anbefaler at udvilke for at skabe de nødvendige forudsætninger for at dele data (er de fremhævede komponenter). De øvrige komponenter er eller bliver udviklet i andre sammenhænge.

Komponent	Beskrivelse
Faglig dialog	En applikation der understøtter tværfaglig dialog og koordineret indsats. Anvender primært komponenterne Tilstand (service) og Indsats (service). Denne applikation kan suppleres af SAPA.
Partsapplikation	En del eller en selvstændig applikation, der giver parten (som primær aktør) og hans netværk adgang til tilstands- og indsatsoplysninger. Kan også vise oplysninger fra andre komponenter.
Tilstand (service)	En rammearkitektur service, der opsamler et samlet billede af en parts tilstand. Den tilbyder et serviceinterface og kan via sin MOX-agent udføre et procestrin til at fremfinde og vedligeholde sine dataobjekter. Denne komponent bliver beskrevet i detaljer senere.
Indsats (service)	En rammearkitektur service, der opsamler et samlet billede af de indsatser der iværksættes i forhold til en part. Denne komponent bliver beskrevet i detaljer senere. Den tilbyder et serviceinterface og kan via sin MOX-agent udføre et procestrin til at fremfinde og vedligeholde sine dataobjekter.

Komponent	Beskrivelse
Sag (Service)	En rammearkitektur service, der kan synkroniseres med støttesystemet Sag. Sag service kan udføre et rammearkitekturens procestrin for byggeblokken sag. I sammenhæng med deling af data skal følgende procestrin fremhæves: • Sagdannelse (opretter sag eller importerer sag) • Journaliserer dokument til sag • Dan journalnotat • Afslutter sag Sag service bliver tilgængelig for kommunerne som Open Source i efteråret 2015 og som støttesystem i 2016.
Dokument (service)	En rammearkitektur service, der kan synkroniseres med støttesystemet Dokument. Dokument service kan udføre rammearkitekturens procestrin for byggeblokken Dokument. Dokument service bliver tilgængelig for kommunerne som Open Source i efteråret 2015 og som støttesystem i 2016.
MOX Service	Der skal være en MOX agent til hver service, der kan udføre et eller flere procestrin på basis af en besked. Når et dataobjekt vedligeholdes skal MOX agenten sende en besked – også når det sker via serviceinterfacet. MOX Servicen er en del af servicen – og skal ikke udvikles særskilt.
MOX System	Der skal være en MOX agent til hvert system, der kan udføre et eller flere procestrin på basis af en besked. Beskeder indeholder dataobjektet.
MOX register	Der skal være en MOX agent til hvert register, der kan udføre et eller flere procestrin på basis af en besked. Beskeder indeholder dataobjektet.
Organisation (service)	En rammearkitektur service, der kan synkroniseres med støttesystemet Organisation. Organisation service kan udføre rammearkitekturens procestrin for byggeblokken Organisation – herunder at fremfinde en aktør, der har ansvaret for en bestemt opgave. Organisation service er tilgængelig for kommunerne som Open Source og bliver tilgængelig som støttesystem i 2016. Denne service er helt central i forbindelse med deling af data – i det den indeholder reference til den aktør, som har ansvaret for data.
Klassifikations (Service)	En rammearkitektur service, der kan synkroniseres med støttesystemet Klassifikation. Klassifikation service kan udføre rammearkitekturens procestrin for byggeblokken Klassifikation. Klassifikations service bliver tilgængelig for kommunerne som Open Source i efteråret 2015 og som støttesystem i 2016. Denne service er helt central i forbindelse med deling af data – i det den indeholder reference til det klassifikationssystem, der giver betydning for det pågældende dataobjekt.

Der er nogle af komponenterne der er indenfor scope (markeret), der blive gennemgået mere præcist nedenfor.

4.3.1. Faglig dialog applikation

Applikationen understøtter dialog mellem forskellige aktører med datadeling og skal følge nedenstående specificerede funktionaliteter og standarder:

- Dynamisk og tværfaglig netværksdialog
- Koordineret indsats ud fra kompetencer og et flerdimensionelt koordinerings- og samarbejdshjul
- Progressionsmål for indsatsen så der arbejdes målrettet efter formålet
- Faciliteter partnerskaber og borgerens egne ressourcer og netværk
- Tværfagligt skaleringsværktøj der tydeligør bekymringer (tidlig opsporing)

Forudsætningen for applikationen er, at den anvender og strukturerer data efter komponenterne Tilstand (service) og Indsats (service), samt Klassifikation (service) og Organisation (service). Applikationen kan desuden suppleres af SAPA til at skabe bedre overblik – Både for de faglige aktører og til involvering af borgeren (parten).

Ved at trække på disse services kan applikationen understøtte den tværfaglige koordinering, ved at stille de relevante oplysninger til rådighed for de relevante aktører, uanset hvilke fagsystemer oplysningerne fødes i. Således kan de forskellige specialiserede fagområder anvende deres eksisterende fagsystemer, som holder en delmængde af den information der er til rådighed om borgeren, og samtidig bringe netop de informationer de hver især ejer med sig til den tværfaglige dialog.

Et eksempel på en sådan applikation anvendes allerede i dag i Helsingør Kommune på familie- og udsatte børn og ungeområdet i form af en digital dialogplatform, der sikrer, at borgeren inddrages aktivt i skabelse af velfærd. Applikationen der fungerer som en dialogplatform er på samme tid også et fagligt værktøj på tværs af faggrænser, der gør indsatser tydelige, målrettede og sammenhængende, så familiens og fagpersonalets ressourcer anvendes så optimalt og så tidligt som muligt.

Løsningen er et fælles "digitalt kommunikationsrum", som giver mulighed for at flere aktører kan samarbejde og dele viden på tværs. Løsningerne inkluderer familierne på lige fod med fagpersonerne, så alle får et fælles overblik og ved hvilke mål, der arbejdes hen imod, samt hvem der gør hvad.

Uanset om det handler om barnets kompetenceudvikling eller om barnet skal bringes i bedre trivsel, så forbedres grundlaget for at skabe ligeværdige partnerskaber mellem familie og kommunale samarbejdspartnere. Som forældre skal man give samtykke til, at Helsingør Kommune kan bruge værktøjet til dit barn.

Værktøjet er med til at sikre et godt samarbejde omkring barnets udvikling og trivsel. Familierådgivningen bruger værktøjet, når der er brug for et møde sammen med forældrene, hvor forældre og Helsingør Kommune i fællesskab ønsker at nå nogle mål omkring barnet. Fordelen ved værktøjet er, at det er tydeligt for alle involverede omkring dit barn, hvilke mål Helsingør Kommune arbejder efter, samt hvem der gør hvad og hvornår i forhold til dit barn[29].

[29] Digital dialog i Helsingør Kommune. Læs mere her.

Helsingør Kommunes løsning er et eksempel på, hvordan en sådan applikation kan fungere, men skal ikke betragtes som selve den løsning, rapporten anbefaler. Helsingør kommunes løsning er etableret uden tilstedeværelsen af de centrale services for Tilstand og Indsats (se afsnit 4.2.3 og 4.2.4 i det følgende) og er derfor et eksempel på *hvad* applikationen kan løse, og ikke *hvordan* applikationen er opbygget ift. anvendelse af den løsningsarkitektur, som rapporten anbefaler.

4.3.2. Parts applikation

Applikationen understøtter partens (dvs. borgerens) adgang til egne tilstands- og indsatsoplysninger samt andre komponenter og skal følge nedenstående specificerede funktionaliteter og standarder:

- Dynamisk og involverende samtykke i dialogen med faglige aktører i konkrete situationer
- Adgang til kalenderoverblik over indsatser og kompetencer for indsatser
- Adgang til borgerens egne tilstandsoplysninger
- Adgang til borgerens egne indsatser (ressourcer og netværk) og aktørers indsatser
- Progressionsmål for indsatsen så der arbejdes målrettet efter formålet

Ligesom for Dialog applikationen gælder det, at applikationen forudsætter, at den anvender og strukturerer data efter komponenterne Tilstand (service) og Indsats (service), samt Klassifikation (service) og Organisation (service). Applikationen kan etableres som en selvstændig applikation, men kan også etableres som en udvidelse af SAPA.

Et eksempel på en lignende applikation er anvendt i Hjørring Kommune på beskæftigelsesområdet. Hjørring kommune har fået udviklet en applikation som open source og kan derfor fleksibelt og løbende tilpasses nye forretningsprocesser i Hjørring metoden, uden ændringer i datamodellen. Applikationen kan eksempelvis følgende:

- Give et samlet overblik over alle kommunens tilgængelige indsatser med standardiseret beskrivelse af formål, indhold og kvalitetsmål (samlet indsatskatalog)
- Rapporterer indsatsforbrug på tværs af afdelinger
- Mulighed for *benchmark* med andre kommuner og på sigt dokumentere den reelle effekt af et rehabiliteringsforløb.Giver struktur og overblik over borgerens samlede udviklingsområder og ressourcer
- Flette monofaglige notater til tværfaglig rehabiliteringsplan
- Skabe overblik over tværfaglig information til brug for fastlæggelse af fælles målsætning og prioritering af indsats
- Give overblik over alle igangsatte indsatser, deadlines, progression og status, på tværs af fagpersoner, afdelinger og eksterne aktører.
- Strukturere indsamlet information ud fra fælles sprog (ICF), sammendrage til fælles målsætning, handleplan og opgaveløsning
- Skabe overblik over egne igangsatte indsatser og deadlines på tværs af fagpersoner, afdelinger og eksterne aktører.

De nye reformer på arbejdsmarkedsområdet sætter øget fokus på tværfaglighed og effektivitet. Sundheds-, social,- og beskæftigelsesindsatser skal koordineres på tværs, i helhedsorienterede, sammenhængende forløb. Det stiller nye krav til overblik og koordination på tværs og ikke mindst agilitet til at kunne skræddersy individuelt tilrettelagte forløb til den enkelte borger.

Løsningen anvender hovedbegreberne fra Fælles Sprog lll og kan integrere med forskellige beskedfordelere. Understøtter aktuelt hovedprocesserne i "Hjørring metoden", som er: Systematisk risikovurdering, visitation (triage), fastsættelse af indsatsmål og succeskriterier, samt monitorering af progression[30].

Hjørring Kommunes løsning er ligesom Helsingørs kommune i det ovenstående kun et eksempel på, hvordan en sådan applikation kan fungere, men skal ikke betragtes som selve den løsning, som rapporten anbefaler.

Som nævnt tidligere, er forudsætningen for applikationerne, at data er systematiseret som *Tilstandsoplysninger* og *Indsatsoplysninger* i hver sin service, for derved at skabe sammenhænge og genbruge oplysninger på tværs som datadeling. Dette uddybes nærmere nedenfor.

4.3.3. Tilstand (Service)

Servicen *Tilstand* har til formål at understøtte alle relevante oplysninger (data) om borgerens tilstand. Fx en persons uddannelses-, sundheds-, social- eller beskæftigelsesmæssige tilstand. Den sikrer, at der løbende opdateres oplysninger om tilstanden over (virknings-)tid.

Det betyder, at tilstanden blot opdateres på forskellige tidspunkter. For hver specifik tilstand skal der findes en reference til en klasse i et klassifikationssystem, der udtrykker det (fælles) emne, der skal anvendes i forbindelse med tilstandsbeskrivelsen. Om tilstanden opfattes som et problem for personen fx en funktionsnedsættelse, angives også med relation til en klasse i et klassifikationssystem.

For eksempel: *Tilstand* for en borger (person) kan bl.a. være den sociale tilstand der beskriver om borgeren er i arbejde, kvalifikationer, fysisk og psykisk funktionsevne mv., herunder sundhedsoplysninger og sociale tilstandsoplysninger - herunder om der er givet samtykke til deling af disse data.

[30] Tværgående Koordinering i Hjørring Kommune. Læs mere her.

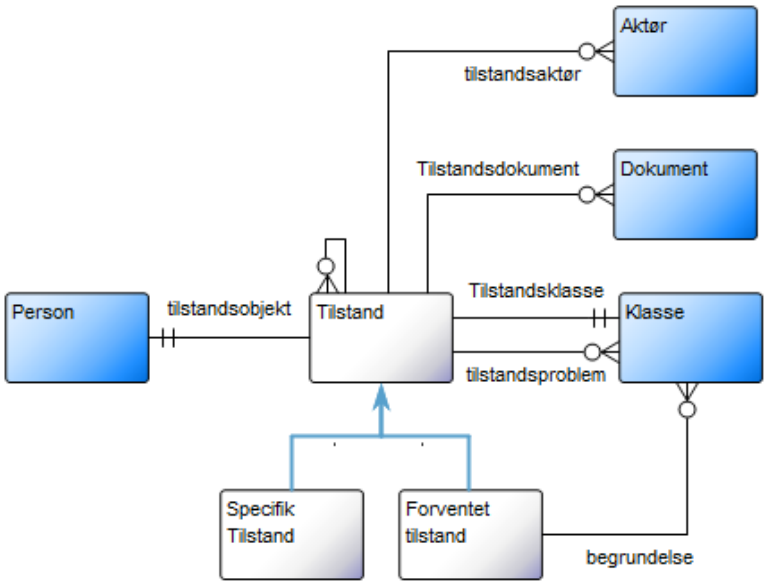

Figur 17 Tilstandsmodel overordnet – med relation til andre (blå) objekter i rammearkitekturen

En forventet tilstand oplyses i flere situationer. Det kan være en simpel fremskrivning af hvordan tilstanden kan udvikle sig, hvis der ikke gøres noget ved det. Det kan også være udtryk for et mål for en indsats.

I relation til deling af data er denne model meget anvendelig, fordi den kan indeholde alle slags oplysninger. Hver oplysningstype beskrives med et tilstandsobjekt. For en person kan der således være mange hundrede tilstandsobjekter, som holdes sammen af det klassifikationssystem, der giver objektets indhold betydning (fx diagnose, fysisk og psykisk funktionsevne). Når data skal deles er det således alene udvalgte objekter (svarende til databehov som fx diagnose) af den samlede tilstandsbeskrivelse man behøver at dele. De *procestrin* der indtil nu er fastlagt i *Tilstand* (Service) stiller følgende processer til rådighed:

- **Fremfinder tilstand** kan fremfinde dataobjekter på grundlag af søgekriterier.
- **Udreder tilstand** omfatter at finde frem til hvilke specifikke tilstande, der er relevante at dokumentere og at dokumentere dem i servicen. Tilstanden skal så vidt muligt være faktuel.
- **Fastlægger forventet tilstand** er en angivelse af tilstanden på et fremtidigt tidspunkt – og en begrundelse herfor.
- **Vurderer tilstand** er en faglig vurdering af den udredte tilstand og kan omfatte forskellige relationer til tilstand.

For nærmere specifikation af ovenstående procestrin og processer se i bilag 7.2.5.

4.3.4. Indsats (Service)

Servicen *Indsats* består af en eller flere aktiviteter, som har et formål - fx at ændre en tilstand, jf. 4.2.3 om servicen Tilstand. En indsats kan godt udføres af den samme person, som er modtager af den. Fx: Der er tale om en indsats, når 'nogen' leverer 'noget' til 'en modtager'.

En indsats vil typisk bestå af en eller flere ydelser, som leveres til én person af ét 'tilbud', fra et indsatskatalog, fx når et ambulant behandlingstilbud til voksne leverer misbrugsbehandling til en stofmisbruger eller når et socialpædagogisk opholdssted leverer socialpædagogisk behandling til et barn. En indsats kan dog også leveres til flere personer på en gang, fx gruppebehandling, ligesom flere tilbud kan indgå i indsatsen til én person.

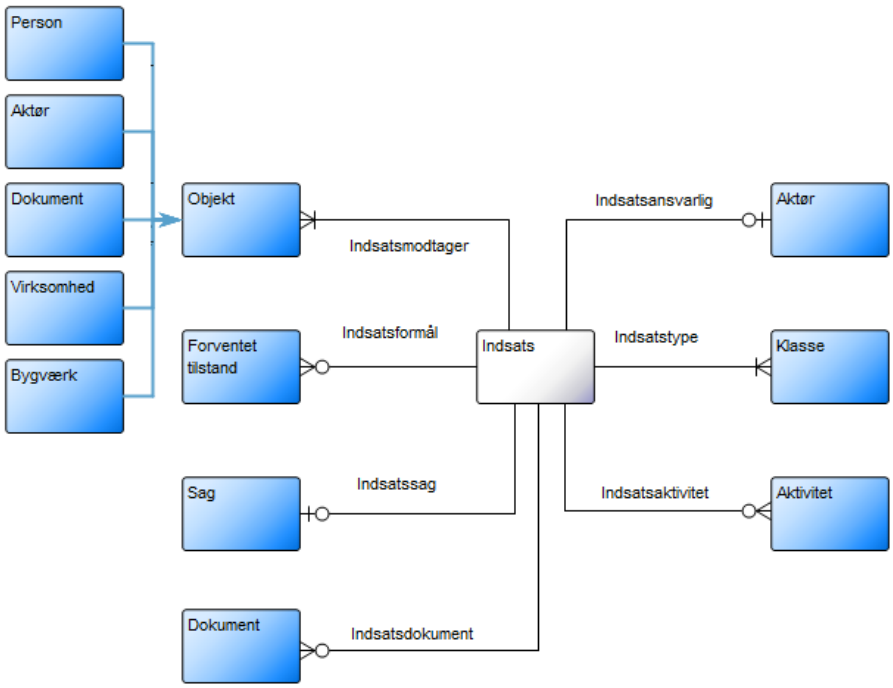

Figur 18 Indsats objektmodel med relation til andre (blå) objekter i rammearkitekturen

I relation til deling af data er denne model anvendelig, når forskellige indsatser skal koordineres. Bemærk særligt sammenhængen til forventet tilstand. De *procestrin* der indtil nu er fastlagt i *Indsats* (Service) stiller følgende processer til rådighed:
Fremfinder indsats kan fremfinde objekter på grundlag af søgekriterier.
Vedligeholder indsats omfatter operationerne opret, ret, slet, importer, passiver - de operationer der resulterer i en ny registrering.
Visiterer indsats er en specialisering af processen vedligeholder indsats.
Disponerer indsats drejer sig om at disponere over aktivitetskalender og (aktivitets)aktører. Kaldes også planlægger indsats.
Gennemfører indsats registrerer at den disponerede eller planlagte indsats er gennemført. Den kan opgøre ressourceforbruget.
Vurderer indsats er alene at opgøre, om den planlagte eller disponerede indsats er gennemført som forventet. Om indsatsen har ført til det rette resultat vurderes i tilstand. For nærmere specifikation af ovenstående procestrin og processer se i bilag 7.2.5.

4.3.5. MOX System (agenter)

Der findes flere systemer der har fået en MOX-agent tilknyttet. Erfaringen viser, at hvis man kender systemgrænsefladen og kan transformere dets data til rammearkitekturens dataobjekter, kan en MOX agent udvikles for omkring 25.000 kr.

4.3.6. MOX Register (agenter)

Er stort set det samme som en MOX system agent – men et register vil normalt have en servicesnitflade, og dermed anses det for en mindre kobliceret opgave. Pointen med at nævne denne form for løsning er, at når man har lavet en MOX agent til registret, vil alle systemer, der også har en MOX agent tilknyttet kunne udveksle dataobjekter med registret. Det betyder, at de ikke behøver at foretage en integration direkte til registret.

4.4. Opsamling

Kapitel 4 har identificeret forskellige løsningselementer, som tilsammen kan skabe de nødvendige forudsætninger for at kunne dele data på socialområdet. Løsningerne skal imødekomme de tidligere identificerede udfordringer for derved at opnå de ønskede gevinster. Med afsæt i den kommunale rammearkitektur og de igangværende digitaliseringsinitiativer, er der derfor fundet behov for at udvikle følgende løsningselementer:

1. **Applikation –** For at opnå overblik, give samtykke, indgå i tværfaglig dialog mellem de faglige aktører samt dialog med borgeren/pårørende (parten) i en og samme proces mv., bør der tilvejebringes brugergrænseflader gennem fx en *dialog app* og en *parts app.*
2. **Service** – For at sikre at data har de rette egenskaber og struktur, skal der udvikles en *Tilstandsservice* og en *Indsatsservice*.
3. **Integration –** Der skal udvikles systemintegration til nye eller eksisterende systemer/registre og MOX-agenter, samt til eksisterende systemer med MOX-agenter, som anvender beskedintegration.
4. **Reference –** For at fagsystemer og begreber kan kobles, skal der udvikles et *reference-løsningselement*. Elementet gør det muligt, at ordne fagsprog og metoder i *Klassifikation* (Service) og koble det til faglige aktørers roller og kompetencer i *Organisation* (service) . Disse services er under udvikling og vil umiddelbart kunne anvendes. Hertil vil der være behov for at udviklingen ift. de faglige begreber, metoder, aktører mv. skal kobles til det konkrete område.

En væsentlig forudsætning for at datadeling skaber de ønskede gevinster, er at data er struktureret, klassificeret og systematiseret. Det er imidlertid ikke tilfældet i dag. I dette afsnit har vi kortlagt de tekniske forudsætninger, der er for at dele data. Men komponenterne ændrer ikke ved indholdet af data, derfor vil ustruktureret fritekst fortsat være ustruktureret fritekst, som blot deles. Derfor vil datadeling være mulig på den korte bane, men der vil samtidig være behov for at udvikle en højere grad af standardisering, klassificering mv. på tværs af forskellige fagområder, for at få det fulde udbytte.

Det er muligt i bilag 7.4.1. og 7.4.2. at se tabel for hvordan foranalysens 22 + 21 datadehov på hhv. § 50 og § 85 kan kobles til hvilke løsningselementer.

5. Udviklingsplan

I dette kapitel 5 omsættes analysens resultater til konkrete initiativer og projekter, der rammesættes i en udviklingsplan, der kan strukturere projektarbejdet.

Denne analyse har undersøgt de tekniske forudsætninger, der er for datadeling på socialområdets 2 paragrafområder. Men før løsninger giver de ønskede gevinster, er der yderligere behov for, at den data, der udveksles er struktureret og entydigt defineret i modsætning til i dag, hvor store dele af data er fritekster.

Løsningselementerne gør det teknisk muligt at dele data, men data kræver samtidig klassifikationsudvikling mellem klassificerede begreber og data, så data er entydigt defineret, standardiseret og klassificeret når der datadeles mellem forskellige faglige aktører på tværs af kommunale, regionale og statslige myndigheder.

KLs erfaringer viser (fra blandt andet Fælles Sprog III), at arbejdet omkring standardisering og klassificering af forskellige domænefaglige begreber og dokumentationsmetoder er et større og længere udviklingsarbejde. Det betyder derfor også, at der vil forelægge en større opgave her med subsæt og mapninger af forskellige klassifikationer såsom ICS, VUM koblet til andre klassifikationer; ICF indenfor sundhed samt klassifikationer fra eksempelvis jobcentre, skoler, kriminalforsorgen m.v.

Man kan lidt populært sige, at før man bygger en bro skal man sikre sig, at der også er veje, der fører derhen. Standardisering og klassificering af begreber er forudsætningen for den (faglige og digitale) vej, der skal køres på i fremtiden. Og derfor kan spor 1 med de tekniske forudsætninger ikke stå alene.

Analysen og de tekniske forudsætninger (spor 1) i denne udviklingsplan skal derfor ses i en større sammenhæng i form af nedenstående 3 hovedspor (2016-2020):

1) Tekniske forudsætninger (Fællesoffentligt)
2) Klassifikationsudvikling - Standardisering/klassificering (Fælleskommunalt)
3) Pilotprojekt – Kommunal forankring og forandring (Lokalt)

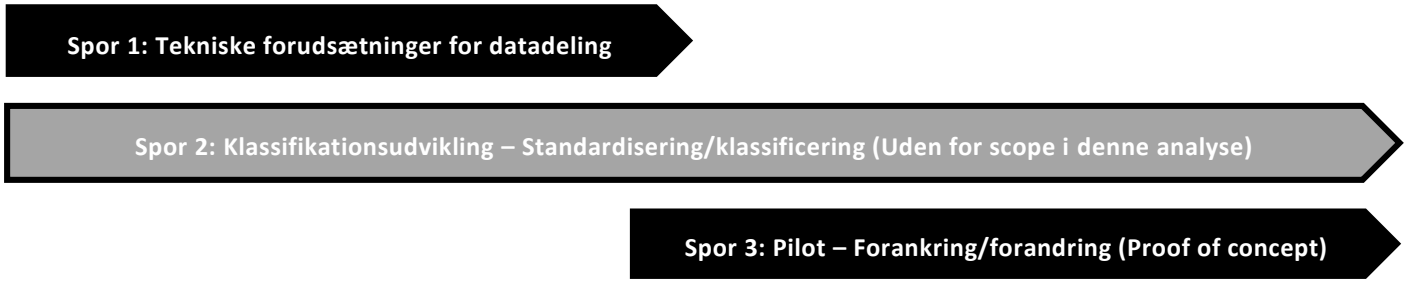

Dertil kan man tilføje et spor 4 der skal implementeres på baggrund af spor 1, 2 og 3 (Spor 3 i form af resultaterne fra 'Proof of concept' (POC)).

I figuren nedenfor er dog kun de *tekniske forudsætninger* beskrevet (Spor 1), da det kun er denne del, der har været indenfor scope for denne analyse. Derfor er spor 2 kun medtaget som den del, der gør de eksisterende metoders dataklasser tilgængelige i en klassifikationsservice.

Dette er velvidende, at det fulde gevinstpotentiale for en styrket datadeling på tværs af kommunale, regionale og statslige myndigheder, ligger i at få entydigt defineret og koblet de domænefaglige be-

greber på alle områder der deler data. Som analysen af databehovene i kapitel 2 netop har vist, er der mange flere forskellige domænefaglige begreber end dem **foranalysen** har identificeret. Ligeledes er der samtidig mange andre domænefaglige klassifikationer end blot ICS, VUM og ICF m.fl. Samlet set kan entydigt definerede begreber reducere misforståelser mellem forskellige faglige aktører.

Nedenfor beskrives det nærmere hvordan man kan planlægge sin (tekniske) udvikling herunder implementering af løsningsarkitekturen – helt konkret.

Udviklingsplanen illustrerer et bud på hvilke initiativer, der skal iværksættes og hvilke mulige projekter, der skal udvikle og implementere løsningsarkitekturen. Initiativerne svarer stort set til løsningsmodellens løsningselementer og deres projekter er opdelt i perioder (1-6) så man kan overskue den tidsmæssige afhængighed.

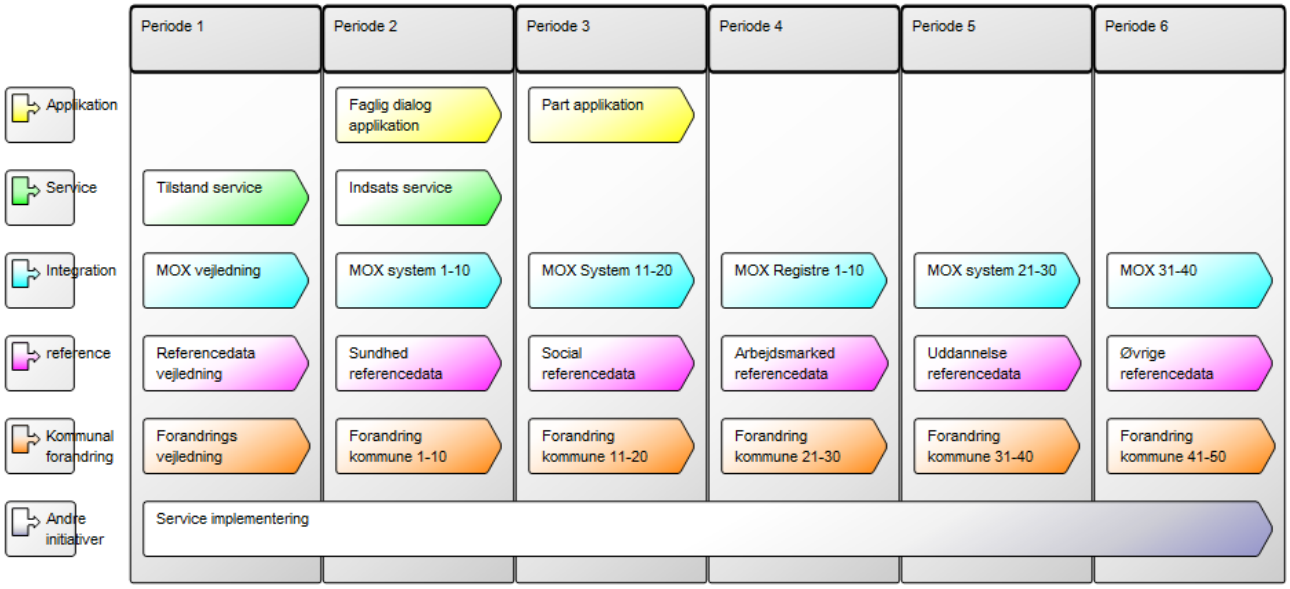

Figur 19 Udviklingsplan

Planen illustrerer konkrete projektaktiviteter i et roadmap, der viser vejen hen mod en styrket datadeling ud fra et teknisk perspektiv. Men som nævnt før skal dette køre parallelt med klassifikationsudviklingen af standardiserede og klassificerede begreber, førend gevinsterne ved de tekniske forudsætninger fuldt ud kan realiseres.

Udviklingsplanen skal tilpasses og skaleres individuelt i den konkrete offentlige myndighed (alt efter om der er tale om en kommunal, regional eller statslig myndighed) og alt efter digital modenhed, forandringskapacitet, timing, forandringshastighed, kompetencer og ressourcer til at løfte opgaven. Disse vilkår skal indgå i den konkrete vurdering af projektrisici for de konkrete initiativer og projekter.

De organisatoriske forandringer er et gennemgående initiativ i udviklingsplanen og nødvendige gennem hele projektperioden – gerne med involvering af berørte interessenter så tidligt som muligt.

Ligeledes vil den tidsmæssige tilpasning og skalering af udviklingsplanen være påkrævet for at kunne gennemføre projekterne lokalt med succes.

Det samlede sæt initiativer bør forankres i en programstyregruppe med repræsentanter fra interessenterne (dem som arbejder med området og som påvirkes direkte af forandringerne). Initiativerne indgår i et program med besluttet kommissorium.

Hvert initiativ (som består af flere projekter) er angivet med en farve. Initiativet bør være forankret hos en sponsor og skal have en projektleder, der gennemfører en række ensartede projekter. Projektlederen koordinerer med andre initiativers projektleder. Projekterne bør ikke have længere varighed end 6 måneder, men kan tilpasses alt efter organisatorisk kontekst og vilkår.

Det er vigtigt, at der er et 'rejsehold' bestående af kommunale ambasadører o.l. der kan hjælpe med forandringen og som har kendskab til de berørte forretningsområder. Derudover skal der afsættes ressourcer til, at linjeledere og medarbejderrepræsentanter for de forskellige forvaltningsområder indgår i programstyregruppen til forandringskommunikation.

Leverandørsamarbejde og styring: Initiativerne forudsætter, at der etableres et leverandørsamarbejde som kan supplere og supportere projekterne konkret fx som Offentligt Privat Innovationssamarbejde (OPI). De fleste leverandører har allerede i dag indgående kendskab til den fælleskommunale rammearkitektur og vil kunne realiserere den beskrevne løsningsarkitektur. KL faciliterer at rammearkitekturen tilvejebringes og understøtter at markedet arbejder for dette.

Nedenfor redegøres for de 6 initiativer som indgår i de tekniske forudsætninger, der igangsættes i et samlet program:

5.1. Applikation

Initiativet skal frembringe et antal applikationstyper, der udnytter services vedrørende datadeling. Det kan foregå som offentligt privat innovationssamarbejde (OPI) eller en anden form for samarbejde. Det er vigtigt, at der inviteres mange leverandører til at indgå i samarbejdet. Omkostningerne til en applikation kan variere. Der findes allerede leverandører, der er interesseret i at indgå i et samarbejde og andre, der ønsker at udnytte services, og levere applikationer på kommercielle vilkår.

- Projektet **Faglig dialog** skal frembringe den type applikation, der skal understøtte den faglige koordinering. Den er afhængig af at services er til rådighed og indeholder relevante dataobjekter.
- Projektet **Part app** skal frembringe den type applikation, der understøtter partens adgang til egne data og afgivelse af samtykkeerklæring og fuldmagt til partens netværk.

OPI projekterne kan frembringe prototyper, der viser vejen for hvordan man kan lave applikationer. Mange af de fagsystemer som sagsbehandleren anvender i dag vil kunne udnytte disse prototyper til at foretage linkintegration eller at kalde services direkte. Det er ikke muligt at opgøre omkostninger for disse ændringer.

5.2. Services

Initiativet services skal gennemføre to projekter, der skal frembringe *Tilstandsservice* og *Indsatsservice*, der understøtter applikationerne. Disse services er afhængige af, at der findes referencedata i en *klassifikationsservice* og *organisationsservice*, for at de kan virke.

Hver service skal specificeres, udvikles og testes – og der er afsat et kvartal til hver. Specifikationen kan udføres på under 50 timer og udføres af en arkitekt med kompetence indenfor rammearkitekturen. Udviklingen koster under 100.000 kr. pr. service, hvis den udvikles til den lokale rammearkitektur og dermed får rammearkitekturegenskaber. Test gennemføres i den sidste måned.

5.3. Integration

Initiativet integration skal i en lang række projekter frembringe de MOX-agenter, der skal til for at udveksle dataobjekter med services. Det første projekt skal udarbejde en vejledning for øvrige projekter. Der er i de sidste par år opnået erfaringer med udvikling af MOX-agenter og udviklingen kan gøres af systemets leverandør eller af en anden leverandør.

Det tager ca. 25 timer at udvikle en MOX-agent til et system, der har en systemintegrations snitflade, når der findes en god vejledning. Vi vil anbefale, at MOX-agenterne bliver Open Source, således at kommunerne kan anvende dem uden licensafgifter af alle myndigheder, der benytter samme system.

Det er en faglig opgave at foretage en transformation af data til hhv tilstandsobjekter og indsatsobjekter. Derfor skal der afsættes yderligere 25 timer til dette arbejde, som bør foretages i samarbejde med leverandøren. Leverandøren får tilbudt at anvende services og integration til apps, for ulejligheden.

MOX-agenten kan videreudvikles til at håndtere andre dataobjekter indenfor rammearkitekturen og dermed på sigt erstatte eksisterende systemintegrationer. Da der er over 40 systemer og registre skal der foretages en prioritering af de systemer, der først skal medtages.

5.4. Reference

De faglige metoders (fx ICS og VUM) dokumentationselementer skal omsættes til referencedata som skal gøres tilgængelig i klassifikationsservicen. Det første projekt skal udarbejde en vejledning.

Derefter kan der på baggrund af de eksisterende faglige metoder i dag udvikles koblinger mellem disse. Men det vil kræve et større udviklingsarbejde i regi af KL, som *ikke* er inkluderet i dette initiativ i udviklingsplanen, jf. spor 2: Klassifikationsudvikling – Standardisering og klassificering (Det er som nævnt ikke en del af initiativet 4.4a at udvikle metoderne eller relatere dem til hinanden, men det er imidlertid en forudsætning for at opnå de fulde gevinster, at data er struktureret og standardiseret og koblet til hinanden med entydige begrebsdefinitioner mv).

Indenfor dette initiativ vil man derfor kunne - med afsæt i de faglige metoder og domænebegreber kommunerne anvender i dag – tage ICS, VUM, ICF m.fl og gøre dem tilgængelige i klassifikationsservice i første omgang. Dertil kommer der en mere detaljeret klassifikationsudvikling, som beskrevet ovenfor.

For at komme ordentligt i mål med at implementere løsningerne kræver det organisatorisk og adfærdsmæssig omstilling at opnå gevinsterne. Det vil kræve struktureret forandringsledelse. Hertil skal der udarbejdes en konkret procesguide/vejledning (ikke med i denne rapport) i hvordan man trin for trin kan gøre, og hvordan man opnår de gevinster, der er nævnt i rapporten.

Analysen peger på, at der er følgende organisatoriske forandringer som skal håndteres - inddelt efter målgrupperne borgeren (parten), sagsbehandlerne og ledelsen (aktørerne):

1) Borgerne: Borgeren anvender disse oplysninger og tilgår dem på de devices (HG3), der muliggør et digitalt samtykke (OF5) hvilket kræver at borgerne er digitale og at de løsninger der udvikles er intuitive og lette at bruge. Løsningen skal kunne pege på om en part, der har en oplysning, er en del af enhedsforvaltningen og om det i givet fald er nødvendigt at indhente samtykke.

   Der skal derfor tænkes i hvilke motiverende incitamenter, der involverer og engagerer borgeren mere til at bidrage til egne oplysninger om eksempelvis egner sager og dokumenter om tilstanden samt på hvilken baggrund, der er igangsat indsatser. Herunder hvilke egne eller netværksmæssige ressourcer, der kan aktiviteres som led i indsatsen. Denne 'empowerment-strategi' vil kræve forandringskommunikation.

2) Sagsbehandlerne: Kræver at sagsbehandlerne retter sig efter anvisningerne og kun indhenter samtykke når det er nødvendigt (OF6). Den første del kræver, at den juridiske analyse, der er lavet for datadeling udbredes, forstås og accepteres hos alle aktører og i alle forvaltninger (jf. afsnit i kapitel 3). Desuden kræver det, at:
   - sagsbehandlerne opnår en fælles udbredelse, forståelse og accept af, at en styrket datadeling kræver, at alle sagsbehandlere registrerer oplysninger systematisk efter klassifikationer (i et fælles sprog og efter de kendte dokumentationsstandarder) og har høj datadisciplin (OF2).
   - sagsbehandlere kender og overholder alle procedurer og vejledninger om at arbejde målrettet og formålsorienteret med kun at indhente relevante data (OF3).
   - sagsbehandlerne forholder sig til datas kvalitet, inden de indhenter nye data (OF4).
   - sagsbehandlerne kontrollerer om der er konfliktende ydelser, hvor man potentielt set kan modarbejde hinandens indsatser ud fra forskellige mål for borgeren (OF8).

   Ovenstående forandringer vil ikke kun være af adfærdsmæssig og organisatorisk karakter, men også være af mere holdningsmæssig politisk og kulturel karakter for hvordan man skal arbejde med datadeling fremover, jf. eksempelvis at løsningerne afspejler, at borgeren ejer data om egen tilstand og at sagsbehandling i mindre omfang handler om dataindsamling.

3) Ledelsen: Det vil kræve ledelsesopbakning at muliggøre datadeling for både borgere og medarbejdere. Derudover vil en styrket datadeling også kræve, at der tages konkrete beslutninger om at:
   - Aktørerne køber IT-systemer der anvender standard for Tilstand og Indsats (OF1)
   - Aktørerne køber IT-systemer der anvender Organisationsstandarden (OF7).

Aktørerne er her ledelsen herunder it-chefen der står for it-anskaffelser. Der er tale om mange kommuner – men de vil antagelig ikke have gennemført en serviceimplementering på samme tid, så der vil komme en naturlig spredning. Det er derfor centralt, at den enkelte programstyregruppe tager stilling til den kommunale kontekst og vilkår, herunder kommunens digitale modenhed, kompetencer og ressourcer og med hvilken forandringshastighed løsningerne kan implementeres med, jf. ovenfor.

5.5. Serviceimplementering

Forudsætning for at gennemføre datadeling er, at kommunen har adgang til de nævnte services og til en beskedfordeler. Det kan de få ved at installere disse Open Source komponenter selv, eller i fællesskab, baseret på en central eller lokal serviceplatform med beskedfordeling.
Nogle kommuner vil antagelig vente til at services bliver tilgængelige på serviceplatformen fra KOMBIT.

5.6. Opsamling

Analysen peger på en række løsningselementer der skal til for, at styrke datadelingen på socialområdet og på tværs af kommunale, regionale og statslige myndigheder i fremtiden. Løsningselementerne vil understøtte de tekniske forudsætninger der skal til for at man kan dele data fremover.

Her peger KL på en handlingsanvisende udviklingsplan der trin for trin viser hvordan en kommune (enkeltvis eller som tværkommunalt samarbejde) kan strukturere den tekniske og organisatoriske forandrings- og omstillingsproces mod en styrket datadeling via en række konkrete initiativer og projektaktiviteter. Men som analysen også har påvist, kræves det – for at opnå det fulde gevinstpotentiale – at man parallelt med det tekniske spor arbejder på strukturering, standardisering og klassificering af forskellige domænebegreber og dokumentationsmetoder.

Entydigt definerede begreber er centrale for at kunne dele data med stor effektivitet, hvorfor en forretningsmæssig strukturering, standardisering og klassificering af domænefaglige begreber og metoder bør analyseres nærmere. Klassificering indgår i løsningsarkitekturen men hvordan domænefaglige begreber, data og metoder skal kobles, har denne analyse ikke set nærmere på.

KL anbefaler, at der planlægges med et parallelt spor (2), der tager sig af den mere specifikke klassifikationsudvikling samt analyserer hvad dette konkret indebærer af klassificerede begreber på forskellige områder (Social, sundhed, arbejdsmarked og uddannelse), i tæt dialog med arbejdet omkring de tekniske forudsætninger (spor 1).

Tilsammen udgør sporene 1-3 en organisatorisk, kulturel og adfærdsmæssig forandring og omstilling der skal understøttes jf. afsnittet kommunal forandring. Endvidere redegøres der for, at den konkrete udviklingsplan skal tilpasses de kommunale vilkår og kontekst, herunder den digitale modenhed, kompetencer, timing og forandringshastighed m.m.

6. Konkluderende anbefalinger

KL's analyse og resultater bygger på den kommunale rammearkitekturs intentioner om sammenhæng og genbrug af data. Hvor de eksisterende IT-systemer ofte er meget fagspecifikke og i høj grad understøtter en silotænkning, er rammearkitekturens formål at få hele den kommunale opgavevaretagelse til at hænge sammen på tværs, hvilket forudsætter, at det er muligt at udveksle data.

Samtidig er udgangspunktet for rapporten, at alle data som udgangspunkt skal være tilgængelige, men i en styret proces, hvor data alene indgår i de processer og for de sagsbehandlere, der har brug for dem for at udføre en helhedsorienteret opgaveløsning.

Det betyder, at alle data som udgangspunkt kan være genstand for deling, således at den konkrete proces i hvilken data er etableret – eller ændret i, IKKE har afgrænsende betydning for, hvorvidt data er genstand for deling. Det betyder ikke at data skal eller bør flyde frit på tværs af systemer, men blot at de relevante data er mulig at dele.

Analysen peger på, at indsamling af data er en konsekvens af de tekniske begrænsninger der er i dag, hvorimod datadeling er præget af åbenhed og gennemsigtighed og er udtryksgivende for der hvor vi gerne vil hen i fremtiden. Datadeling handler derfor om, at stille data til rådighed gennem eksempelvis abonnementer på relevante databehov og beskeder.

Gennem valideringen og kvalificering af udfordringer ved datadeling, har analysen identificeret i alt 7 udfordringer jf. kapitel 2. Det betyder at de relevante databehov som vil styrke datadeling på socialområdet er:

1. *Overblik over data og digitalt samtykke* **-** Datadeling omhandler koordinering på tværs af forvaltninger, det kræver derfor et overblik for sagsbehandler og borger om, hvilke sager der er i gang. Samtidig er det nødvendigt at skabe mulighed for, at borgeren let kan give samtykke fx ved at blive inddraget igennem dialog.
2. *Egenskaber* **–** Data mangler i dag en række egenskaber, som gør det muligt at vurdere om data kan anvendes i den pågældende kontekst, såsom *hvem er kilde, metode der er anvendt, hvornår er data udarbejdet og opdateret* m.v. Ved at data får de rette kvalitetsegenskaber, vil man sikre, at data opleves som troværdig og hensigtsmæssig at dele. Hertil er det nødvendigt at data bliver struktureret efter den kommunale rammearkitekturs byggeblokke *Tilstand* og *Indsats.* Dette vil styrke sammenhængen på tværs og trinvist øge mulighederne for måling af progression om borgerens *tilstand* har ændret sig og at *indsatsen* har virket efter målene.
3. *Integrationer mellem de forskellige systemer* – yderligere er det en forudsætning, at der sker en integration mellem de forskellige systemer, således at de nuværende systemer kan tale sammen og reelt dele data.
4. *Klassificerede begreber* **-** Modtageren skal opleve at data er forståelig, dvs. data skal "oversættes" til modtagers fagsprog, således at data er præcist. Det betyder endvidere, at data med fordel kan udstilles systematisk og med entydige definitioner af begreber (fx på tværs af arbejdsmarkeds-,

sundheds- og socialområdet) for at sikre en tværprofessionel forståelse og derved reducere misforståelser, når data deles.

Analysen peger desuden på, at ved at anvende ICS, VUM, ICF m.fl. vil man kunne skabe struktureret datadeling i fremtiden der på baggrund af mere entydigt definerede begreber der vil kunne understøtte en mere effektiv og helhedsorienteret indsats. Der er imidlertid forsat et stort behov for at data i højere grad end i dag, struktureres, standardiseres og klassificeres. På den baggrund, vil dialogen med borgeren også blive yderligere understøttet via entydige begrebsdefinitioner i det kommunernes beskrivelse af borgerens tilstand altid tager udgangspunkt i at spørge borgeren selv.

Ved at skabe løsninger som kan imødegå ovenstående barrierer for en styrket datadeling, vil det således være muligt at opnå 3 af de følgende hovedgevinster.

1. At deling af viden skal fremme effekt/resultater af indsatserne (HG1)
2. At tid og ressourcer anvendes effektivt, med mindst mulig spild (HG2)
3. At borgerne er inddraget og motiveret af transperens om og ejerskab til proces, mål, ejerskab og data (HG3)

Resultaterne peger på, at foranalysens fokus på effektiviseringspotentialet, som udtrykt ved tidsomkostningen ved indhentning af 22 + 21 databehov, kun udgør én ud af tre hovedgevinster. Gevinsterne ved øget datadeling på socialområdet skal derfor i høj grad findes som kvalitetsforbedringer ift. en effektorienteret indsats og sammenhængende, involverende service overfor borgeren. Og disse kvalitetsforbedringer vil være forudsætningsskabende gevinster for effektiviseringspotentialet.

Anbefalinger

Samlet set giver rammearkitekturen samt de igangværende digitale initiativer mulighed for at styrke datadelingen på socialområdet. Det vil imidlertid kræve, at der igangsættes et udviklingsarbejde, dels i forhold til de konkrete løsningselementer (tekniske forudsætninger), men også i forhold til at skabe den nødvendige standardisering og klassificering af begreber og metoder som forandring i kommunerne.

På baggrund heraf, er KL's anbefalinger til det videre arbejde følgende:

1. At der tilvejebringes konkrete **applikationer** således at det bliver muligt at skabe et **overblik** over data, give **digital samtykke** og understøtte **tværfaglig dialog** mellem de offentlige aktører og som involverer og åbner op for en dialog med borgeren (parten), der kan engagere, motivere og skabe ejerskab. KL anbefaler her særligt 2 applikationer der tilvejebringes såsom en *Dialog app* og *Part app* der kan understøtte overblik, samtykke og tværfaglig dialog.

2. At der igangsættes et udviklingsarbejde omkring løsningsarkitekturen - **service, reference og integration** som sammen skaber den nødvendige infrastruktur til at kunne dele data. KL anbefaler her beskedintegration der udveksler dataobjekterne mellem systemerne via beskeder, som afsendes og modtages af en såkaldt *MOX-agent*, der bliver tæt koblet til det enkelte system. Dette skal ske i et tæt samarbejde mellem kommuner og leverandører.

3. Der igangsættes et udviklingsarbejde for på sigt at styrke **standardisering og klassifikation** af domænefaglige begreber, som går på tværs af sundheds-, arbejdsmarkeds-, skole- og socialområdet. Det kan fx ske med inspiration fra det fælleskommunale arbejde der er gjort med at udvikle Fælles Sprog III.

4. At der igangsættes et **pilotprojekt** i udvalgte kommuner, hvor applikationerne (pkt. 1) og løsningsarkitekturen afprøves og kvalificeres (pkt. 2), herunder standardisering og klassificering af metoderne (pkt. 3) samt udvikling af gode arbejdsgange og processer. Endeligt bør der med afsæt i erfaringerne fra pilotprojektet igangsættes et større projekt for at understøtte den tekniske og metodefaglige **forandring og implementering** for datadeling på socialområdet.

Analysen har særligt understreget nødvendigheden af, at de tekniske forudsætninger også kræver et dybdegående parallelt spor for klassifikationsudvikling. Dette vil kræve en nærmere analyse og et mere detaljeret arbejde med de domænefaglige klassifikationer.

Generelt har analysen peget på, at der foreligger et stort potentiale i at understøtte en mere effektiv, helhedsorienteret og resultatorienteret indsats og hvor tværfaglig dialog og borgerens ressourcer involveres langt mere og bedre end de gør det i dag. Vi har set, at tværfagligt samarbejde og dialog understøttet digitalt med analysens løsningselementer vil skabe bedre sammenhæng for og involvering af borgeren i fremtiden.

Analysen peger endeligt på, at ved at tage udviklingsplanens anviste initiativer og projektaktiviteter kan en kommune alllerede i dag, læse sig til hvordan (trin for trin) eksempelvis en kommune (enkeltvis eller gennem et tværkommunalt samarbejde) kan styrke datadelingen på socialområdet og på tværs af kommunale, regionale og statslige myndigheder.

7. Bilag

Nedenfor henvises der til bilag der indgår som baggrund for analysens tilblivelse:

7.1. Persona: Rikke, 13 år

Rikke er anvendt til at eksemplificere situationer for hvilke databehov der deles og herunder hvilke aktører der deler data på § 50 børnefaglig undersøgelse:

Rikke, 13 år og bor hos sin mor (modelfoto anvendt)

Rikke bor hjemme hos sin mor, der er skilt fra Rikkes biologiske far. Rikkes mor er arbejdsløs (og på kontanthjælp). Rikkes biologiske far er alkoholiker og bor i en anden kommune, hvilket også betyder, at samværet og relationen til hendes far er svingende. Forældrene strides på nuværende tidspunkt om forældremyndigheden i Statsforvaltningen.

Rikke og hendes mor bor i en lejelejlighed sammen med hendes nye mand som også er arbejdsløs og som har 2 andre børn fra tidligere ægteskab. Hendes mor har svært ved at betale huslejen og der er generelt uorden i økonomien. Rikke er ret god til computer og interesserer sig meget for mode. Rikke bliver ofte overladt til sig selv i hjemmet og der bliver ofte ikke taget hånd om hende ved eksempelvis at sørge for, at hun kommer ordentlig afsted i skolen.

Rikke har meget fravær fra skolen og forældrene er svære at få kontakt til, da de udebliver fra skole-hjem-samtaler og skoletandlægen. Rikke drømmer mest om at blive set og hørt.

Rikkes sygefravær i skolen, får lærerne til at sende en underretning som resulterer i en §50 undersøgelse. På baggrund af undersøgelsen aftaler parterne at give en særlig støtteordning for at styrke familien og samarbejdet med skolen – således at Rikke støttes bedst muligt.

7.2. Persona: Mads, 19 år

Mads er anvendt til at eksemplificere situationer for hvilke databehov der deles og herunder hvilke aktører der deler data på § 85 socialpædagogisk bistand:

Mads 19 år, hjemmeboende (modelfoto anvendt)

Bor hos sin mor, der er skilt, og på kontanthjælp. Mads' mor er generelt slidt op efter mange år med Mads og de udfordringer der har været undervejs. Mads' mor har været nede med en depression flere gange i Mads' teenageår.

Mads er hjemmeboende, men vil gerne flytte. Sover jævnligt hos vennerne, fordi der ofte opstår skænderier i hjemmet. Er motiveret af computere og penge, og egen bolig. Mads er tidlig hjerneskadet med lav IQ. Epileptiker, dårlig behandlet. ADHD og hashmisbrug har forstærket problemerne, hvilket ofte kommer til udtryk ved mange konflikter med omgivelser.

Desuden har Mads en hel del kriminelle venner der lokker ham ud i tyveri og indbrud, hvilket betyder at Mads er blevet anholdt af politiet op til flere gange - dog kun med bødestraf til følge. Mads drømmer om at blive rig og udvikle rollespil til nettet. Desuden vil han gerne have sig et kørekort og bo for sig selv i en lejlighed.

Mads er et eksempel på de (især unge) voksne, der modtager hjælp under § 85 og som de fleste af dem har Mads flere udfordringer, der tilsammen gør det svært for ham at fungere ordentligt i sit vorksenliv. Mads har nedsat både psykisk og delvist fysisk funktionsevne og han er ikke gearet til at håndtere de udfordringer det giver ham selv.

Det er derfor ikke bare et spørgsmål om at finde Mads et sted at bo, eller at få ham i job/uddannelse – Mads skal have hjælp til at tage hånd om sin sygdom og til at komme ud af en dårlig omgangskreds, der vil skabe problemer for både job- og uddannelsesinitiativer.

7.3. Udvalgte generelle egenskaber

De udvalgte generelle egenskaber er følgende:

Arkitektur egenskaber

- Service: Objekter skal stilles til rådighed samt opdateres med brug af services efter principperne om service orienteret arkitektur.
- Hændelse: Det skal være muligt at abonnere på hændelser vedr. ændringer i objekter, relationer eller attributter.

Hændelsesbesked kan bruges til at give besked om at et dataobjekt er ændret, men også til at medsende dataobjekter eller en del deraf, når det er ønsket. Format og indhold af en besked er aftalt fællesoffentligt og bruges af datafordeleren, grunddata og de lokale serviceplatforme.[31]

Aktører (både brugere og it-systemer) kan abonnere på beskeder med et abonnement, der udtrykker hvilke beskeder de er interesserede i. Et abonnement kan være simpelt, hvis det kan afprøves alene på beskedens indhold, eller komplekst hvis det kræver yderligere viden. Abonnementer kan dannes automatisk ud fra hvilke objektrelationer en aktør har gjort sig afhængig af.

Semantiske egenskaber

- Objekt: Ethvert objekt skal have en entydig semantisk definition.
- Relation: Enhver relation skal have en entydig semantisk definition.
- Attribut: Enhver attribut/egenskab for et objekt skal have en entydig semantisk definition.

De semantiske egenskaber er afgørende for at kunne dele data hensigtsmæssigt på tværs af systemer. Pointen er, at hvis data når de deles er struktureret ud fra de semantiske definitioner som det relaterede dataobjekt i rammearkitekturen definerer, så "betyder" data det samme og skal ikke fortolkes alt efter hvordan udviklerne af hver enkelt system har implementeret data. Dermed er især de semantiske egenskaber, sammen med Referencedata (uddybes senere), med til at imødegå udfordringerne vedr. manglende struktur på indsats- og tilstandsoplysninger (U4 og U5). Afsnit 4.2.3 og 4.2.4 viser netop denne struktur for hhv. Tilstand og Indsats.

Kvalitets egenskaber

- Parameter: Da kvalitet ikke er en absolut størrelse, skal et objekt have et parameter hvorved det er muligt at angive kvaliteten for det enkelte objekt. Dette skal understøttes af en angivelse for hvorledes omtalte vurdering er fremkommet, hvor eksempelvis en konkret måling vil have en højere kvalitet end en subjektiv vurdering.

Ejerskabs egenskaber

- Objekt: Ethvert objekt (borger, ejendom, sygedagpengesag etc.), attribut samt relation har et entydigt ejerskab.
    - Den der specificerer objektet ejer specifikationen
    - Den der forvalter objektet er forpligtet til at synliggøre i hvilken grad specifikationen bliver fulgt.
- Proces: Enhver proces der påvirker data, eks. oprettelse, berigelse, sletning mv. har et entydigt ejerskab. Et ansvar der understøtter sammenhæng.

Identitets egenskaber

- Systemvendte nøgler: Samtlige objekter skal overholde standarden for unik identifikation af digitale objekter.

[31] Henvisning til standard for hændelsesbesked på www.rammearkitektur.dk

    - Uforanderlig betyder, at identifikationen sikrer teknisk identifikation af objekterne igennem hele deres levetid, også når de er distribueret i forskellige services, hvori de er importeret.
    - Informationsløs betyder, at identifikationen ikke indeholder information og derved forbliver uforanderlig.
    - Universel unik betyder, at identifikationen ikke kan opstå mere end én gang, hverken i samme instans af en service eller på tværs af flere instanser af samme eller forskellige services, ej heller over tid. Objekters ID'er begrænses derfor af værdisættet UUID (Universally Unique IDentifier).
- Brugervendte nøgler: Samtlige objekter skal være identificerbare ved brugervendte nøgler. Brugervendt identifikation kan i praksis være sammensat af flere attributter. Brugervendte nøgler skal kunne ændres over tid.

Temporale egenskaber

- Virkningstid: Det skal være muligt for alle objekter at registrere objektets virkningstid, hvilket angiver hvornår objektet er aktivt. Denne egenskab giver mulighed for at håndtere fremtidige virkninger af et objekt. Eksempelvis en kommende ændring i et klassifikationssystem.
- Registreringstid: Det skal være muligt at føre log for de enkelte objekter, herunder for reference til referenceobjekter.

Dataobjekter i rammearkitekturen indeholder hele objektets udviklingshistorik (virkningshistorik[32]). Med tidsparametre kan man få et snapshot af hvordan objektet ser ud i et afgrænset interval (fx i dag) eller hvad servicen vidste om objektet på et bestemt transaktionstidspunkt (fx sidste gang jeg forespurgte).

7.4. Databehov

Løsningerne kan ikke enkeltvist knyttes direkte til de 22 + 21 databehov, som fremkom i foranalysen, men imødekommer derimod de overordnede udfordringer, som går på tværs af databehovene (se kapitel 4 om løsninger).

Til brug for Business casen uddybe hvilke behov løsningerne imødekommer, som forudsætning for at data kan deles og så at sige lander på den rette hylde hos modtageren, vil disse løsninger grupperes efter efter de databehov fra foranalysen. Bemærk at kun foranalysens identificerede databehov er medtaget her:

[32] Den anden dimension i bitemporale egenskaber (dobbelthistorik). Det svarer til valør.

7.4.1. Foranalysens databehov og analysens løsningselementer for § 50

Databehov § 50	Løsningselementer som imødekommer foranalysens databehov
Medlemmer af hustanden	Services*, integration, reference
Samværsordninger	Services*, integration, reference
Bopælshistorik	Services*, integration, reference
Kontaktform og kontaktoplysninger	Services*, integration, reference
Beskrivelser fra dagtilbud/skole	Service (Tilstand), integration, Reference
Daginstitutionsfravær	Service (Tilstand), integration, Reference
Psykiske forhold	Service (Tilstand), integration, Reference
Forældrekompetence	Service (Tilstand), integration, Reference
Netværk	Service (Tilstand), integration, Reference
Misbrug	Service (Tilstand), integration, Reference
Boligsituation (Bopælshistorik)	Services*, integration, reference
Boligforhold (Bopælshistorik)	Services*, integration, reference
Dagtilbuds- og skoleudtalelses (statusnotat)	Service (Tilstand), integration, Reference
Sundhedsforhold	Service (Tilstand), integration, Reference
Kriminalitet	Service (Tilstand), integration, Reference
Tandsundhed	Service (Tilstand), integration, Reference
Overblik over familien – sundhed	**Applikation (services, integration, reference)
Sagsoverblik	**Applikation (services, integration, reference)
Overblik over familien – misbrug	**Applikation (services, integration, reference)
Overblik over familien – Kriminalitet	**Applikation (services, integration, reference)
Overblik over familien – Forsørgelsesgrundlag	**Applikation (services, integration, reference)

7.4.2. Foranalysens databehov og analysens løsningselementer for § 85

Databehov §85	Løsningselementer
Misbrug	Service (tilstand), reference , integration
Stamdata	*service, integration, reference
Kontaktoplysninger på samarbejdsparter	*service, integration, reference
Indlæggelser og ambulant behandling	Service (indsats), integration, reference
Sundhed	Service (tilstand), reference , integration
Boligforhold	*service, integration, reference
Kontaktform og kontaktoplysninger	*service, integration, reference
Psykisk funktionsnedsættelse	Service (tilstand), reference , integration
Familieforhold	Service (tilstand), reference , integration
Mål for den jobrettede indsats	Service (indsats), integration, reference
Praktiske færdigheder i hjemmet	Service (indsats), integration, reference
Bopælshistorik	*service, integration, reference

Egenomsorg	Service (tilstand), reference , integration
Funktionsniveau	Service (tilstand), reference , integration
Økonomiske forhold	Service (tilstand), reference , integration
Socialt liv	Service (tilstand), reference , integration
Netværk	Service (tilstand), reference , integration
Fritidsliv	Service (tilstand), reference , integration
Sagsoverblik	**Applikation
Overblik over misbrugsproblematikker	**Applikation
Tilbagemelding/status fra udfører	**Applikation
* de services som understøtter dette databehov udvikles i andre sammenhænge. Selve elementet *reference*, bliver udviklet under Servicen Organisation/Klassifikation, som er under udvikling i andet kommunalt regi. Dog skal den egentlige kobling ske for de forskellige områder, såsom sundhed, uddannelse, social mv. De tidsmæssige gevinster som man kan forvente at hente, er primært på områder med stamdata. Mens databehov som er knyttet til fagfaglige begreber, kræver en væsentlig metodeudvikling for at opnå gevinsterne.	
** Applikation er forudsat at der er udviklet de relevante services, integrationer og referencer. Dele af overblikket er indeholdt i fx SAPA, men ikke muligheden for at give samtykke mv.	

7.5. Integrationsformer – Analysens baggrund

Vi skelner mellem systemintegration, serviceintegration og beskedintegration. Nedenfor kan man læse baggrunden for analysens valg af Beskedintegration (MOX):

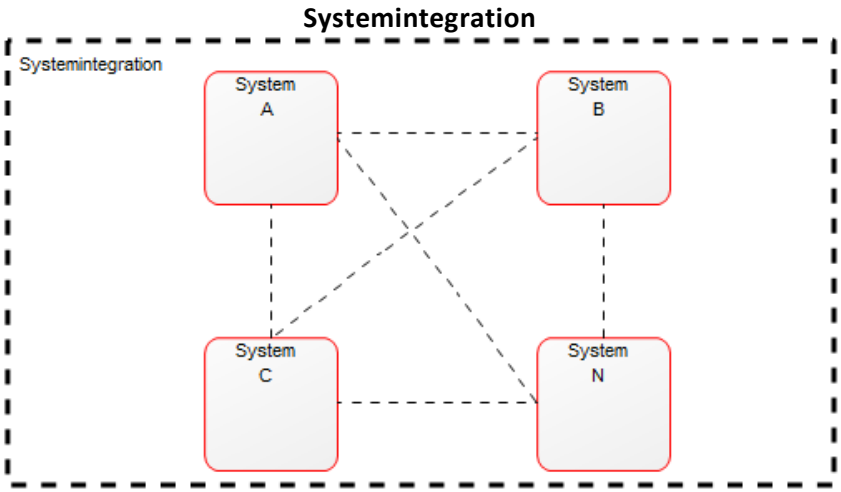

Figur 20 Model af systemintegration

Med ***systemintegration*** udveksles data via en proprietær systemgrænseflade. Hver streg mellem de fire systemer repræsenterer en integration, hvor der skal foretages transformation af data fra det ene system til det andet. Systemerne er tæt koblet til hinanden.

Det er relativt dyrt at etablere eller ændre en systemintegration. Det er den mest almindelige form for integration. Hvis et system erstattes af et andet system, skal der laves nye integrationer til alle andre

(39). Hvis der er 40 systemer skal der laves 1560 integrationer. Det er denne form for integration, som anvendes i mange eksisterende systemer.

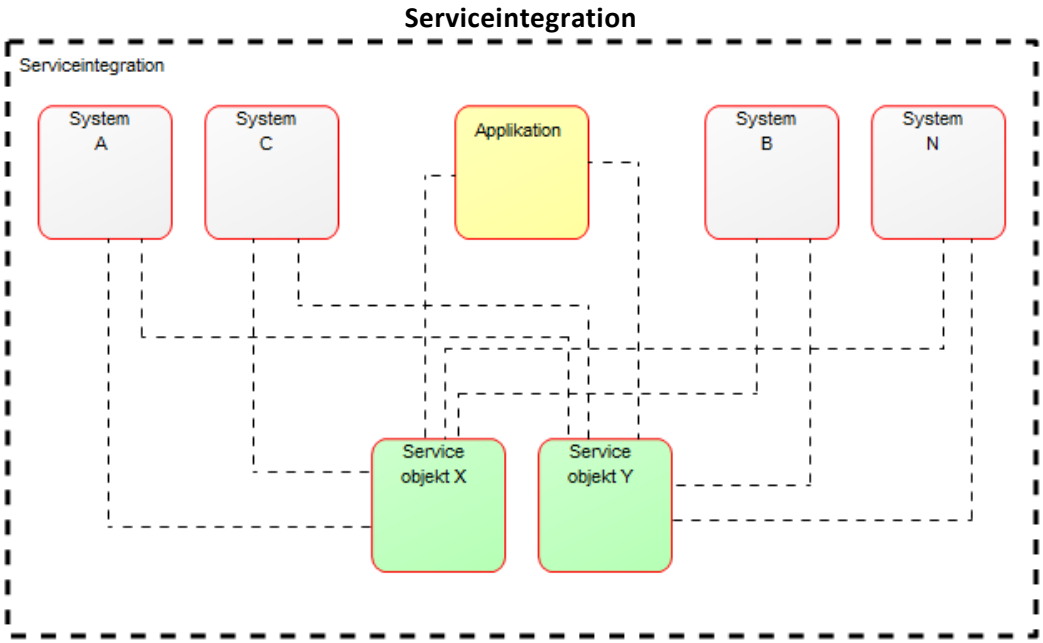

Figur 21 Model af serviceintegration

Med ***serviceintegration*** udveksler systemerne dataobjekter via en service. Alle systemer kalder de samme services. Hvert system skal transformere data til dataobjekter. Systemet er løst koblet til hver service. Det er en mere og mere almindelig form for integration. Det er relativt billigt, at basere sig på serviceintegration.

Et system skal integrere til et endeligt antal services, afhængig af hvor mange forskellige objekttyper, der skal udveksles. Med 5 services og 40 systemer, skal der laves 200 integrationer. Fordelen ved serviceintegration er bl.a. at man kan bygge nye applikationer på services. Udskiftning af et system med et andet indebærer relativt få nye integrationer.

Systemerne må lave en forespørgsel på servicen for at få at vide om der er nye eller ændrede dataobjekter og de skal også selv opdatere dataobjekterne, når de bliver ændret. Selvom de enkelte systemer ikke har historik egenskaber vil servicen kunne håndtere historikken, hvis de løbende får ændringer fra systemerne.

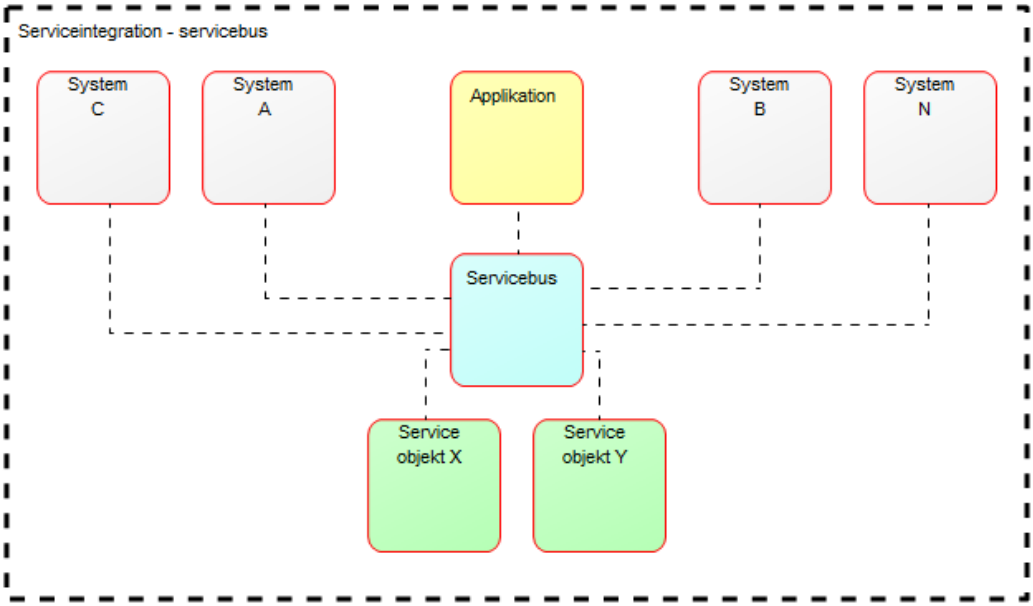

Figur 22 Serviceintegration - servicebus

Mange organisationer anvender en servicebus til at etablere serviceintegrationer. Det er enklere, fordi systemerne udveksler dataobjekter med services via en servicebus, der kan viderestille eller koordinere anvendelse af services. Man kan lettere udskifte services og koble nye systemer på. Servicebussen kan håndtere fælles ting som fx rettighedsstyring.

Servicebussen vil typisk være lokal i forhold til de applikationer, som de skal understøtte, men det bliver transparent om de enkelte service er lokale eller centrale. Systemerne må lave en forespørgsel på servicen for at få at vide om der er nye eller ændrede dataobjekter og de skal også selv opdatere dataobjekterne, når de bliver ændret. Selvom de enkelte systemer ikke har historik egenskaber vil servicen kunne håndtere historikken, hvis de løbende får ændringer fra systemerne.

Det er muligt at afvikle processer, der anvender rammearkitekturens services, fordi de kan udføre procestrin, jf. senere om Tilstandservice og Indsatsservice. Det er også muligt, at udstille systemernes proprietære snitflader på servicebussen, og lade den foretage transformation af data til dataobjekter med en adapter eller med en master data management (MDM) service. I så fald kan man få processerne til at opdatere data i systemerne.

En kommune med både lokale og centrale applikationer og services vil kunne reducere omkostningerne til integration ved at anvende en servicebus til integration.

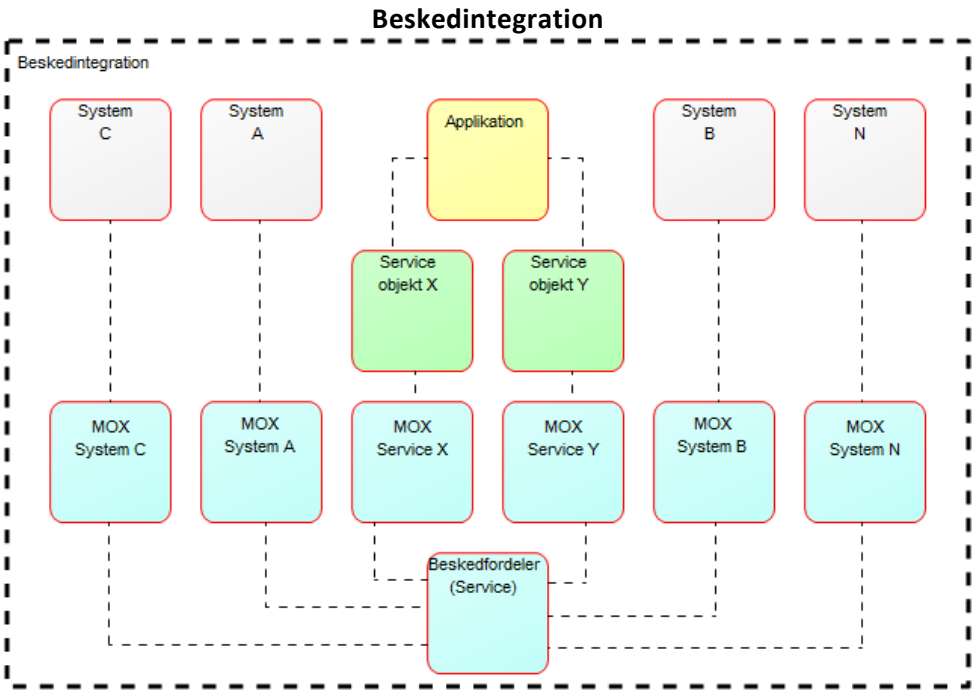

Figur 23: Beskedintegration

Med beskedintegration udveksler systemerne dataobjekter via beskeder, som afsendes og modtages af systemet selv eller af en såkaldt MOX-agent[33], som bliver tæt koblet til det enkelte system.

En MOX-agent er et selvstændigt system, der kan udvikles uafhængigt af det system, som det er agent for. MOX-agenter er en implementering af et eller flere *procestrin* fra rammearkitekturens byggeblokke. Disse procestrin kan kun aktiveres med en besked.

MOX-agenten anvender en *systemintegration* mod systemet og *beskedintegration* til beskedfordeleren. MOX-agenten kan transformere data til dataobjekter eller lade en særlig service (MDM) udføre dette. Beskeden tilgår de services, der registrerer dataobjekterne – også via MOX-agenter, der dog anvender *serviceintegration* (uden transformation).

De enkelte systemers MOX-agenter kan abonnere på beskeder, når services bliver opdateret og udføre et procestrin, der fx vedligeholder eller fremfinder dataobjektet, som om det var en service. Tilsvarende kan MOX-agenten få ansvaret for at sende en besked, når systemet bliver opdateret.

Dermed bliver systemerne helt afkoblet til de øvrige systemer, der kan udskiftes med et nyt system eller udfases, når det er blevet overflødigt.

[33] http://www.kl.dk/mox

Det er billigt at basere sig på beskedintegration. Et system skal kun integrere med én MOX-agent. Med 40 systemer skal der integreres 40 gange plus én gang pr. service. Men denne integration anvender eksisterende snitflader og ingen systemer skal ændres.

MOX er etableret af KL som en måde at sætte eksisterende systemer i kommunernes systemlandskab i stand til at indgå i service- og beskedintegration. Mange eksisterende systemer er nemlig kun i stand til at integrere via systemintegrationer, som beskrevet tidligere i dette afsnit.

7.6. Procestrin (Tilstandsservice og Indsatsservice)

I det følgende præsenteres specifikt procestrin (i detaljeret form) for Tilstandsservice og Indsatsservice:

7.6.1. Tilstand (Service)

De *procestrin* der indtil nu er fastlagt i *Tilstand* (Service) stiller følgende processer til rådighed for den faglige aktør:

- **Fremfinder tilstand** kan fremfinde objekter på grundlag af søgekriterier - herunder objektid, brugervendt nøgle, tilstand, attributter og relationer. Slutbeskeden indeholder en liste med 0, 1 eller flere objekter, der opfylder søgekriteriet. Den er en samlebetegnelse for søg, læs og list operationerne.
- **Udreder tilstand** omfatter at finde frem til hvilke specifikke tilstande, der er relevante at dokumentere og at dokumentere dem i servicen. Tilstanden skal så vidt muligt være faktuel. Udredningen vil problemorienteret – dvs tage udgangpunkt i et for borgeren oplevet problem – fx en funktionsnedsættelse eller en hindring for at opnå et mål. Den samme tilstand kan være et problem i én sammenhæng og ikke et problem i en anden sammenhæng. Derfor er det vigtigt at angive i hvilken kontekst den pågældende tilstand udgør et problem.
- **Fastlægger forventet tilstand** er en angivelse af tilstanden på et fremtidigt tidspunkt – og en begrundelse herfor. Begrundelsen kan være om der i perioden frem til det fremtidige tidspunkt ydes en indsats for at påvirke tilstanden. Det kan således være et konkret mål for indsatsen.
- **Vurderer tilstand** er en faglig vurdering af den udredte tilstand og kan omfatte forskellige relationer til tilstand:
    - Personens tilstand i forhold til den forventede tilstand - er den forventede tilstand opnået?
    - Personens progression mellem 2 tilstande - er der udvikling/progression?
    - Personens tilstand i forhold til forventede tilstand vurderet - var forventningerne realistiske?
    - Tilstandsvurdering kan (måske) også rumme en hypotese eller nogle antagelser, som en mere konkret udredning skal verificere eller falsificere.

7.6.2. Indsats (Service)

De *procestrin* der indtil nu er fastlagt i *Indsats* (Service) stiller følgende processer til rådighed:

Fremfinder indsats kan fremfinde objekter på grundlag af søgekriterier - herunder objektid, brugervendt nøgle, tilstand, attributter og relationer. Slutbeskeden indeholder en liste med 0, 1 eller flere objekter, der opfylder søgekriteriet. Den er en samlebetegnelse for søg, læs og list operationerne.

- **Vedligeholder indsats** omfatter operationerne opret, ret, slet, importer, passiver - de operationer der resulterer i en ny registrering. Processen kan bruges til replikering eller ny registrering.
- **Visiterer indsats** er en specialisering af processen vedligeholder indsats. Den har til formål at registrere at personen har 'ret' til den pågældende indsats, når der er tid. Dvs. den slår op i indsatskatalog og fremfinder ansvarlig aktør.
- **Disponerer indsats** drejer sig om at disponere over aktivitetskalender og (aktivitets)aktører - dvs det foregår ved at danne aktiviteterne (se byggeblokken aktivitetet). Kaldes også planlægger indsats.
- **Gennemfører indsats** registrerer at den disponerede eller planlagte indsats er gennemført. Den kan opgøre ressourceforbruget.
- **Vurderer indsats** er alene at opgøre, om den planlagte eller disponerede indsats er gennemført som forventet. Om indsatsen har ført til det rette resultat vurderes i tilstand.

7.7. Analysens anvendelse af forskellige typer af byggeblokke

Rammearkitekturen skelner mellem forskellige typer byggeblokke efter om de administrerer referencedataobjekter, generelle dataobjekter eller specifikke (forretnings-) dataobjekter.

Disse er følgende:

- Referencedataobjekter er fx klassifikation, organisation og grunddataobjekter (fx person (cpr), virksomhed (cvr), ejendom, bygning, administrativ inddeling).
- Generelle dataobjekter er fx sag, dokument, tilstand, indsats, indsatseffekt, aktivitet, ressource, betaling, postering osv. De generelle dataobjekter får konkret betydning, når de benyttes i en forretningsmæssig kontekst og relateres til andre forretningsobjekter.
- Specifikke dataobjekter er indkomst, formue fx borgerens/familiens forsørgelsesgrundlag ved specifikke dataobjekter, som indkomst og formue.

Man kan sige, at byggeblokke er en abstraktion af den konkrete forretning. Byggeblokkene *implementeres* i it-services, og det er som it-services at de fysisk eksisterer. Derfor findes en byggeblok kun én gang, men dens tilhørende service kan være implementeret mange gange.

Byggeblokken Dokument, der administrerer dataobjektet 'dokument', findes fx implementeret i stort set alle it-systemer. ESDH-systemer har denne byggeblok implementeret, som én af sine centrale services, men også langt de fleste fagsystemer har funktionalitet, der implementerer det der svarer til byggeblokken Dokument.

8. Referencer og links

A
Arkitekturreolen på digitaliser.dk

B
Byggeblokke og den objektorienterede analyse: Wikipedia:Object-oriented analysis and design
Byggeblokke i rammearkitekturen: Byggeblokke

D
Den lille skarpe om rammeararkitekturen:
http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_72417/cf_202/Den_lille_skarpe_om_Rammearkitekturen.PDF

F
Foranalysen, Deloitte 2014:
FORM: http://www.form-online.dk/opgavenoegle/02/
Fælleskommunale arkitekturprincipper: Fælleskommunale Arkitekturprincipper
Fælleskommunale rammearkitektur: www.rammearkitektur.dk
Fælleskommunale arkitekturmål: Fælleskommunale Arkitekturmål

G
Generelle egenskaber:
http://beta.rammearkitektur.dk/index.php/Rammearkitekturens_generelle_egenskaber

I
Implementering af rammearkitektur: Arkitekturstyring
ICF:https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/socialmedicin/socialmedicin/funktionsevne/funktionsevne-vurdering-og-icf/

K
KLE: http://www.kle-online.dk/emneplan/00/
Kombits støttesystemer: Støttesystem

M
MOX - Sager på tværs: 'oversættere' ved MOX
MOX - Fælleskommunale rammearkitektur:
http://www.kl.dk/Fagomrader/Administration-og-digitalisering/Den-faelleskommunale-rammearkitektur/Rammearkitektur-i-praksis/Projekt-Sager-pa-tvars/

O
Objektorienteret analyse: http://da.wikipedia.org/wiki/Objektorienteret_analyse.

V
VUM - http://www.socialstyrelsen.dk/dhuv/Om_DHUV.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk

Produktionsnr. 830146